

ตัวคูณทวิการท่องเที่ยวและผลกระทบต่อการกระจายรายได้
: หลักฐานเชิงประจักษ์จากข้อมูลโรงแรมของประเทศไทย

ศุกระวรรณ เศวตะพุกกะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2561

ตัวคุณทวิการท่องเที้ยวและผลกระทบต่อการกระจายรายได้

: หลักฐานเชิงประจักษ์จากข้อมูลโรงแรมของประเทศไทย

ศุกระวรรณ เศวตะพุกกะ

คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร. พริยะ ผลพิรุฬห์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. ปังปอนด์ รักอำนวยกิจ)

..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. พริยะ ผลพิรุฬห์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศนีย์ สติมานนท์)

..... คณบดี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมรรัตน์ อภินันท์มหกุล)

_____/_____/_____

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	ตัวคูณทวีคูณการท่องเที่ยวและผลกระทบต่อการกระจายรายได้:
	หลักฐานเชิงประจักษ์จากข้อมูลโรงแรมของประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	นางสาวศุภรพรรณ เศวตะพุกกะ
ชื่อปริญญา	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)
ปีการศึกษา	2561

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจและรายได้ของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดการจ้างงานและความเชื่อมโยงไปสู่อุตสาหกรรมอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมโรงแรม นอกจากนี้อุตสาหกรรมโรงแรมยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีการพึ่งพาธุรกิจค้าปลีกและธุรกิจค้าส่งอย่างมาก จึงทำให้อุตสาหกรรมนี้สร้างรายได้และการจ้างงานเพิ่มขึ้นมากกว่าอุตสาหกรรมที่פקอาศัยประเภทอื่นๆ ดังนั้น โครงการวิจัยนี้จึงพยายามอธิบายผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อการกระจายรายได้ผ่าน อุตสาหกรรมโรงแรม ด้วยวิธีการตัวคูณการท่องเที่ยว (Tourism Multiplier) และศึกษาหาปัจจัยที่จะ ส่งผลต่อผลกระทบทางด้านรายได้ดังกล่าวด้วยวิธีการ Pooled OLS Regression ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวคูณการท่องเที่ยวกับผลประโยชน์การกำไรที่โรงแรมได้รับมีค่าเป็นลบ ซึ่ง สะท้อนว่าโรงแรมที่มีกำไรสูงอาจจะมีผลต่อการกระจายรายได้ที่ต่ำ นอกจากนี้โรงแรมขนาดใหญ่ การมี ต่างประเทศร่วมลงทุน รูปแบบการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทมหาชน มีผลเชิงลบต่อการกระจาย รายได้ ในทางตรงกันข้ามโรงแรมขนาดเล็ก และการมีบริการนวดแผนไทยในโรงแรม จะช่วยเพิ่มการ กระจายรายได้ไปสู่แรงงานให้ดีขึ้นได้ เมื่อวิเคราะห์ลักษณะของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมพบว่า แรงงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีรายจ่ายหลักคือ ค่าเดินทาง ค่าที่อยู่อาศัย และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์

ABSTRACT

Title of Thesis	Tourism Multiplier and Income Distribution: Empirical Evidences from Hotel-Level Data in Thailand
Author	Sukrawan Sevatapukka
Degree	Master of Economics (Business Economics)
Year	2018

Tourism industry is an important role in the economy and income of Thailand. It creates jobs and linked to other industries especially the hotel industry. In addition, the hotel industry is also rely on retail and wholesale businesses. This's why the hotel industry more profitable and employable than other residential housing. Therefore, this research tries to explain the impact of tourism on the income distribution through the hotel industry. This study was conducted by the tourism multiplier and the factors affecting the effect of income were analyzed by Pooled OLS Regression. The study indicated that large hotels, Having foreign investment, Form of partnership, and public company has a negative impact on revenue distribution. On the other hand, small hotels, having Thai massage in the hotel. This will increase the distribution of income to the hotel's workforces. In the hotel industry, almost of workers are female. The level of education is at the elementary level. The main expense is traveling expenses, housing expenses and non-alcoholic beverage and food respectively.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จขึ้นมาตามความหวังของผู้เขียนได้ เนื่องมาจากความเมตตากรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีพระคุณยิ่ง กราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.พิริยะ ผลพิรุฬห์ ที่กรุณารับเป็นที่ปรึกษาและเสียสละเวลาที่มีค่าในการให้คำปรึกษา ทั้งแนวคิดในการทำวิทยานิพนธ์ คำแนะนำเกี่ยวกับหัวข้อและแนวทาง ตลอดจนคำแนะนำที่ดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศน์ย์ สติมานนท์และศาสตราจารย์ ดร. ปังปอนด์ รักอำนวยกิจที่กรุณารับเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ ให้ข้อคิด คำแนะนำ แนวทางการวิเคราะห์ รวมทั้งแนะนำเอกสารที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอบขอบคุณพี่ต๋นที่คอยช่วยเหลือ ติดต่อประสานงาน ขอบขอบคุณพี่นัฐ พี่ป๊อป ที่สอนการใช้โปรแกรม คอยให้คำปรึกษาและเป็นที่กำลังใจให้กับน้องคนนี้เสมอมา

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณครอบครัว ที่คอยสนับสนุนด้านกรเรียน คอยเป็นที่กำลังใจทุกเวลาที่เหนื่อยล้าจนการเรียนผ่านพ้นไปได้ด้วยดี มีหลายคนที่ข้าพเจ้าอยากขอบคุณ ทุกคนรอบตัวข้าพเจ้าล้วนมีส่วนร่วมกับความสำเร็จในครั้งนี้ สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่าน และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งปวงให้แก่ผู้เขียนจนกระทั่งมีวันนี้ได้

ศุภระวรรณ เศวตะพุกกะ

พฤษภาคม 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	5
1.4 ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินงานและผลที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.5 สมมติฐานการศึกษา.....	7
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	11
2.1 ความเชื่อมโยงภายในและระหว่างอุตสาหกรรมของอุตสาหกรรมโรงแรมและที่พัก	11
2.2 ตัวทวิคูณการท่องเที่ยว	15
2.3 ทฤษฎีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Panel Data.....	20
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	22
3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	22
3.2 ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา	23
3.3 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	23
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจโรงแรมในประเทศไทย	25

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจโรงแรมในประเทศไทย	25
4.2 วิเคราะห์ตัวชี้วัดการท่องเที่ยวประเภทที่ 1.....	36
4.3 คุณลักษณะของโรงแรมต่อตัวชี้วัดการท่องเที่ยวประเภทที่ 1	44
บทที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลรายได้รายจ่ายของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรม	55
5.1 ตัวชี้วัดการท่องเที่ยวประเภทที่ 2.....	55
5.2 ลักษณะทั่วไปของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมต่อความยากจน.....	81
บทที่ 6 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	86
6.1 สรุปและอภิปรายผล.....	86
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	91
บรรณานุกรม.....	97
ภาคผนวก.....	99
ประวัติผู้เขียน	106

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินงานและผลที่คาดว่าจะได้รับ	6
ตารางที่ 5.1 : ความแตกต่างของระดับรายได้ครัวเรือนในประเทศไทย	56
ตารางที่ 5.2 : ความแตกต่างของระดับรายได้ของผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรม	57
ตารางที่ 5.3 : ความแตกต่างระดับรายได้ของผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรมแบ่งตามภูมิภาค.....	57
ตารางที่ 5.4 : จำแนกประเภทของค่าจ้างในภาพรวม (บาท/เดือน).....	58
ตารางที่ 5.5 : จำแนกประเภทของค่าจ้างของผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรม (บาท/เดือน)	60
ตารางที่ 5.6 : ฐานทางเศรษฐกิจกับชั้นทางเศรษฐกิจของประเทศไทย	69
ตารางที่ 5.7 : แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับฐานทางเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาค.....	71
ตารางที่ 5.8 : แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับฐานทางเศรษฐกิจในแต่ละเขตปกครอง	72
ตารางที่ 5.9 : แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับระดับการศึกษา.....	74
ตารางที่ 5.10 : แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับสถานภาพการทำงาน	75
ตารางที่ 5.11 : แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับประเภทที่อยู่อาศัย	76
ตารางที่ 5.12 : แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับลักษณะที่อยู่อาศัย	77
ตารางที่ 5.13 : แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย.....	78
ตารางที่ 5.14 : แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน	79
ตารางที่ 5.15 : คำนียามและค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ.....	82
ตารางที่ 5.16 : ผลจากการประมาณผลกระทบต่อความยากจน	84

สารบัญภาพ

หน้า

รูปที่ 2.1 : ความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมของอุตสาหกรรมโรงแรมและเกสต์เฮาส์ในบริบทของประเทศไทย	14
รูปที่ 4.1 : ร้อยละของภาพรวมของอุตสาหกรรมโรงแรมแบ่งตามเขตพื้นที่.....	26
รูปที่ 4.2 : ร้อยละของค่าเฉลี่ยของสัดส่วนผู้ร่วมลงทุนจากต่างชาติ	28
รูปที่ 4.3 : ร้อยละของสัดส่วนการจ้างแรงงานเพศหญิงและเพศชายจำแนกตามลักษณะโรงแรม	30
รูปที่ 4.4 : การจ้างแรงงานเพศหญิงในแต่ละระดับจำแนกตามลักษณะโรงแรม (ร้อยละ)	30
รูปที่ 4.5 : รายได้และสวัสดิการเฉลี่ยของแรงงานจำแนกตามลักษณะโรงแรม (บาท/คน/ปี)	31
รูปที่ 4.6 : ร้อยละของสัดส่วนรายได้ของแรงงานต่อกำไรของสถานประกอบการ	32
รูปที่ 4.7 : ร้อยละของสัดส่วนรายได้ของแรงงานต่อรายได้ของสถานประกอบการ	32
รูปที่ 4.8 : ร้อยละของสัดส่วนรายได้ของแรงงานต่อต้นทุนของสถานประกอบการ	33
รูปที่ 4.9 : ค่าเฉลี่ยของผลกระทบทางด้านรายได้แยกตามจังหวัด.....	42
รูปที่ 4.10 : ความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวคุณทวีการท่องเที่ยวและกำไรของโรงแรมจำแนกเป็นรายจังหวัด	43
รูปที่ 5.1 : ความสัมพันธ์ของผลกระทบทางด้านรายได้ประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2	66
รูปที่ 5.2 แผนที่ผลกระทบทางด้านรายได้ประเภทที่ 2 กับกำไรของสถานประกอบการ.....	67

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในภาคอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูงโดยคิดเป็นร้อยละ 10 ของผลผลิตมวลรวม (GDP) ทั้งหมดของโลก และยังเป็นเศรษฐกิจสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา (World Tourism Organization UNWTO, 2017) โดยสำหรับประเทศกำลังพัฒนาแล้วนั้นเล็งเห็นว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่จะช่วยให้สามารถบรรลุเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจได้ (Banerjee & Cicowiez, 2015) เนื่องจากการขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นั้นไม่เพียงแต่สร้างรายได้และการจ้างงานแก่ผู้ประกอบการและลูกจ้างในภาคอุตสาหกรรมนี้ โดยตรงเท่านั้น แต่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังมีการเชื่อมโยงไปสู่อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ทั้งความจำเป็นในเรื่องการเดินทางที่ต้องไปเกี่ยวข้องกับภาคการขนส่งและคมนาคม อุตสาหกรรมที่พักที่ต้องไปเกี่ยวข้องกับภาคอาหารการกิน รวมไปถึงการผลิตของที่ระลึกที่ต้องเกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานนอกระบบ ดังนั้นถ้าจะจำแนกอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงสามารถจำแนกได้ 3 ประเภทหลัก ได้แก่ 1.ธุรกิจหลัก (Primary Core Business) ได้แก่ ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจโรงแรม และธุรกิจภัตตาคาร ร้านอาหาร เป็นต้น 2.ธุรกิจรอง (Secondary Core Business) ได้แก่ ธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึก สินค้าพื้นบ้านหรือสินค้าที่ผลิตในชุมชน รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและอาหาร เป็นต้น 3. ธุรกิจสนับสนุน (Supporting Business) ได้แก่ ธุรกิจประชาสัมพันธ์ ธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตรา โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ธุรกิจขนส่งมวลชน การก่อสร้าง โทรคมนาคมและพลังงาน เป็นต้น

ในด้านการจ้างงาน การท่องเที่ยวเองยังเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น (Labor Intensive) โดยเปรียบเทียบกับภาคการผลิตอื่นๆ ดังนั้นการขยายตัวของการท่องเที่ยวจึงมักก่อให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่นไม่ว่าจะต่อภาคธุรกิจหลักทางตรง (Direct Effect) หรือต่อภาคธุรกิจรองทางอ้อม (Indirect Effect) โดยเฉพาะการจ้างงานแรงงานที่ด้อยโอกาสต่างๆ เช่นการจ้างงานสตรี แรงงานผู้สูงอายุ รวมไปถึงแรงงานนอกระบบต่างๆ ที่ขาดโอกาสที่จะได้รับการคุ้มครองทางสังคม

อย่างไรก็ตาม ประโยชน์ของการจ้างงานในภาคการท่องเที่ยวไม่ได้จำกัดแค่ทำให้คนมีงานทำแต่ องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) พบว่าการจ้างงานยังทำให้เกิดประโยชน์ ทางอ้อมคือประโยชน์แก่ธุรกิจอื่นในท้องถิ่นเนื่องจากรายได้ของผู้ที่ได้รับการจ้างงาน ทำให้เกิดการใช้จ่าย ในการซื้อสินค้าบริการภายในท้องถิ่น (UNWTO ,2006) ทำให้เกิดความเชื่อมโยงไปสู่ธุรกิจท้องถิ่น ผ่านทางห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ซึ่งสิ่งเหล่านี้รวมไปถึง การจ้างงานช่างไม้ ช่างก่อสร้าง คน ทำเฟอร์นิเจอร์ หรือธุรกิจบริการต่างๆ เช่น ไกด์นำเที่ยว ธุรกิจยารักษาความปลอดภัย ชาวสวน พี่ เลี้ยงเด็กและธุรกิจทำम्म เป็นต้น แต่ผลกระทบที่สำคัญที่สุดก็คือความเชื่อมโยงสู่กิจกรรมดั้งเดิมใน ท้องถิ่น เช่น การประมง การผลิตสินค้าหัตถกรรม แต่ทว่าคนที่จนที่สุดในสังคมมักจะไม่มียกษะและ ประสบการณ์มากพอที่จะได้รับการจ้างงานโดยตรงในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และคนจนโดย ส่วนมากจะทำงานเกี่ยวกับภาคการเกษตร ศิลปะ การประมง ตามแต่ละเขตที่อยู่อาศัยของพวกเขา แต่ในความเป็นจริงภาคการท่องเที่ยว ถึงแม้ว่าจะใช้สินค้าที่หลากหลายและมีความเกี่ยวข้องกับคนใน ชุมชน แต่ส่วนใหญ่แล้วมักเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจที่ไม่ใช่ภาคเกษตรกรรม (non-farm economy) (Ashley and Maxwell,2001)

นอกจากนี้ ภาคการท่องเที่ยวยังมักเชื่อมโยงไปยังภาคเกษตรกรรม แต่ทว่า การเชื่อมโยง ดังกล่าวยังคงมีอุปสรรคอยู่บ้าง เช่น การขาดกำลังการผลิตและคุณภาพของสินค้าและบริการ ความ ไม่สะดวกทางการขนส่ง ความรู้ที่จำกัดในการผลิตและข้อจำกัดจากการสื่อสารระหว่างสอง ภาคอุตสาหกรรม ปัญหาทางด้านฤดูกาล การทำการตลาดที่ดีเป็นต้น (Meyer,2008) ดังนั้น ความ แตกต่างหลากหลายของที่อยู่อาศัยจึงเกี่ยวข้องกับความเชื่อมโยงระหว่างภาคอุตสาหกรรมการ ท่องเที่ยวและการเกษตร เช่น การท่องเที่ยวแบบทะเลก็จะเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการประมง จึง ช่วยลดช่องว่างและเพิ่มโอกาสเพราะการท่องเที่ยวไม่ใช่แค่จะเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรในท้องถิ่นแต่ ยังรวมไปถึงการลดต้นทุนการนำเข้าอีกด้วย ถ้าหากสินค้าเหล่านั้นสามารถหาได้ภายในท้องถิ่น

ด้วยเหตุผลนี้ การท่องเที่ยวจึงได้ถูกนำมาใช้เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อการลดความยากจน และความเหลื่อมล้ำโดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาที่มักประสบปัญหาความยากจนและความ เหลื่อมล้ำอันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การนำอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือ แก่ปัญหาความยากจน (Pro-Poor Tourism) จึงเป็นแนวคิดที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรการ พัฒนา (International Organizations) ต่างๆ (Mahadevan Amir& Nugroho, 2016)

เมื่อพิจารณาประเทศกำลังพัฒนา ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางที่น่าสนใจสำหรับ นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก รวมทั้งเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวชั้นนำของโลก (Mahadevan et al., 2016) มีความเป็นเอกลักษณ์ในการท่องเที่ยว ทำให้มีความสามารถในการ แข่งขันสูงโดยมีจุดเด่น เช่น ความสวยงาม ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว มีเอกลักษณ์ที่ต่างไป จากชาติอื่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความมีน้ำใจ อหิยาศัยไมตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีลักษณะเฉพาะ

ของวัฒนธรรม เช่น อาหารไทย การรำไทย ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยเป็นอุตสาหกรรมหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีความได้เปรียบทางด้านการแข่งขันในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแต่รายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติดังกล่าวนี้อาจไม่ได้ไหลเข้าสู่ประเทศทั้งหมด เนื่องจากถ้าหากโรงแรมมีชาวต่างชาติถือหุ้นอยู่ด้วยเมื่อมีรายได้และกำไรก็ต้องส่งผลกำไรออกไปให้ผู้ถือหุ้นต่างชาติ นอกจากนี้ในธุรกิจโรงแรมบางแห่งก็มีการจ้างผู้จัดการตลอดจนพ่อครัวเป็นชาวต่างชาติ และมีการนำเข้าสินค้าและบริการบางอย่างจากต่างประเทศซึ่งเป็นการรั่วไหลของรายได้อีกทางหนึ่ง ดังนั้น ถึงแม้ว่าจากตัวเลขในภาพรวมจะแสดงถึงการเติบโตในระดับสูงอย่างต่อเนื่องของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แต่สิ่งที่ต้องกังวลคือ การรั่วไหลและการบริหารจัดการผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนและสภาพแวดล้อมอย่างไรให้เติบโตอย่างยั่งยืนและลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในประเทศไทยได้

ดังนั้น ถึงแม้รายได้จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว จะทำให้เกิดการหมุนเวียนของการใช้จ่ายภายในท้องถิ่นและนำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ แต่บ่อยครั้งที่รายได้เหล่านี้ไม่ได้ส่งผลกระทบเชิงบวก เนื่องจากประโยชน์เหล่านี้มักจะรั่วไหล (Leakage) ออกนอกประเทศ ทำให้สัดส่วนของกำไรจากการท่องเที่ยวไหลออกจากประเทศเจ้าภาพ (Host Country) และเกิดเป็นส่วนรั่วไหล (Leakage)(George, Miller, & Henthorne, 2008)การรั่วไหลทางเศรษฐกิจนี้เป็นเหตุผลหลักที่ทำให้การท่องเที่ยวล้มเหลวในการการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (Lacher & Nepal, 2010; Supradist, 2004) เพราะถึงแม้ว่ารายได้อาจจะเข้าสู่เศรษฐกิจท้องถิ่นแต่อาจจะก่อให้เกิดผลประโยชน์เพียงน้อยหากทรัพยากรเหล่านี้ไม่ได้ตกอยู่ในประเทศหรือไม่ได้ตกกับปัจจัยภายในท้องถิ่นซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยต่างๆ เช่น การมีสัดส่วนนักลงทุนต่างชาติในธุรกิจโรงแรมสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งพบว่าการเติบโตของการท่องเที่ยวในประเทศกำลังพัฒนาสามารถลดความยากจนได้แต่กลับเพิ่มความเหลื่อมล้ำ (Mahadevan et al., 2016)

และเนื่องจากอุตสาหกรรมโรงแรมและที่พักเป็น "กุญแจสำคัญ" ในการสร้างความเชื่อมั่นในการทำงานของเศรษฐกิจให้ไปในทิศทางที่ถูกต้องและเป็นแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจทั่วโลก (Leon-darder, Villar-garcía, & Pla-barber, 2011) นอกจากนี้อุตสาหกรรมโรงแรมยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีการพึ่งพาธุรกิจค้าปลีกและธุรกิจค้าส่งอย่างมาก จึงทำให้อุตสาหกรรมนี้สร้างรายได้และการจ้างงานเพิ่มขึ้นมากกว่าอุตสาหกรรมที่พักอาศัยประเภทอื่นๆ(H. Kim & Kim, 2015) โดย Ashley et al.(2005) พบว่าค่าจ้างในภาคการท่องเที่ยวมีการกระจายตัวไปสู่แรงงานท้องถิ่นประมาณร้อยละ 70 ในรูปของรายได้ที่เป็นตัวเงิน ในขณะที่ World Tourism Organization (2006) ศึกษาว่าค่าจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมและที่พักยังมีอยู่ในรูปแบบของเงินพิเศษอื่นๆ ที่นอกเหนือจากรายได้ประจำ เช่น ค่าบริการ เงินได้พิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ Lengefeld and Stewart (2004)

ที่ได้ทำการวิจัยอุตสาหกรรมโรงแรมและที่พักในคาบสมุทรแคริบเบียนซึ่งพบว่า ถึงแม้ว่าการจ้างงานหลักเกือบทั้งหมดถูกทำโดยคนในท้องถิ่นโดยมีค่าจ้างเท่ากับค่าจ้างขั้นต่ำก็ตาม แต่รายได้ที่แรงงานได้รับเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 50-70 กลับมาจากเงินตอบแทนอื่นๆ ยิ่งไปกว่านั้นลูกจ้างยังได้รับประโยชน์จากประกันสังคมและประกันสุขภาพค่าเดินทางค่าอาหารฟรีและการได้รับการฝึกอบรมภาคบังคับ

ดังนั้น โครงการวิจัยนี้จึงพยายามอธิบายผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อการกระจายรายได้โดยเน้นศึกษาข้อมูลในภาคอุตสาหกรรมโรงแรมในประเทศไทยเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะประเมินผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในระดับของผู้ประกอบการและระดับของแรงงาน รวมไปถึงพยายามศึกษาหาปัจจัยที่จะส่งผลต่อผลกระทบทางด้านรายได้ดังกล่าว โดยผลการศึกษาจะนำมาสู่การกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่จะสนับสนุนภาคการท่องเที่ยวอย่างไรที่จะสร้างผลกระทบต่อการกระจายรายได้ที่ดีต่อไป

ทั้งนี้ การศึกษานี้จะประกอบไปด้วย 6 บท โดยดังนี้

บทที่ 2 จะเริ่มต้นจากการรวบรวมงานวิจัยและบทความที่แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมโรงแรมกับผลกระทบต่อรายได้ เนื่องจากอุตสาหกรรมโรงแรมและที่พักมีอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงมากมาย ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิต ธุรกิจสาธารณูปโภค และอุตสาหกรรมสนับสนุนต่างๆ ดังนั้นในบทที่ 2 จะทำให้เราเข้าใจถึงภาพรวมของความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมโรงแรมและที่พักกับอุตสาหกรรมอื่นๆ ในบริบทของประเทศไทยว่ามีความเชื่อมโยงอย่างไรบ้าง และความเชื่อมโยงใดที่อาจเกิดส่วนรั่วไหลของรายได้ ทำให้รายได้ไม่ตกกับคนภายในท้องถิ่น

จากนั้นในบทที่ 3 จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้ข้อมูลการสำรวจโรงแรมและเกสเฮ้าส์ในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559 นำมาวิเคราะห์เส้นทางของรายได้ รายจ่าย และสัดส่วนของรายได้และรายจ่ายในอุตสาหกรรมโรงแรมแต่ละขนาด ซึ่งจะทำให้เราเห็นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับรายได้หลักของอุตสาหกรรมโรงแรมและสัดส่วนการใช้จ่ายของโรงแรม เช่น ค่าสาธารณูปโภค ค่าจ้างแรงงาน ค่าโฆษณา ค่าดอกเบี้ยและรายจ่ายอื่นๆ ทำให้เราสามารถวิเคราะห์ได้ถึงรายได้ที่ตกไปสู่แรงงานและอุตสาหกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในแต่ละเขตพื้นที่และแต่ละขนาดโรงแรม เพื่อนำไปต่อยอดสู่การวิเคราะห์รายได้ทางตรงของโรงแรมในบทที่ 4 ต่อไป

ในบทที่ 4 จะเป็นการวิเคราะห์ตัวคูณทวีการท่องเที่ยวยทางอ้อม (Indirect Revenue) โดยใช้ข้อมูลการสำรวจโรงแรมและเกสเฮ้าส์ในประเทศไทย 3 ปีย้อนหลัง (ปี พ.ศ. 2555-2559) เพื่อความแม่นยำในการวิเคราะห์มากขึ้น โดยในบทนี้จะวิเคราะห์ว่า จากรายได้ที่โรงแรมได้รับจากการเข้าพักของนักท่องเที่ยวทุก 1 บาท จะมีสัดส่วนรายจ่ายที่เป็นรายได้ของแรงงานมากน้อยเพียงใด โดยผลกระทบทางอ้อมดังกล่าวจะสามารถนำมาใช้คำนวณตัวคูณทวีการท่องเที่ยวยประเภทที่ 1 (Type 1 Tourism Multiplier) ได้ และนำเสนอในรูปแบบของแผนที่เพื่อให้เห็นถึงการกระจายรายได้ในแต่ละ

จังหวัดเพื่อปรับปรุงและพัฒนาเป็นนโยบายที่เหมาะสมกับแต่ละจังหวัดต่อไป และในบทที่ 5 จะเป็นการวิเคราะห์การใช้จ่ายของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรม และวิเคราะห์ตัวทวีคูณประเภทสอง (Type 2 Multipliers) เป็นตัวทวีคูณที่ครอบคลุมผลกระทบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ผลกระทบทางตรง (Direct Effect) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Effects) และผลกระทบที่ถูกทำให้เกิดขึ้น (Induced Effect) ซึ่งผลกระทบที่ถูกทำให้เกิดขึ้นนี้คิดจากสัดส่วนการใช้จ่ายของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับอุตสาหกรรมต่างๆ ที่เม็ดเงินเชื่อมโยงไปถึง โดยพิจารณาแยกตามพื้นที่แต่ละจังหวัดโดยใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี พ.ศ. 2554 , 2556 และ พ.ศ.2558 มาประกอบการวิเคราะห์ และในส่วนสุดท้ายจะเป็นการสรุปและอภิปรายผลเพื่อกำหนดเป็นข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์ในการส่งเสริมการกระจายรายได้ที่ดีในอุตสาหกรรมโรงแรมและที่พักของประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของรายได้ในระดับของผู้ประกอบการและระดับของแรงงาน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางโรงแรมที่มีอิทธิพลต่อผลกระทบทางด้านรายได้ของแรงงาน
3. เพื่อศึกษาการกระจายตัวของรายได้เพื่อนำมาวิเคราะห์และกำหนดนโยบายที่เหมาะสม

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) ถูกเก็บโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติประเทศไทย ได้แก่ ข้อมูลการสำรวจโรงแรมและเกสต์เฮาส์โดยใช้ข้อมูลปี พ.ศ.2555 2557 และ พ.ศ.2559 ซึ่งเป็นข้อมูล 3 ปีล่าสุด มีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 16 416 ตัวอย่าง และข้อมูลการสำรวจทางด้านรายได้และรายจ่าย โดยเลือกใช้ข้อมูลปี พ.ศ.2554 2556 และ พ.ศ.2558 ซึ่งเป็นข้อมูล 3 ปีล่าสุด

1.4 ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินงานและผลที่คาดว่าจะได้รับ

ตารางที่ 1.1 ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินงานและผลที่คาดว่าจะได้รับ

ระยะเวลา	กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
กันยายน 2560 – กุมภาพันธ์ 2561	1. วิเคราะห์หลักฐานเชิงประจักษ์ของความสัมพันธ์ระหว่างผลประกอบการ ผลกระทบทางด้านรายได้และ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	1. ได้ผลการวิเคราะห์หลักฐานเชิงประจักษ์หลักฐานเชิงประจักษ์ของความสัมพันธ์ระหว่างผลประกอบการ ผลกระทบทางด้านรายได้และ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (ฉบับร่าง)
	2. ประเมินผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีต่อผลกระทบทางด้านรายได้ในระดับครัวเรือน ในระดับภาพรวมระดับจังหวัดของประเทศไทย	2. ได้ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อการกระจายรายได้ในระดับครัวเรือน ในระดับจังหวัดของประเทศไทย (ฉบับร่าง)
มีนาคม – พฤศจิกายน 2561	1. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยเชิงพื้นที่	1. ได้ผลการวิเคราะห์หลักฐานเชิงประจักษ์ของความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย
	2. ระบุขอบเขตของจังหวัดที่ประสบผลสำเร็จ ที่การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนำไปสู่การกระจายรายได้ในระดับครัวเรือนที่เป็นธรรม และช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ของประชากรในพื้นที่และจังหวัดที่ควรเข้าไปแก้ไข โดยใช้การจัดทำแผนที่ความเหลื่อมล้ำประกอบการพิจารณา	2. ได้ขอบเขตของการกระจายตัวของรายได้ และผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีต่อการกระจายรายได้ในอุตสาหกรรมต่างๆ ในระดับภาพรวมระดับจังหวัดของประเทศไทย
	3. อภิปรายผลการศึกษา	3. สามารถระบุจังหวัดระบุขอบเขตของจังหวัดที่ประสบผลสำเร็จ ที่การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนำไปสู่การกระจายรายได้ในระดับครัวเรือนที่เป็นธรรม และช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ของประชากรในพื้นที่และจังหวัดที่ควรเข้าไปแก้ไขได้

ที่มา : ผู้จัดทำ

1.5 สมมติฐานการศึกษา

การวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามที่ว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อการกระจายรายได้ไปสู่แรงงาน ได้มีการใช้ข้อมูลการสำรวจโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ.2555-2559 ที่ทำการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยมีสมมติฐานการศึกษา ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 : สมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรลักษณะเฉพาะของโรงแรม ได้แก่

- 1.1 ตัวแปรระยะเวลาในการดำเนินกิจการของโรงแรม (ปี): จากงานวิจัยของ Domínguez & Pholphirul, 2017 พบว่าระยะเวลาของการดำเนินกิจการที่เพิ่มขึ้น 1 ปี สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาพักได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 11.7 และยังส่งผลต่อจำนวนห้องพักให้ขายได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย ซึ่งจะส่งผลทางอ้อมต่อการกระจายรายได้ที่ดีกว่าโรงแรมที่มีระยะเวลาในการดำเนินกิจการน้อยกว่า ดังนั้น ระยะเวลาในการดำเนินกิจการมีสมมติฐานความสัมพันธ์เป็นบวกกับการกระจายรายได้
- 1.2 รูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย: โดยทั่วไปโรงแรมในประเทศไทยที่มีรูปแบบการจัดตั้งในรูปแบบของบริษัทมหาชน จะเป็นโรงแรมขนาดใหญ่และมีลักษณะเป็นเครือข่าย โดยส่วนใหญ่จะมีชาวต่างชาติร่วมลงทุนหรือถือหุ้นอยู่ด้วยรวมไปถึงมีการจ้างแรงงานบางส่วนเป็นคนต่างชาติ (กมล, 2551) ซึ่งส่งผลให้เกิดส่วนรั่วไหลเมื่อมีรายได้เข้าสู่โรงแรม เกิดการโอนรายได้ออกนอกประเทศ และทำให้การกระจายรายได้แย่งลง ดังนั้น รูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมายของอุตสาหกรรมโรงแรมจึงมีสมมติฐานว่า โรงแรมที่มีรูปแบบการจัดตั้งแบบบริษัทมหาชนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด จะมีความสัมพันธ์เป็นลบต่อการกระจายรายได้เมื่อเปรียบเทียบกับโรงแรมที่มีการจัดตั้งในรูปแบบของส่วนบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่เป็นนิติบุคคล
- 1.3 การถือหุ้นของต่างประเทศ: การถือหุ้นของต่างประเทศมีสมมติฐานความสัมพันธ์เป็นลบกับการกระจายรายได้ เพราะการที่มีชาวต่างชาติถือหุ้นจะทำให้เกิดการโอนออกของรายได้ มีการจ้างแรงงานต่างชาติและทำให้เกิดการรั่วไหลมากกว่าโรงแรมที่ไม่มีชาวต่างชาติถือหุ้น
- 1.4 ลักษณะของโรงแรมจำแนกตามขนาด: จากงานวิจัยของ Nidal, 2014 ที่ทำการศึกษาว่า รายได้จากการท่องเที่ยวไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ถึงผลกระทบทางการเงินของอุตสาหกรรมอย่างถูกต้องเพราะในบางกรณีสัดส่วนของผลกำไรออกจากประเทศเจ้าภาพด้วยเหตุผลต่างๆทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่าการรั่วไหล จากการวิเคราะห์ข้อมูลของโรงแรมในประเทศ

จอร์แดน พบว่าโรงแรมชั้นหนึ่ง (โรงแรม 4 และ 5 ดาว) และโรงแรมในเครือ (Chain-Operated Hotels) จะมีการรั่วไหลของเงินทุนที่สูงขึ้นกว่าโรงแรม 1 ,2, และ 3 ดาว และมีลักษณะเป็นโรงแรมแบบอิสระ (Independent-Operated Hotels) นอกจากนี้ โรงแรมชั้นหนึ่ง (โรงแรม 4 และ 5 ดาว) ยังมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อการนำเข้าสินค้าและบริการอย่างมีนัยสำคัญอีกด้วย ดังนั้น ขนาดของโรงแรมที่ใหญ่ขึ้นจึงมีสมมติฐานความสัมพันธ์เป็นลบกับการกระจายรายได้เมื่อเทียบกับโรงแรมขนาดเล็ก เพราะมีการนำเข้าสินค้าและบริการก่อให้เกิดการรั่วไหลมากกว่า

1.5 สถานที่ตั้งของโรงแรม: จากการศึกษาของ Oukil, Channouf และ Al-Zaidi, 2016 ได้

ทำการศึกษาโรงแรม 58 แห่งในประเทศโอมาน พบว่า โรงแรมที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดมักจะตั้งอยู่ในเขตเมือง (Capital) และสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของโรงแรม อย่างไรก็ตามการศึกษาในรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจ (วัดจากการเพิ่มขึ้นของรายได้) จะทำให้ภูมิภาคที่ทำการเกษตรเป็นหลักมีการกระจายรายได้แย่งอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในภูมิภาคที่มีภาคการท่องเที่ยวขนาดใหญ่ (วัดจากจำนวนโรงแรม เรือสำราญ สนามบิน ท่าเรือ) จะมีการรายได้ดีขึ้น (แนวโน้มที่ความไม่เสมอภาคด้านรายได้จะลดลงอย่างต่อเนื่อง) (J. Kim, 2004) ดังนั้น ในบริบทของประเทศไทย กรุงเทพฯ ภาคใต้และภาคกลาง มีสมมติฐานควรมีการกระจายรายได้ดีกว่าเมื่อเทียบกับภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ จำนวนโรงแรม เรือสำราญ สนามบินและท่าเรือจำนวนมาก ถือเป็นภูมิภาคที่เป็นภาคการท่องเที่ยวขนาดใหญ่ นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางทางการค้า ธุรกิจและการคมนาคม ทำให้การกระจายรายได้ในเขตเหล่านี้มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกเมื่อเปรียบเทียบกับภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะหากมีการเติบโตทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวและโรงแรมก็จะมีกระจายรายได้ดีขึ้น ในขณะที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่ทำให้การเกษตรเป็นหลัก เมื่อมีการเติบโตทางเศรษฐกิจก็ยิ่งทำให้การกระจายรายได้แย่ง

1.6 สัญชาติของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเข้าพัก: รายได้การท่องเที่ยวไทย ไม่ได้กระจายตัวอย่างแท้จริง จากการศึกษาของ TMB Analytics, 2559 พบว่ารายได้จาก นักท่องเที่ยวต่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 65 ของรายได้การท่องเที่ยวไทยทั้งหมด หรือประมาณ 1.64 ล้านล้านบาท จากเม็ดเงินการท่องเที่ยวของไทยโดยรวมเมื่อปี 2559 อยู่ที่ 2.52 ล้านล้านบาท แต่เมื่อมองลึกลงไปจะพบว่าเม็ดเงินจำนวนดังกล่าว โดยหลักแล้วกลับกระจุกตัวอยู่แค่ 4 จังหวัดของไทย (1.31 ล้านล้านบาท) ประกอบด้วย กรุงเทพฯ

ชลบุรี สุราษฎร์ธานี และภูเก็ต ในขณะที่รายได้การท่องเที่ยวจากคนไทยอยู่ที่ 0.88 ล้านล้านบาท โดยกระจายตัวกว่ารายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยมีการกระจายตัวตามจังหวัดท่องเที่ยวใน 17 จังหวัด ดังนั้น ตัวแปรนี้จึงมีสมมติฐานว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติจะมีความสัมพันธ์เป็นลบต่อการกระจายรายได้เพราะการท่องเที่ยวมีลักษณะกระจุกตัว โดยที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะมีขนาดของการกระจุกตัวมากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทย

สมมติฐานที่ 2 : สมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่แสดงถึงความแตกต่างของทักษะและเพศของแรงงาน

ในกลุ่มตัวแปรที่ 2 เป็นการดูความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของแรงงานกับผลกระทบทางด้านรายได้ของแรงงาน โดยมีสมมติฐานว่าจำนวนแรงงานที่มากขึ้นจะส่งผลกระทบเชิงบวกต่อรายได้ของอุตสาหกรรมบริการซึ่งรวมถึงธุรกิจโรงแรม (Zalewska & Stromei, 2010) ดังนั้น จำนวนแรงงานที่เพิ่มขึ้นจึงมีสมมติฐานความสัมพันธ์เป็นบวกกับการกระจายรายได้และแรงงานที่มีทักษะสูงจะมีผลต่อการกระจายรายได้ในอุตสาหกรรมได้ดีกว่า เนื่องจากแรงงานที่มีทักษะสูง เช่น ผู้จัดการจะมีผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพโรงแรม เพราะสามารถถ่ายทอดความรู้และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการได้ ดังนั้น จำนวนแรงงานที่เพิ่มขึ้นจึงมีสมมติฐานความสัมพันธ์เป็นบวกกับการกระจายรายได้และการจ้างแรงงานที่มีทักษะสูงมีสมมติฐานว่า ขนาดของความสัมพันธ์กับการกระจายรายได้จะมากกว่าการจ้างแรงงานไร้ทักษะ (Unskilled Labor)

สมมติฐานที่ 3 : สมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับ ตัวแปรสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงแรม เช่น การมีธุรกิจสปา นวดแผนไทย เพียวชมเมืองและบริการทัวร์ ร้านขายของที่ระลึก ศูนย์สุขภาพ สระว่ายน้ำและอินเทอร์เน็ต

จากการศึกษาของ Bălteșcu & Boșcor, 2014 ได้ทำการศึกษาโรงแรม 4 แห่งในประเทศโรมาเนีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยพฤติกรรมของบุคคลที่เข้าพักในโรงแรมโดยทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับการซื้อบริการของโรงแรมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุความต้องการของลูกค้า ความคาดหวัง, เกณฑ์การคัดเลือกและพฤติกรรมความภักดี พบว่า โรงแรมที่มีการให้บริการที่หลากหลาย จะสร้างพฤติกรรมความภักดี (Loyalty) และดึงดูดลูกค้าได้มากกว่า ตลอดจนผลการดำเนินงานทางเศรษฐกิจและการเงินของบริษัท ดังนั้น การมีสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงแรม จะสามารถในการดึงดูดลูกค้ามากกว่า ช่วยเพิ่มผลประกอบการของโรงแรมได้ นอกจากนี้ลูกค้ายังได้ประโยชน์จากค่าตอบแทนในรูปแบบอื่นๆเพิ่มขึ้นอีกด้วย เช่น ค่าบริการหรือเงินได้พิเศษ เป็นต้น (World Tourism Organization, 2006) ดังนั้น ตัวแปรสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงแรมจึงมีสมมติฐานว่า การ

มีสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงแรม จะมีความสัมพันธ์เป็นบวกต่อการกระจายรายได้เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นในโรงแรม

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

อุตสาหกรรมโรงแรมเป็นส่วนสำคัญสำหรับภาคการท่องเที่ยวของเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน โดยมีบทบาทสำคัญในสังคมสมัยใหม่ในด้านการให้บริการที่พักอาศัย โดย Vujović (2013) ระบุว่า อุตสาหกรรมบริการ (ซึ่งรวมถึงธุรกิจโรงแรม) เป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลัก โดย งานศึกษาของ León-Darder, Villar-García และ Pla-Barber (2011) ระบุว่าว่าอุตสาหกรรมโรงแรม และที่พักเป็นอุตสาหกรรมหลักที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

ในลักษณะเดียวกัน ผลกระทบด้านสังคมของภาคการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนท้องถิ่นนั้นมีความสำคัญอย่างมาก อาทิ งานศึกษาของ Bohdanowicz and Zientara (2009) พบว่าอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาคการท่องเที่ยวสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นในด้านการสร้างงาน และยังสามารถส่งผลดีในด้านอื่นทั้งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรงและโดยอ้อม นอกจากนี้ ในประเด็นด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสุขภาพหรือการเพิ่มโอกาสทางการศึกษานั้น ภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็มีบทบาทที่สำคัญเช่นกัน (Prayag, Dookhony-Ramphul, and Maryeven 2010) ทั้งนี้ ในด้านการพัฒนาชุมชน ภาคการท่องเที่ยวถือเป็นส่วนสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการพัฒนา ในขณะเดียวกัน งานศึกษาบางชิ้นพบว่าภาคการท่องเที่ยวสามารถส่งผลเสียต่อชุมชนท้องถิ่นได้เช่นกัน ดังนั้น การพยายามเข้าใจถึงบทบาทของอุตสาหกรรมโรงแรมและที่พักต่อการกระจายรายได้ (รวมไปถึงบทบาทต่อการลดความยากจน) จึงมีความสำคัญ

2.1 ความเชื่อมโยงภายในและระหว่างอุตสาหกรรมของอุตสาหกรรมโรงแรมและที่พัก

ในการอธิบายถึงผลกระทบของอุตสาหกรรมโรงแรมไปสู่การกระจายรายได้ในอุตสาหกรรมต่างๆ จะประยุกต์ใช้ความเชื่อมโยงภายในและระหว่างอุตสาหกรรมของอุตสาหกรรมโรงแรมโดย มีง สรรพ์ ขาวสะอาดและคณะ (2548) ในการอธิบายความเชื่อมโยงอุตสาหกรรมโรงแรมของประเทศ ไทยกับอุตสาหกรรมอื่นๆ ดังรูปที่ 2.1 โดยเราสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1.อุตสาหกรรมด้านปัจจัยการผลิต, 2.อุตสาหกรรมสนับสนุน, และ 3.หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนแรกนั้นเป็นส่วนของการเชื่อมโยงของอุตสาหกรรมอันเกิดจากการที่โรงแรมต้องซื้อสินค้าและบริการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทำให้มีความต้องการใช้ปัจจัยการผลิตจากอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม ผู้ให้บริการสินค้าสาธารณูปโภคและพลังงาน ธุรกิจเครื่องเขียน หนังสือพิมพ์และวัสดุสิ้นเปลืองต่างๆ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ทำความสะอาด ผู้ผลิตและจำหน่ายเครื่องใช้ที่ทำด้วยผ้าๆ ทำให้เกิดการกระจายรายได้สู่อุตสาหกรรมอื่นๆ

นอกจากนี้ โรงแรมหลายแห่งในประเทศไทยยังได้มีการว่าจ้างบริษัทต่างๆ ในการจัดการโรงแรม เช่น บริษัทจ้างบริหาร ธุรกิจบริการซ่อมแซมอาคาร บริษัทบริการโฆษณา บริษัทประกันภัย ผู้ให้บริการด้านไอที ผู้ให้บริการด้านซักรีด บริการด้านการรักษาความปลอดภัย ผู้ให้บริการด้านตรวจสอบบัญชีและกฎหมาย เป็นต้น ทำให้การมีอุตสาหกรรมสนับสนุนเกิดขึ้นมากมาย รวมไปถึงอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับช่องทางจัดจำหน่ายต่างๆ เช่น บริษัทนำเที่ยวและตัวแทนจัดการการท่องเที่ยว เครือข่ายโรงแรม ธุรกิจบริการอินเทอร์เน็ตเนื่องจากโดยทั่วไปแล้วในการจัดจำหน่ายห้องพักของผู้ประกอบการโรงแรมในประเทศไทยทำได้หลายทาง ลูกค้าบางรายอาจเป็นลูกค้าที่มาเข้าพักโดยไม่ได้จองมาล่วงหน้า (Walk-in) ซึ่งมีสัดส่วนค่อนข้างสูงสำหรับโรงแรมระดับต่ำกว่า 4 ดาวแต่โรงแรมระดับ 4 ดาวขึ้นไปจะมีช่องทางการขายหลัก คือ อาศัยผู้จัดจำหน่ายเข้ามาเป็นตัวกลางในการขาย เช่น บริษัทนำเที่ยวและตัวแทนจัดการการท่องเที่ยว เครือข่ายโรงแรม บริการอินเทอร์เน็ต และให้ค่านายหน้าในการจัดหา (มิ่งสรรพ, นกุล, และ อัครพงศ์, 2548)

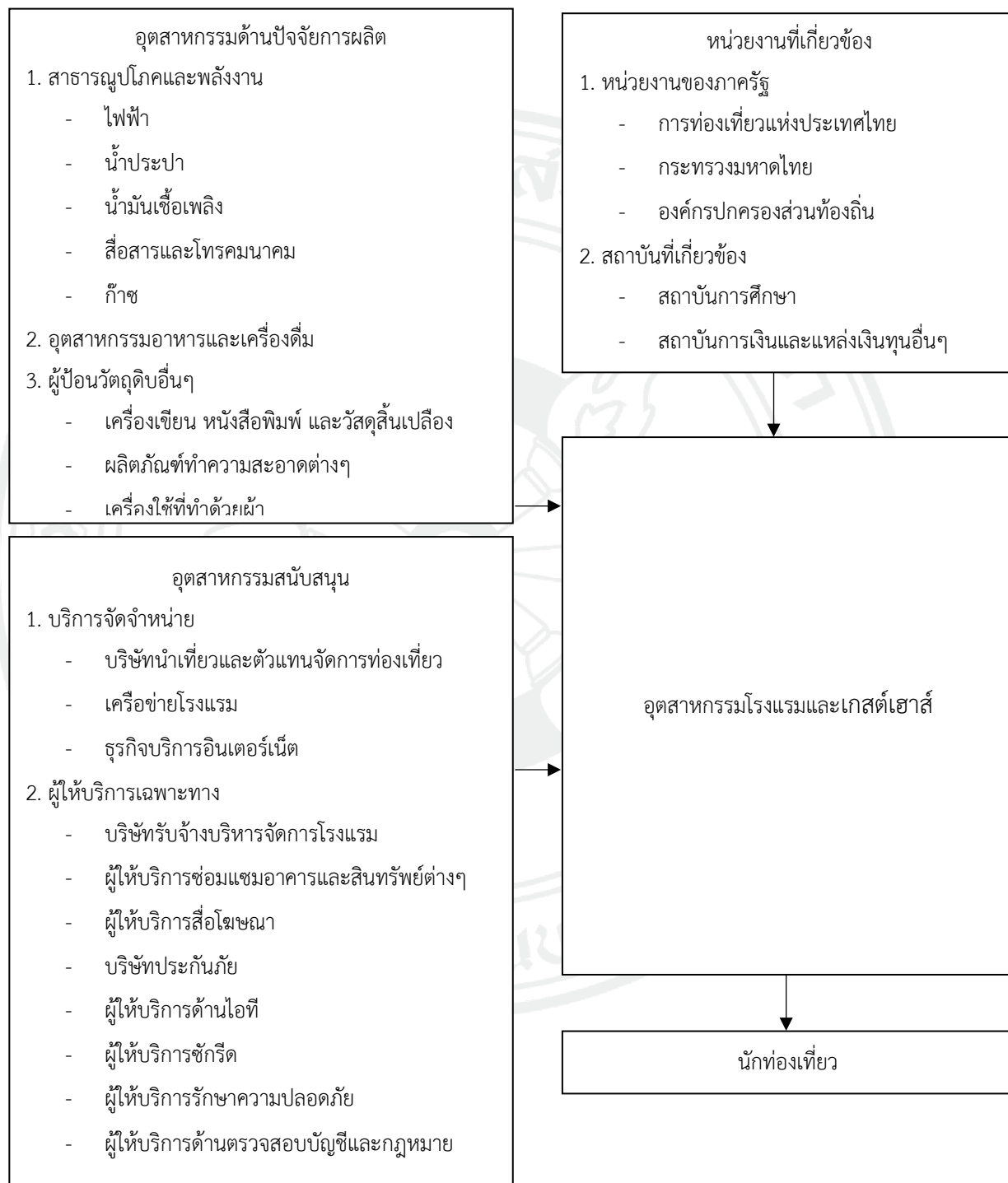
ในส่วนสุดท้าย คือ หน่วยงานและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมโรงแรม ได้แก่ สถาบันการเงินสถาบันการศึกษา โดยสถาบันการเงินเป็นปัจจัยสำคัญอันดับต้นๆ ในการลงทุนกิจการโรงแรม ทำให้โรงแรมมีค่าใช้จ่ายในรูปของดอกเบี้ยจ่ายเป็นหนึ่งในค่าใช้จ่ายหลัก สถาบันการศึกษามีความเกี่ยวข้องในการผลิตบุคลากรเพื่อป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมและศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม รวมไปถึงหน่วยงานของรัฐ เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีบทบาทในฐานะผู้จัดเก็บรายได้ในภาพของภาษีไม่ว่าจะเป็นภาษีโรงเรือน ภาษีที่ดิน ภาษีป้ายและภาษีโรงแรมและนำรายได้จากภาษีเหล่านั้นมาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือใช้จ่ายเพื่อพัฒนาประเทศต่อไป

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมโรงแรมมีความสัมพันธ์กับอุตสาหกรรมอื่นๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม อย่างไรก็ตามการกระจายตัวของผลประโยชน์ทั้งในด้านของเงินรายได้และด้านการสร้างงานไปยังกลุ่มต่างๆ นั้นยังมีขอบเขตที่ไม่ชัดเจน การศึกษาในครั้งนี้จึงได้มีการคำนวณผลกระทบทางเศรษฐกิจ หรือประโยชน์ในภาพของตัวเงินที่ชุมชนจะได้รับจากการท่องเที่ยวโดยวิธี Tourism Multipliers (Nidal, 2014; Rusu, 2011) โดยจะวิเคราะห์ตัวคูณประเภท 1 (Type 1 Multiplier) และประเภท 2 (Type 2 Multiplier) ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดในส่วนถัดไป ตัวคูณเหล่านี้จะทำให้เราทราบถึงผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวผ่านธุรกิจโรงแรม และใช้ตัวการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ในการหาปัจจัยต่างๆ

ของธุรกิจโรงแรมและเกสต์เฮาส์ เช่น ขนาดของโรงแรม ความแตกต่างของระดับทักษะแรงงาน เพื่อดูปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระจายรายได้ โดยใช้ผลกระทบทางด้านรายได้ (Income Multiplier) ในการวัด

เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นภาคบริการที่สำคัญที่สุดพักหนึ่งในการสร้างรายได้ให้กับประเทศต่างๆ ดังนั้นนักเศรษฐศาสตร์ที่ให้ความสำคัญในการคำนวณผลได้ทางเศรษฐกิจ (Economic Benefit) หรือผลกระทบทางเศรษฐกิจ (Economic Impact) จากการท่องเที่ยวเพื่อที่จะได้เข้าใจถึงเงินจากการท่องเที่ยวที่ไหลเข้ามาในแต่ละพื้นที่ เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบของการท่องเที่ยวมีอยู่หลายวิธี เช่น วิธีการหาตัวทวีคูณ (Proportion Multiplier Method: PMM) การใช้แบบจำลองปัจจัยการผลิตและผลผลิต (Input-Output Model : IO) หรือการใช้แบบจำลองดุลยภาพทั่วไป (CGE Model) เป็นต้น ทั้งนี้ในส่วนนี้จะอธิบายถึงแนวคิดเบื้องต้นโดยนำการศึกษาของ Sergiu Rusu (2011) และ งานศึกษาของพิริยะและศิวัช (2559) มาอธิบายแนวทางการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากอุตสาหกรรมโรงแรม โดยใช้วิธีการตัวคูณทวีคูณในส่วนต่อไป

รูปที่ 2.1 : ความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมของอุตสาหกรรมโรงแรมและเกสต์เฮาส์ในบริบทของประเทศไทย

2.2 ตัวทวีคูณการท่องเที่ยว

ตัวทวีคูณการท่องเที่ยว (Tourism Multiplier Effect) ถูกพัฒนามาจากตัวทวี (Multipliers) โดยนำมาประยุกต์เป็นตัวทวีคูณที่อธิบายถึงผลกระทบอันเกิดจากค่าใช้จ่ายและการลงทุนที่เกิดในด้านการท่องเที่ยว เช่น บริษัทนำเที่ยว ร้านอาหาร โรงแรม เป็นต้น (Rusu, 2011) ผู้กำหนดนโยบายจะต้องคำนวณหา “ตัวคูณทวีคูณของการท่องเที่ยว” (Tourism Multiplier) และนำตัวคูณทวินั้นมาหาผลกระทบทางเศรษฐกิจที่แท้จริง โดยในการวิเคราะห์ดังกล่าวจำเป็นต้องทราบข้อมูลดังนี้

1. นักท่องเที่ยวแต่ละคนต้องจ่ายเงินเท่าไรในพื้นที่นั้นต่อคนและใช้จ่ายกับอะไรบ้าง
2. รายได้ทางตรง (Direct Revenue) ของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของชำร่วย การขนส่งเดินทาง) เท่ากับเท่าไร
3. ภาคธุรกิจที่ประกอบกิจการการท่องเที่ยวเหล่านี้จะนำรายได้ไปใช้จ่ายกับปัจจัยการผลิตต่างๆ เช่นการจ้างงาน เป็นรายได้ในรอบที่สอง เราเรียกส่วนนี้ว่า ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Effect) หรือผลกระทบครั้งที่สอง (Secondary Effect)
4. หลังจากนั้นเมื่อผู้ที่ได้รับรายได้ในส่วนนี้ก็จะนำรายได้ไปใช้ต่อไป เราเรียกส่วนนี้ว่า ผลกระทบที่ถูกทำให้เกิดขึ้น (Induced effect)

อย่างไรก็ตามเนื่องจากข้อจำกัดของข้อมูล ดังนั้นในงานศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีสมมติฐานว่าไม่มีการรั่วไหลของรายได้ออกนอกประเทศ ตัวทวีคูณการท่องเที่ยวในการวิเคราะห์ครั้งนี้จึงเป็นตัวทวีคูณที่ส่งผ่านจากธุรกิจที่พักในประเทศไทย พิจารณาได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. ตัวทวีคูณประเภทหนึ่ง (Type 1 Multipliers) สามารถคำนวณได้จากผลกระทบทางอ้อม (Indirect Effects) และผลกระทบทางตรง (Direct Effect) การท่องเที่ยวจะทำให้ผู้ประกอบการโรงแรมได้รับรายได้ และนำไปใช้จ่ายในภาพของการซื้อปัจจัยการผลิต (เช่น การสั่งซื้อวัตถุดิบ ค่าจ้างงานแรงงาน) เพราะธุรกิจโรงแรมนั้นในห้องพักหนึ่งห้องเมื่อมีคนเข้าพัก รายได้ของนักท่องเที่ยวก็จะเข้าสู่ธุรกิจโรงแรมโดยตรง โรงแรมจะต้องนำไปซื้อสินค้าและบริการ รวมไปถึงจ้างแรงงานที่หลากหลายเพื่อเตรียมพร้อมในการบริการ ผลกระทบนี้เราเรียกว่า ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Effects) ซึ่งเป็นองค์ประกอบของการหาตัวทวีคูณประเภทหนึ่ง (Type 1 Multipliers) ดังนั้นโดย Direct Revenue คือรายได้ทางตรงอันเกิดจากผลกระทบทางตรง (Direct Effect) ในขณะที่ Indirect Revenue คือรายได้ทางตรงอันเกิดจากผลกระทบทางอ้อม (Indirect Effect)

$$\text{Type I Tourism Multiplier} = (\text{Direct Revenue} + \text{Indirect Revenue}) / \text{Direct Revenue}$$

2. ตัวทวีคูณประเภทสอง (Type 2 Multipliers) เป็นตัวทวีคูณที่ครอบคลุมผลกระทบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ผลกระทบทางตรง (Direct Effect) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Effects) และผลกระทบที่ถูกทำให้เกิดขึ้น (Induced Effect) คือ การเปลี่ยนแปลงของปริมาณการขายการจ้างงาน และรายได้ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้จ่ายของครัวเรือน กล่าวคือ เมื่อเกิดการท่องเที่ยวก็จะนำมาซึ่งการจ้างงาน และรายได้แก่แรงงานที่ได้รับจากอุตสาหกรรมภาคการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นจากรายได้ที่ได้รับโดยตรงหรือโดยอ้อม การใช้จ่ายของภาคครัวเรือนเหล่านี้ เราเรียกว่า ผลกระทบที่ถูกทำให้เกิดขึ้น (Induced Effect) ดังนั้น ถ้าหากมีการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวมาก ก็จะทำให้เกิดการจ้างงานและเกิดรายได้แก่แรงงานมากขึ้น เมื่อแรงงานนำมาใช้จ่ายก็จะส่งผลต่อร้านค้าปลีกและธุรกิจอื่นๆ ซึ่งตัวทวีคูณประเภทสอง (Type 2 Multipliers) จะนำผลกระทบทั้งผลกระทบทางอ้อมและผลกระทบที่ถูกทำให้เกิดขึ้น (Induced Effect) มาประกอบการคำนวณ ดังสูตร

$$\text{Type II Tourism Multiplier} = \frac{(\text{Direct Revenue} + \text{Indirect Revenue} + \text{induced Revenue})}{\text{Direct Revenue}}$$

ยกตัวอย่างเช่น สมมติให้เกาะแห่งหนึ่งเป็นเกาะท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยววันละ 50 คน โดยจากการสำรวจพบว่า นักท่องเที่ยวแต่ละคนต้องเสียค่าใช้จ่ายคนละประมาณ 1,000 บาท กำหนดให้เกาะแห่งนี้เปิดให้ท่องเที่ยวเพียงแค่ 200 วันต่อปี ดังนั้นเราสามารถคำนวณหาเม็ดเงินที่เกาะแห่งนี้จะได้รับจากการท่องเที่ยวเท่ากับ $50 \times 1,000 \times 200 = 10$ ล้านบาทต่อปี จากการประมาณการยังพบว่าประมาณร้อยละ 20 ของรายได้ทั้งหมดของเกาะจะไหลออก (Leak-Out) ไปนอกเกาะ เช่น การที่เกาะต้องสั่งซื้ออาหาร หรือวัตถุดิบต่างๆ และสาธารณูปโภคต่างๆ (เช่น น้ำ ไฟฟ้า) จากภายนอกเกาะ ดังนั้นเม็ดเงินที่ได้จากการท่องเที่ยวส่วนหนึ่งจะต้องไหลออกนอกเกาะ ซึ่งเม็ดเงินจำนวนนี้จะไม่นับว่าเป็นรายได้ที่คนในเกาะจะได้รับจากการท่องเที่ยว ในขณะที่รายได้ทางตรง (Direct Revenue) ที่เกาะจะได้รับจะมีค่าเท่ากับ 0.8×10 ล้านบาท = 8 ล้านบาท

แต่ทว่า ในการที่จะผลิตสินค้าและบริหารของการท่องเที่ยวได้นั้น ภาคธุรกิจจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในรูปของการซื้อปัจจัยการผลิต (เช่น การสั่งซื้อวัตถุดิบ ค่าจ้างงานแรงงาน) ซึ่งเป็นรายได้ของปัจจัยการผลิตที่แรงงานหรือเจ้าของปัจจัยการผลิตที่ขายสินค้าให้แก่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้รับ เราเรียกผลกระทบในด้านนี้ว่าผลกระทบทางอ้อม (Indirect Effect) โดยกำหนดให้ผลกระทบทางอ้อมนี้มีมูลค่าเท่ากับ 2,500,000 บาท

ตัวคูณทวีของการท่องเที่ยวแบบที่ 1 = $(\text{Direct Revenue} + \text{Indirect Revenue})$

Direct Revenue

$$= (8,000,000 + 2,500,000) / 8,000,000 = 1.3125$$

จากผลของตัวคูณทวีที่คำนวณได้สามารถอธิบายได้ว่า “รายได้ 1 บาทที่เกาะได้รับจากนักท่องเที่ยว นั้นจะสร้างรายได้ให้กับเกาะแห่งนี้เป็นจำนวนเท่ากับ 1.3125 บาท ดังนั้นผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวในเกาะนี้จะมีค่าเท่ากับ

$$\begin{aligned} \text{ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว} &= \text{จำนวนนักท่องเที่ยวต่อปี} \times \text{ค่าใช้จ่ายต่อหัว} \times \text{ตัวคูณทวี} \\ &= 10 \text{ ล้านบาท} \times 1.3125 = \underline{13.125 \text{ ล้านบาท}} \end{aligned}$$

ในขณะที่ รายได้จากการท่องเที่ยวยังถูกส่งมอบไปเป็นรายได้ของครัวเรือน (Household Income) ในรูปแบบของค่าจ้าง ค่าตอบแทน หรือค่าคอมมิสชั่น ต่างๆ ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดผลกระทบต่อเนื่องที่เรียกว่า “ผลกระทบที่ถูกทำให้เกิดขึ้น” (Induced Effect) ในกรณีนี้ กำหนดให้รายได้ที่ครัวเรือนได้รับจากการทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการนำมาใช้จ่ายและบริโภคเท่ากับ 500,000 บาท ดังนั้น จากข้อมูลดังกล่าวสามารถคำนวณหาตัวคูณทวีของการท่องเที่ยว (Tourism Multiplier) แบบที่ 2 ได้ดังสูตร

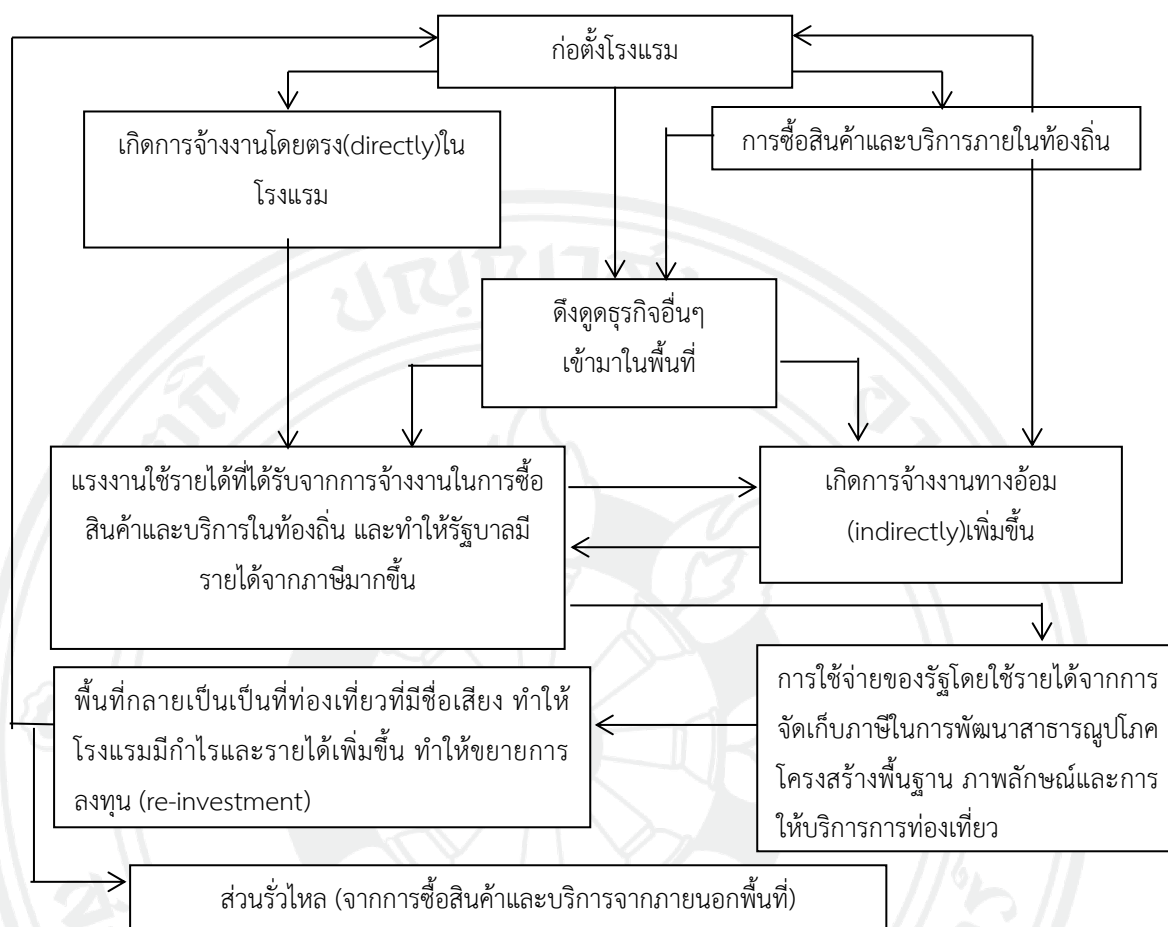
$(\text{Direct Revenue} + \text{Indirect Revenue} + \text{Induced Effect})$

Direct Revenue

$$\text{หรือ } (8,000,000 + 2,500,000 + 500,000) / 8,000,000 = 1.375$$

จากผลของตัวคูณทวีที่คำนวณได้สามารถอธิบายได้ว่า “รายได้ 1 บาทที่เกาะได้รับจากนักท่องเที่ยว นั้นจะสร้างรายได้ให้กับเกาะแห่งนี้เป็นจำนวนเท่ากับ 1.375 บาท ดังนั้นผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวในเกาะนี้จะมีค่าเท่ากับ จำนวนนักท่องเที่ยวต่อปี $\times$ ค่าใช้จ่ายต่อหัว $\times$ ตัวคูณทวี = 10 ล้านบาท $\times$ 1.375 = 13.75 ล้านบาท

รูปที่ 2.1: ผลกระทบทางด้านการกระจายรายได้ให้แรงงานผ่านอุตสาหกรรมโรงแรม

ที่มา: Sergiu Rusu (2011)

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาของ Horwath Tourism and Leisure Consulting (1981) พบว่า ตัวทวิคูณของการท่องเที่ยวก็ยังคงมีข้อจำกัด ดังนี้

1. การขาดแคลนข้อมูล (Data Deficiency) เนื่องจากการวิเคราะห์ตัวทวิคูณนั้นจะต้องใช้ฐานข้อมูลปลีกย่อยในการวิเคราะห์ แต่การท่องเที่ยวครอบคลุมไปในหลายภาคส่วนของอุตสาหกรรม ดังนั้นข้อมูลทางเศรษฐกิจจึงยังไม่มีข้อมูลใดที่พร้อมและครอบคลุมมากพอที่จะสามารถทำให้วิเคราะห์รายละเอียดของระบบเศรษฐกิจได้

2. ข้อจำกัดจากสมมติฐาน (Restrictive Assumptions and Limitations) มีข้อสมมติฐานและข้อจำกัดเป็นจุดอ่อนอยู่จำนวนมากเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตัวทวิคูณอันได้แก่ สมมติฐานขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบ (Model) ที่ใช้ ได้แก่

2.1 สมมติฐานเรื่องข้อจำกัดจากการมีอยู่ของอุปทาน (Existence of Supply Constraints) การศึกษาเรื่องตัวทวิคูณส่วนใหญ่สมมติฐานว่าอุปทานจะมีความยืดหยุ่นในทุกภาคส่วนของเศรษฐกิจซึ่งนั่นหมายความว่า อุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวจะตอบสนองต่อปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้นอยู่เสมอ โดยจะเกิดขึ้นแบบนี้เพราะ ความต้องการซื้อสินค้าจะซื้อสินค้าจากแหล่งวัตถุดิบเดิม ซึ่งประเด็นนี้อาจเป็นไปได้เนื่องจากข้อจำกัดทางเทคนิค

2.2 ใช้รูปแบบสมการบริโภคเหมือนกัน (Use of Homogeneous Consumption Functions) รูปแบบของตัวทวิคูณส่วนใหญ่จะสมมติฐานว่า เมื่อครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นพวกเขาจะใช้จ่ายกับสินค้าเหมือนเช่นเดิมกับที่พวกเขาเคยซื้อก่อนหน้านี้ แต่ในทางปฏิบัติการเพิ่มขึ้นของรายได้จะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงประเภทของสินค้าที่เรบริโภค

3. การสะท้อนกลับซึ่งการค่า (Repercussive Feedback Mechanism) รูปแบบตัวทวิคูณ (Multiplier Models) ในบางครั้งจะถูกนำไปคิดในผลกระทบของการเพิ่มขึ้นของรายได้จากภายนอกในพื้นที่ซึ่งเป็นผลมาจากการส่งออกสินค้าในพื้นที่ที่เราศึกษา ซึ่งมันก็ถูกนำไปคิดผลกระทบการเพิ่มขึ้นของรายได้ในพื้นที่ที่ศึกษาแล้ว ทำให้การคำนวณอาจเกิดความซ้ำซ้อน

4. การส่งผ่านอย่างรวดเร็วภายในเศรษฐกิจ (Speed of Transactions within the Economy) รูปแบบสถิติตัวทวิคูณไม่มีการคิดช่วงเวลา แต่ผลกระทบของตัวทวิคูณจะทำงานผ่านระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นอาจทำให้คลาดเคลื่อนได้

นอกจากนี้ Hughes (1994) ยังเห็นว่า การคำนวณตัวคูณทวีของการท่องเที่ยวไม่ได้เป็นตัวแปรที่ดีในการอธิบายถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งทำให้การคำนวณต้นทุนและผลตอบแทน (Cost-Benefit) ไม่ถูกต้อง เนื่องจากการคำนวณดังกล่าวอาจประสบปัญหาทางด้านข้อมูล เช่น ความรู้ของนักท่องเที่ยว ความชำนาญในการเก็บข้อมูล ความสามารถในการวิเคราะห์ถึงการเชื่อมโยงของเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาคที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลทำให้การคำนวณค่าตัวคูณทวีทั่วไปมีความลำบากมากขึ้น นอกจากนี้ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ต้นทุนในการประเมินผลได้ทางเศรษฐกิจได้ลดลงมากเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารที่สามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มาช่วยในการประเมินได้

ดังนั้น ในการศึกษาจะใช้กรอบการวิเคราะห์ตัวคูณทวีจากการท่องเที่ยวดังที่กล่าวมานี้จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับอุตสาหกรรมโรงแรมและที่พักในประเทศไทย ภายใต้กรอบการวิเคราะห์ทางด้านอุปสงค์ (Demand Side) ดังนี้

1. รายได้ของโรงแรมมาจากด้านใดบ้าง และรายได้ดังกล่าวจะตกเป็นค่าจ้าง (และเงินพิเศษอื่นๆ) เท่าใดซึ่งเนื่องจากการวิเคราะห์นี้จะเน้นไปที่การกระจายรายได้ ดังนั้นค่าจ้างที่แรงงานได้รับจะกำหนดให้เป็นรายได้ทางอ้อม (Indirect Revenue) โดยการศึกษาในส่วนนี้จะอยู่ในบทที่ 5 ของงานวิจัยชิ้นนี้
2. จากค่าจ้างที่แรงงานในภาคการท่องเที่ยวได้รับนั้น แรงงานจะใช้จ่ายเท่าใด และมีการใช้จ่ายไปในด้านอะไรบ้าง ซึ่งการใช้จ่ายในส่วนนี้จะทำไปวิเคราะห์ในส่วนของผลกระทบสืบเนื่อง (Induced Effect) โดยการศึกษาในส่วนนี้จะอยู่ในบทที่ 6 ของงานวิจัยชิ้นนี้

ทั้งนี้การวิเคราะห์ผลกระทบทั้งสามด้าน รวมไปถึงการวิเคราะห์ตัวทวีของการท่องเที่ยวทั้งแบบที่ 1 และ แบบที่ 2 (Type 1 และ Type 2 Tourism Multiplier) นั้นจะแสดงให้เห็นว่าผลกระทบดังกล่าวจะมีความแตกต่างกันไปตามคุณลักษณะของโรงแรม (Hotel Characteristics) อย่างไร

ทั้งนี้ในบทต่อไปจะเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจโรงแรมและเกสต์เฮาส์โดยใช้ข้อมูล พ.ศ.2559 มาใช้ในการศึกษาเพื่อให้เห็นลักษณะโครงสร้างของโรงแรมและเกสต์เฮาส์ในประเทศไทย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงสถิติพรรณนา

2.3 ทฤษฎีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Panel Data

Panel data เป็นการเก็บข้อมูลของหน่วยสำรวจ (เป็น Cross Section Data) ซึ่งบันทึกค่า ตัวแปร ที่สนใจจากแต่ละหน่วย ณ จุดเวลา (point of time) หนึ่งที่กำหนด จากนั้นเก็บข้อมูลของหน่วยสำรวจเดิมเพิ่มเติม ณ จุดเวลาถัดไป ซึ่งอาจเพิ่มในจำนวนที่เท่ากันหรือไม่เท่ากันในระหว่างหน่วย

สำรวจก็ได้ ถ้าเพิ่มจำนวนจุดเวลาในจำนวนที่เท่ากัน เรียกว่า balanced panel data แต่ถ้าเพิ่มในจำนวนที่ไม่เท่ากันเรียกว่า Unbalanced Panel Data วิธีวิเคราะห์ panel data ทำได้ 3 วิธีคือ

- 1) วิธี Pooled OLS Regression ซึ่งเป็นการ วิเคราะห์โดยใช้ Ordinary Least Square (OLS) ตรง ๆ
- 2) วิธี Fixed Effect Regression Model (FEM) กรณี FEM นี้ตัวแปรที่ถูกมองข้าม (omit) ต้องมีอิทธิพลคงที่อยู่เฉพาะภายในหน่วยสำรวจไม่แปรไปตามเวลา (time-invariant) เช่น คุณภาพการบริการ(SERVQUAL) เป็นปัจจัยที่แตกต่างกัน ในระหว่างองค์การและมีอิทธิพลที่คงที่ต่อค่าบริการในสมการ $Demand = \beta_0 + \beta_1 Price + u$ อยู่ตลอดเวลา 3) วิธี random effect model (REM)

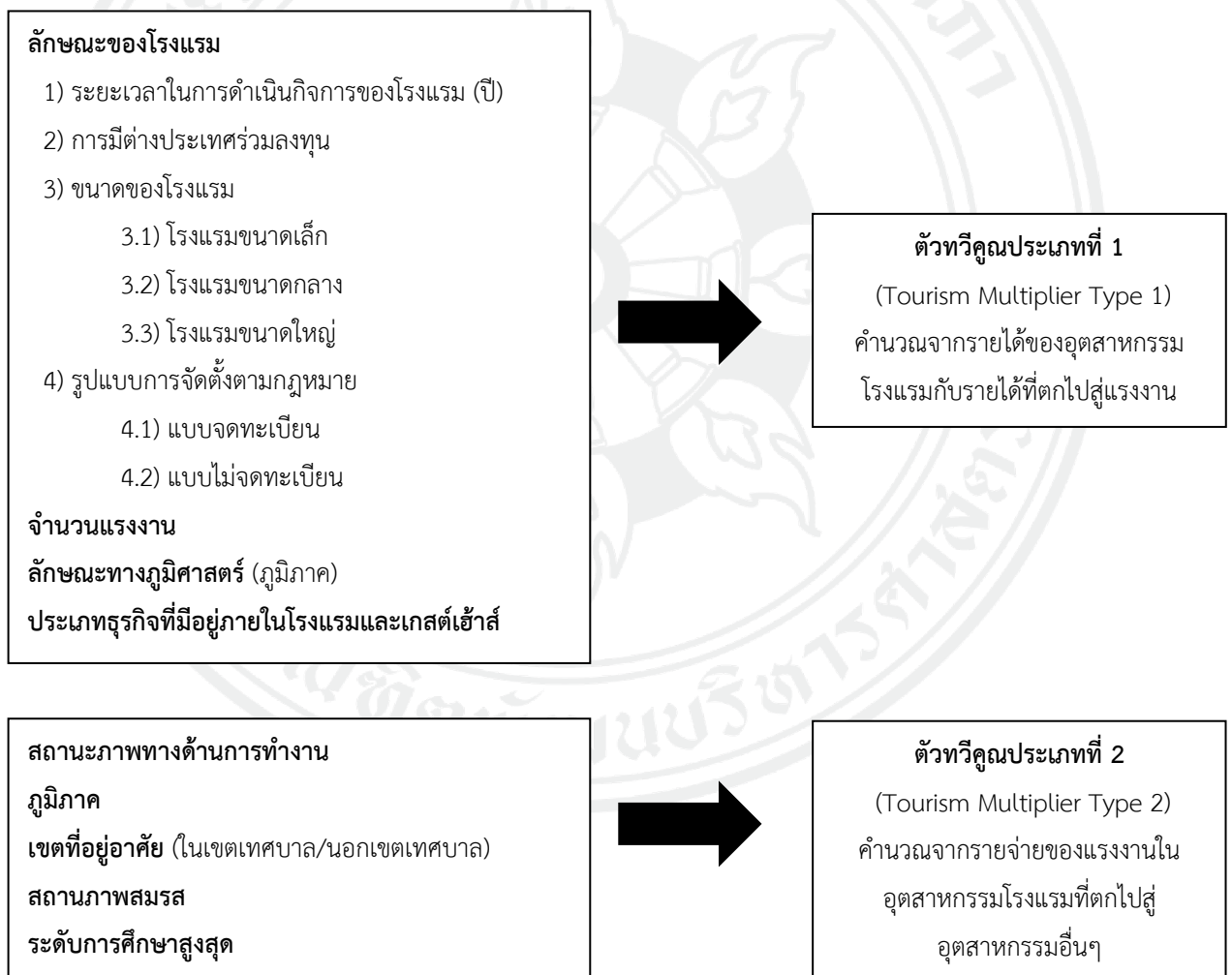
ในการศึกษาครั้งนี้จะเลือกใช้วิธี Pooled OLS Regression เป็นวิธีวิเคราะห์การถดถอยที่ไม่สนใจว่า หน่วยสำรวจ (Cross Section Unit) จะได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกเฉพาะตัวที่มีความแตกต่างกันหรือไม่และบันทึกข้อมูลตามเวลา (time series data) ไว้นานแตกต่างกันเพียงใด เช่น การศึกษาผลประกอบการของ สายการบิน 10 สายการบิน แต่ละสายการบินบันทึกข้อมูลผลประกอบการ (Total Cost, C) ต้นทุนค่าน้ำมัน (Fuel Price, PF) น้ำหนักบรรทุก (Loading Factor, LF) และอื่นๆ เอาไว้ การบันทึกข้อมูลของแต่ละสายการบินอาจบันทึกด้วยระยะเวลาเท่าหรือไม่เท่ากันก็ได้ จากนั้นก็ทำการวิเคราะห์ตรง ๆ เสมือนเป็นข้อมูลชุดเดียวกัน คือมี สัมประสิทธิ์การถดถอยร่วมกันข้อตกลงการถดถอยยังคงเป็น แบบเดิมคือไม่มีความคลาดเคลื่อนจากการวัด (No Error in Variable) แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธี Ordinary Least Square (OLS) โดยตรง การวิเคราะห์ด้วยวิธี OLS โดยตรงเป็นการวิเคราะห์ที่ไม่สนใจว่าหน่วยสำรวจแต่ละหน่วยจะได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกเฉพาะตัว (individual specific effect) ต่างกันหรือไม่ ข้อเสียคือวิธี วิเคราะห์ แบบ Pooled OLS Regression การไม่ได้ใส่ใจเรื่องนั้นทำให้ผลการศึกษามีโอกาสเอนเอียงได้ (heterogeneity bias)

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

รูปที่ 3.1 กรอบแนวคิดการศึกษา

รูปที่ 3.1 แสดงกรอบแนวคิดของการศึกษานี้ที่ประกอบไปด้วยลักษณะของอุตสาหกรรม โรงแรม ปัจจัยด้านที่ตั้ง จำนวนแรงงาน และประเภทรูกรักที่มีอยู่ภายในโรงแรมและเกสต์เฮาส์ เช่น ภัตตาคาร/ร้านอาหาร บริการนำเที่ยว ร้านขายของที่ระลึก อินเทอร์เน็ต บริการไปรษณีย์ กล่าวคือ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลกระทบทางด้านรายได้ของแรงงานตามสมมติฐานที่ได้กล่าวมาในหัวข้อ 1.5

3.2 ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

ในงานวิจัยนี้เป็นการตัวทวิคูณเพื่อสะท้อนถึงการกระจายรายได้ และปัจจัยต่างๆเพื่อวิเคราะห์หาการกระจายรายได้ในแต่ละจังหวัด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ค้นคว้าตำรา แนวคิดทฤษฎี บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระจายรายได้และอุตสาหกรรมโรงแรม ข้อมูลทั่วไปของอุตสาหกรรมโรงแรมในระดับนานาชาติและในบริบทของประเทศไทย เพื่อให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของงานศึกษานี้
2. ค้นคว้าแนวคิดพื้นฐานของการวิเคราะห์ตัวทวิคูณทางการท่องเที่ยว (Tourism Multiplier) ซึ่งเป็นการประมาณการการกระจายรายได้และวิเคราะห์แยกรายจังหวัด
3. เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยกตัวอย่าง เช่น ข้อมูลลักษณะโรงแรม ได้แก่ อายุของโรงแรม ขนาดของโรงแรม การมีต่างประเทศร่วมลงทุน รูปแบบการจัดตั้ง
4. เลือกกลุ่มตัวอย่างจากขนาดตัวอย่าง แล้ววิเคราะห์แยกข้อมูลรายจังหวัด
5. นำข้อมูลการสำรวจโรงแรมและเกสต์เฮาส์วิเคราะห์ผลกระทบทางตรง (Direct Effect) และผลกระทบทางอ้อม (Indirect Effect) และนำข้อมูลการสำรวจรายได้รายจ่ายในการวิเคราะห์ผลที่ถูกทำให้เกิดขึ้น (Induced Effect)
6. นำข้อมูลมาดูความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการดำเนินงาน (วัดจากกำไร) เทียบกับการกระจายรายได้ของแต่ละจังหวัด
7. วิเคราะห์หาปัจจัยของอุตสาหกรรมโรงแรมที่ส่งผลต่อผลกระทบทางด้านรายได้
8. สรุปผลการวิจัยและจัดทำข้อเสนอแนะ

3.3 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์สำหรับงานวิจัยนี้เป็นข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยเป็นข้อมูลที่ถูกเก็บรวบรวมโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติประเทศไทย ได้แก่ ข้อมูลการสำรวจโรงแรมและเกสต์เฮาส์โดยใช้ข้อมูลปี พ.ศ.2555 2557 และ พ.ศ.2559 และข้อมูลการสำรวจทางด้านรายได้และรายจ่าย โดยเลือกใช้ข้อมูลปี พ.ศ.2554 2556 และ พ.ศ.2558 ซึ่งเป็นข้อมูล 3 ปีล่าสุด

สำหรับข้อมูลการสำรวจโรงแรมและเกสต์เฮาส์มีการสำรวจทั้งที่พักที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียน เริ่มมีการสำรวจมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2509 แผนการสุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นแบบ Stratified Random Sampling โดยมีจังหวัดเป็นสตรัทัม โรงแรมและเกสต์เฮาส์เป็นหน่วยตัวอย่าง ในแต่ละสตรัทัมได้จัดโรงแรม/เกสต์เฮาส์ออกเป็น 3 สตรัทัมย่อย ตามขนาดของโรงแรม/เกสต์เฮาส์ ซึ่งวัดด้วยจำนวนห้องพักโดยยึดตามเกณฑ์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ดังนี้

- (1) โรงแรมขนาดเล็ก คือ โรงแรมที่มีจำนวนห้องพักน้อยกว่า 60 ห้อง
- (2) โรงแรมขนาดกลาง คือ โรงแรมที่มีจำนวนห้องพักตั้งแต่ 60-149 ห้อง
- (3) โรงแรมขนาดใหญ่ คือ โรงแรมที่มีจำนวนห้องพักตั้งแต่ 150 ห้องขึ้นไป

ในงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาปัจจัยของอุตสาหกรรมโรงแรมที่มีผลต่อการกระจายรายได้ โดยวัดจากผลกระทบทางด้านรายได้ สำหรับข้อมูลรายได้และรายจ่ายเราจะพิจารณาเฉพาะแรงงานที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรม (รหัสอุตสาหกรรม 5510) เท่านั้น

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจโรงแรมในประเทศไทย

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจโรงแรมในประเทศไทย

ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติพรรณนาโดยใช้ข้อมูลการสำรวจโรงแรมและเกสต์เฮาส์ปี พ.ศ.2559 ซึ่งเป็นข้อมูลการสำรวจปีล่าสุดเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ของโรงแรมและเกสต์เฮาส์ในปัจจุบัน ซึ่ง ประกอบด้วยข้อมูลโรงแรมและเกสต์เฮาส์จำนวน 4,250 แห่งมีห้องพักรวมทั้งสิ้น 106,000 ห้อง โดยการสำรวจนี้เป็นการเก็บข้อมูลแบบการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีจังหวัดเป็นสตราตัม โรงแรมและเกสต์เฮาส์เป็นหน่วยตัวอย่าง ในแต่ละสตราตัมได้จัดโรงแรม/เกสต์เฮาส์ กรุงเทพมหานครและจังหวัดเป็นสตราตัม รวมทั้งสิ้นมี 77 สตราตัม ในแต่ละสตราตัมได้จัดโรงแรม/เกสต์เฮาส์ออกเป็น 3 สตราตัมย่อย ตามขนาดของ โรงแรม/เกสต์เฮาส์ ซึ่งวัดด้วยจำนวนห้องพัก โดยโรงแรมขนาดเล็ก คือโรงแรมที่มีจำนวนห้องพักน้อยกว่า 60 ห้อง โรงแรมขนาดกลาง คือโรงแรมที่มีจำนวนห้องพัก 60-149 ห้อง โรงแรมขนาดใหญ่ คือโรงแรมที่มีจำนวนห้องพัก 150 ห้องขึ้นไป

หลังจากได้ข้อมูลดิบ (Raw Data) จากสำนักงานสถิติแห่งชาติแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการจัดการข้อมูล ทำให้เหลือข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ทั้งสิ้น 4,250 กลุ่มตัวอย่างโรงแรมมาใช้ในการวิเคราะห์ โดยในตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นถึงจำนวนและร้อยละของโรงแรมและเกสต์เฮาส์ของกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่งขนาดโรงแรมตามจำนวนห้องพักโดยยึดตามเกณฑ์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติจากการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างพบว่า โรงแรมส่วนใหญ่ในประเทศไทย (ร้อยละ 71.2) เป็นโรงแรมขนาดเล็กที่มีห้องพักน้อยกว่า 60 ห้องรองลงมาเป็นโรงแรมขนาดกลาง (ร้อยละ 16) และขนาดใหญ่ (ร้อยละ 12.8) ตามลำดับ

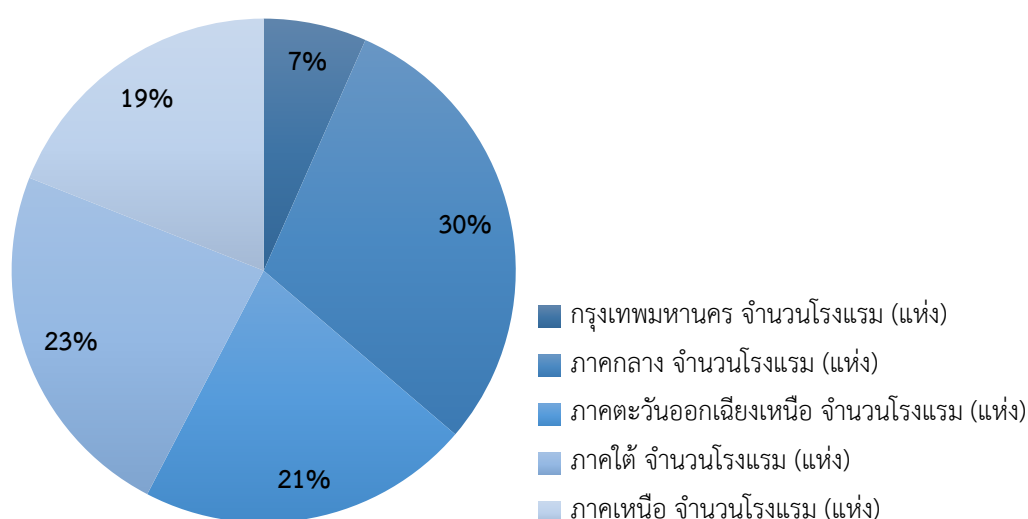
ตารางที่ 4.1 : ร้อยละภาพรวมของอุตสาหกรรมโรงแรมแบ่งตามขนาดโรงแรม

ขนาด	จำนวนโรงแรม (แห่ง)	ร้อยละ
ทั่วประเทศ	4,250	100
โรงแรมขนาดเล็ก (จำนวนห้องพักน้อยกว่า 60 ห้อง)	3026	71.2
โรงแรมขนาดกลาง (จำนวนห้องพัก 60-149 ห้อง)	680	16
ขนาด	จำนวนโรงแรม (แห่ง)	ร้อยละ
โรงแรมขนาดใหญ่ (จำนวนห้องพัก 150 ห้องขึ้นไป)	544	12.8

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ. 2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

รูปที่ 4.1 แสดงจำนวนและสัดส่วนของจำนวนโรงแรมและเกสต์เฮาส์ในแต่ละภูมิภาค โดยแบ่งตามเขตพื้นที่ จากการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างพบว่าภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) เป็นภาคที่มีจำนวนโรงแรมกระจุกตัวอยู่มากที่สุด (ร้อยละ 30) รองลงมาได้แก่ ภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยคิดเป็นร้อยละ 23 และ 21ตามลำดับในขณะที่ภาคเหนือมีจำนวนโรงแรมคิดเป็นร้อยละ 19

รูปที่ 4.1 : ร้อยละของภาพรวมของอุตสาหกรรมโรงแรมแบ่งตามเขตพื้นที่

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ. 2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.2 การมีส่วนร่วมของชาวต่างชาติ (วัดจากโรงแรมที่มีต่างชาติร่วมลงทุนและไม่มีต่างชาติร่วมลงทุน) ข้อมูลการสำรวจโรงแรมขนาดเล็ก 3,026 แห่ง มีโรงแรมที่มีต่างชาติร่วมลงทุนอยู่ทั้งหมด 20 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 0.7 ในขณะที่โรงแรมที่มีขนาดใหญ่ขึ้นจะมีต่างประเทศร่วมลงทุนหรือถือหุ้นเพิ่มขึ้นตามขนาดโรงแรม โดยโรงแรมขนาดกลาง 680 แห่ง พบว่า มีโรงแรม 7 แห่งที่ต่างประเทศถือหุ้นอยู่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1 และโรงแรมขนาดใหญ่ 544 แห่ง มีโรงแรม 13 แห่งที่มีต่างประเทศถือหุ้นอยู่หรือคิดเป็นร้อยละ 2.4

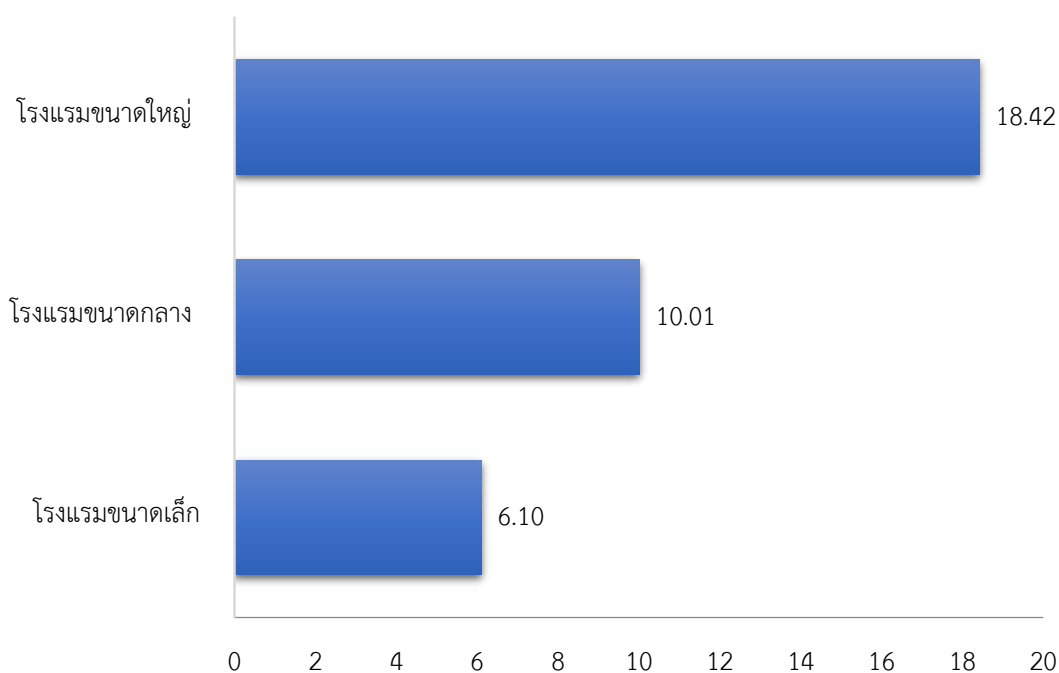
ตารางที่ 4.2 : จำนวนและร้อยละการมีส่วนร่วมลงทุนจากต่างประเทศโดยแบ่งตามขนาดโรงแรม

ภาค และขนาด โรงแรม	จำนวนโรงแรม (แห่ง)	จำนวนโรงแรมที่มีการร่วมลงทุน จากต่างประเทศ(แห่ง)	ร้อยละ (วัดจากจำนวนโรงแรมขนาดเดียวกัน)
ทั่วประเทศ	4,250	40	0.9
โรงแรมขนาดเล็ก	3026	20	0.7
โรงแรมขนาดกลาง	680	7	1.0
โรงแรมขนาดใหญ่	544	13	2.4

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ. 2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ลักษณะโรงแรมแต่ละประเภทจะมีสัดส่วนการลงทุนของชาวต่างชาติแตกต่างกันไป โรงแรมขนาดใหญ่จะมีสัดส่วนของการมีต่างประเทศเป็นผู้ร่วมลงทุนหรือถือหุ้นมากที่สุด รองลงมาคือโรงแรมขนาดกลางและขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ร้อยละ 18.4, ร้อยละ 10 และร้อยละ 6.1 ตามลำดับ โดยสาเหตุหนึ่งมาจากการร่วมลงทุนจากต่างประเทศ ทำให้เกิดการประหยัดต่อขนาดในการนำเข้าสินค้าและบริการมากกว่า รวมไปถึงการรักษาคุณภาพและมาตรฐานการ อย่างไรก็ตาม เมื่อเราพิจารณาความแตกต่างทางภูมิศาสตร์โดยแบ่งตามความแตกต่างของภูมิภาค ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เราพบว่า โรงแรมขนาดเล็กจะมีสัดส่วนการลงทุนของต่างประเทศมากที่สุดในภาคใต้ รองลงมาคือ กรุงเทพมหานครและภาคกลาง ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีร้อยละการเข้าร่วมการลงทุนของต่างชาติน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับโรงแรมขนาดเล็กในพื้นที่เดียวกัน โดยเมื่อพิจารณาโรงแรมขนาดกลางพบว่า ภาคใต้และกรุงเทพมหานครยังเป็นสองอันดับแรกที่มีสัดส่วนการลงทุนของต่างประเทศมากที่สุด เช่นเดียวกับโรงแรมขนาดเล็กและในบริบทของโรงแรมขนาดใหญ่ การถือหุ้นของต่างชาติโดยมากจะกระจุกตัวอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร รองลงมาคือ ภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยโรงแรมขนาดใหญ่ใน

กรุงเทพมหานครเป็นโรงแรมที่มีต่างชาติร่วมในการถือหุ้นหรือลงทุนมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคและโรงแรมขนาดอื่นๆ

รูปที่ 4.2 : ร้อยละของค่าเฉลี่ยของสัดส่วนผู้ร่วมลงทุนจากต่างชาติ

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ. 2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ในส่วนของบริษัทของการจ้างงานเป็นที่น่าสนใจว่า อุตสาหกรรมโรงแรมไม่ว่าจะขนาดเล็ก ขนาดกลางหรือขนาดใหญ่จะมีสัดส่วนการจ้างแรงงานเพศหญิงมากกว่าเพศชายซึ่งสอดคล้องกับ (Nidal, 2014) ที่พบว่าอุตสาหกรรมโรงแรมเป็นอุตสาหกรรมที่สนับสนุนแรงงานสตรีที่ไม่มีทักษะซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ดังรูปที่ 4.3 และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของลูกจ้างหลากหลายระดับ อันได้แก่ ผู้บริหาร รองหัวหน้าฝ่ายหรือผู้ช่วยหัวหน้า พนักงานที่ใช้เทคนิคระดับกลาง (Intermediate Skills) และพนักงานที่ไม่ต้องใช้เทคนิค (Unskilled Labor) โดยพิจารณาความแตกต่างระหว่างเพศ พบว่า โรงแรมขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยการจ้างงานในพนักงานที่ไม่ต้องใช้เทคนิคเพศหญิงมากที่สุด รองลงมาคือการจ้างพนักงานเพศหญิงที่ใช้

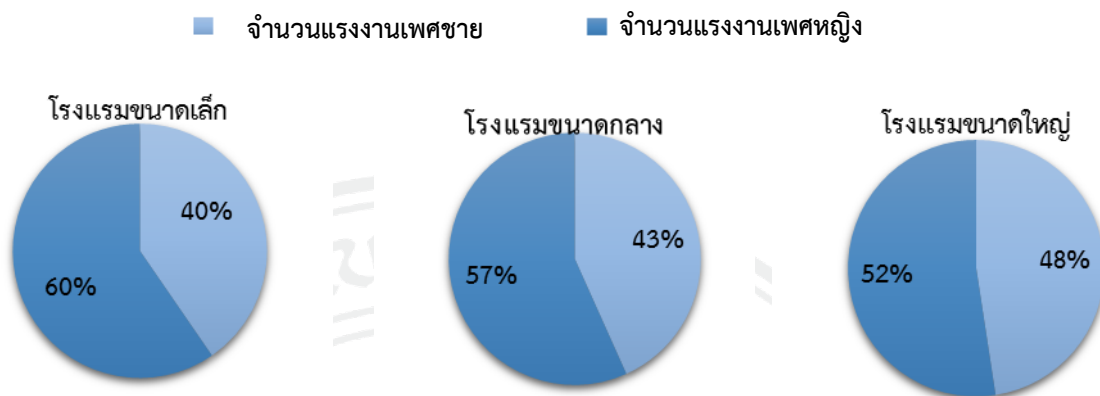
เทคนิคระดับกลาง และเป็นที่น่าสนใจว่าในตำแหน่งงานที่ต้องใช้ทักษะเพิ่มขึ้นจะมีอัตราการจ้างแรงงานเพศหญิงลดลงและจ้างแรงงานเพศชายในสัดส่วนที่มากขึ้น

ตารางที่ 4.3 : จำนวนและร้อยละการมีส่วนร่วมในการลงทุนหรือถือหุ้นของต่างชาติจำแนกตามภาคและขนาดของโรงแรม

ภาคและขนาดโรงแรม	จำนวนโรงแรมทั้งหมด	โรงแรมที่มีการร่วมลงทุน	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	157	8	5.1
โรงแรมขนาดเล็ก	85	1	1.2
โรงแรมขนาดกลาง	48	1	2.1
โรงแรมขนาดใหญ่	24	6	25
ภาคกลาง	1268	9	0.7
โรงแรมขนาดเล็ก	917	7	0.8
โรงแรมขนาดกลาง	224	1	0.4
โรงแรมขนาดใหญ่	127	1	0.8
ภาคเหนือ	850	4	0.5
โรงแรมขนาดเล็ก	643	3	0.5
โรงแรมขนาดกลาง	127	1	0.8
โรงแรมขนาดใหญ่	80	0	0
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	957	2	0.2
โรงแรมขนาด	775	1	0.1
โรงแรมขนาดกลาง	110	0	0.0
โรงแรมขนาดใหญ่	72	1	1.4
ภาคใต้	1018	17	1.6
โรงแรมขนาดเล็ก	606	8	1.3
โรงแรมขนาดกลาง	171	4	2.3
โรงแรมขนาดใหญ่	241	5	2.1

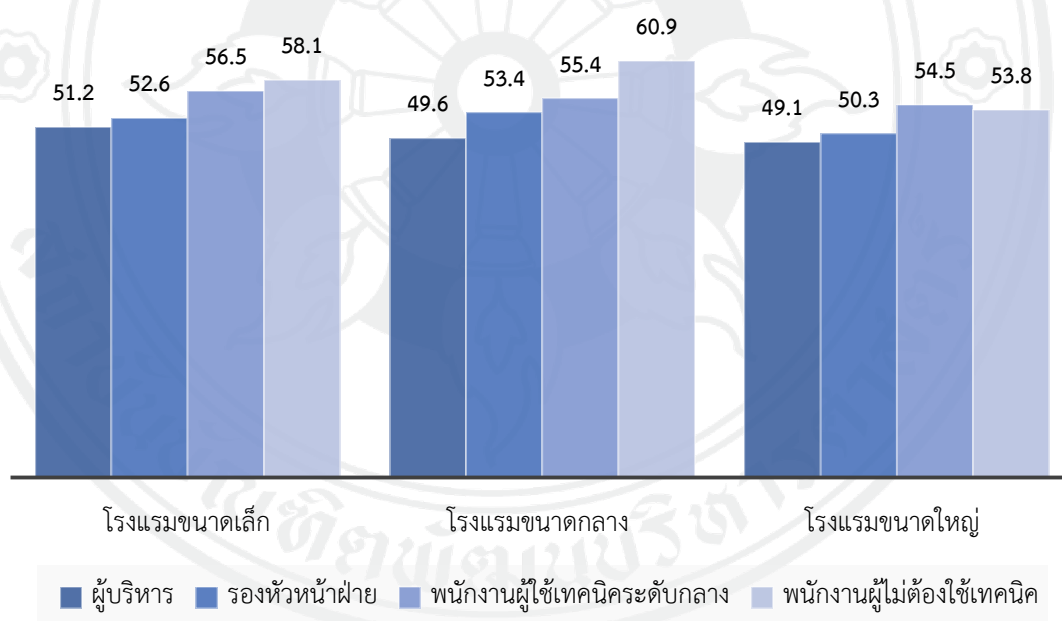
ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ. 2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

รูปที่ 4.3 : ร้อยละของสัดส่วนการจ้างแรงงานเพศหญิงและเพศชายจำแนกตามลักษณะโรงแรม

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ. 2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

รูปที่ 4.4 : การจ้างแรงงานเพศหญิงในแต่ละระดับจำแนกตามลักษณะโรงแรม (ร้อยละ)

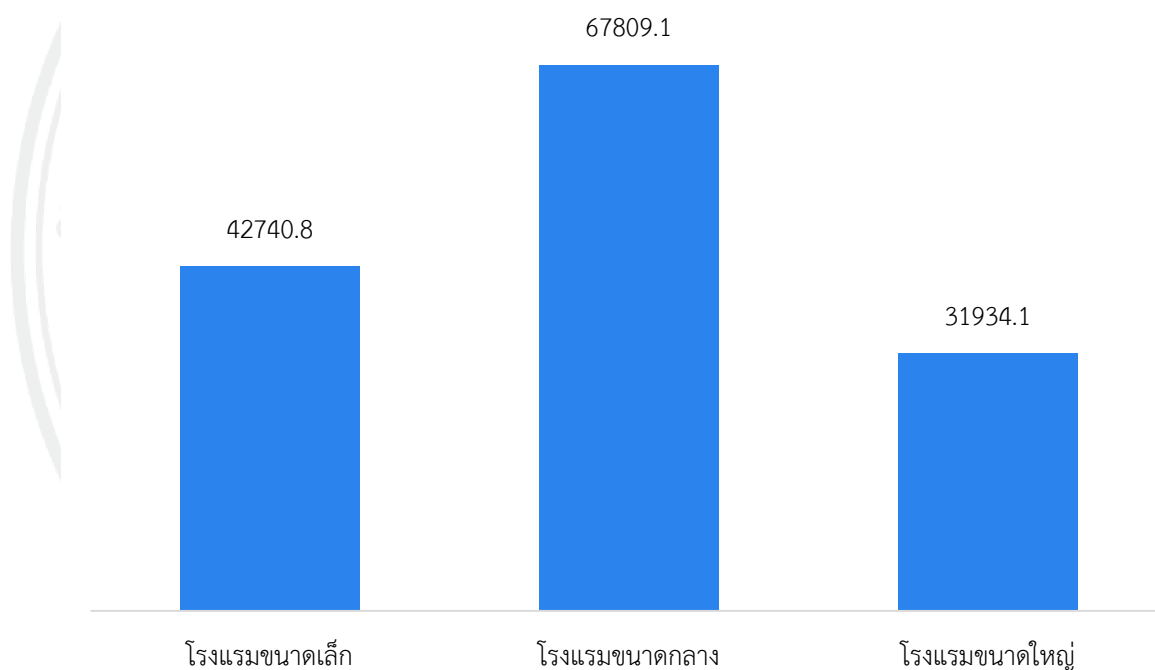

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ. 2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อพิจารณารายได้แรงงานเฉลี่ย (บาท/คน/ปี) เป็นที่น่าสนใจว่า รายได้และสวัสดิการของแรงงานในโรงแรมขนาดใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีน้อยกว่าโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลาง และเมื่อนำรายได้เฉลี่ยที่แรงงานได้รับมาเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยของโรงแรมแต่ละขนาดแล้ว เราพบว่าโรงแรมขนาดกลาง จะมีสัดส่วนของค่าตอบแทนของแรงงานเฉลี่ยเมื่อเปรียบเทียบกับรายรับของ

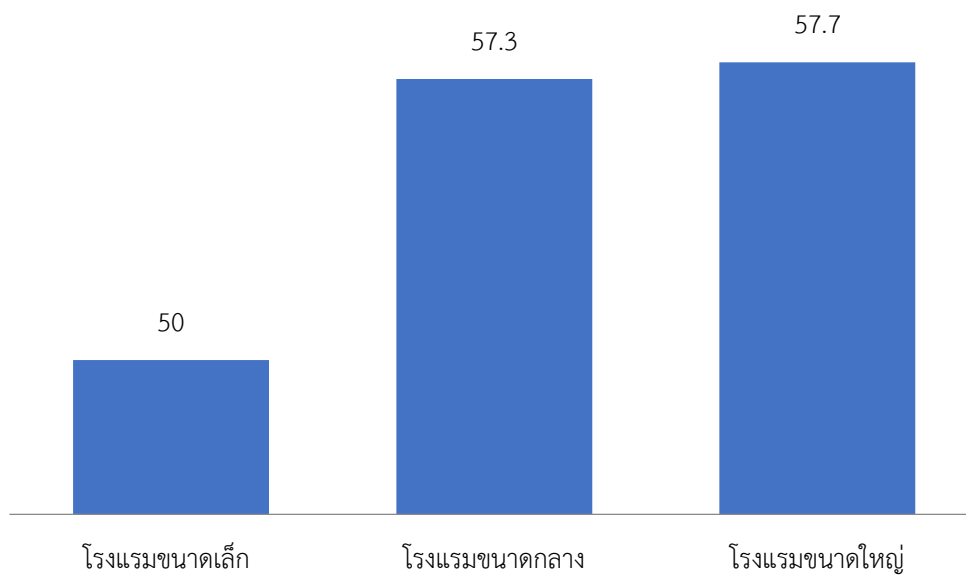
โรงแรมและเปรียบเทียบกับกำไรของสถานประกอบการ พบว่ารายได้แรงงานมีสัดส่วนสูงที่สุดกับรายได้และกำไรเมื่อเปรียบกับอุตสาหกรรมโรงแรมขนาดใหญ่และขนาดเล็ก นอกจากนี้เมื่อดูสัดส่วนค่าตอบแทนของแรงงานกับต้นทุนของสถานประกอบการพบว่า โรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลางมีสัดส่วนรายได้ของแรงงานต่อต้นทุนสูงกว่าโรงแรมขนาดใหญ่ สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มข้นของการจ้างงาน (Labor-Intensive) ในขณะที่โรงแรมขนาดใหญ่มีต้นทุนส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 50) ใช้จ่ายกับต้นทุนอื่นๆที่ไม่ใช่การจ้างแรงงาน

รูปที่ 4.5 : รายได้และสวัสดิการเฉลี่ยของแรงงานจำแนกตามลักษณะโรงแรม (บาท/คน/ปี)

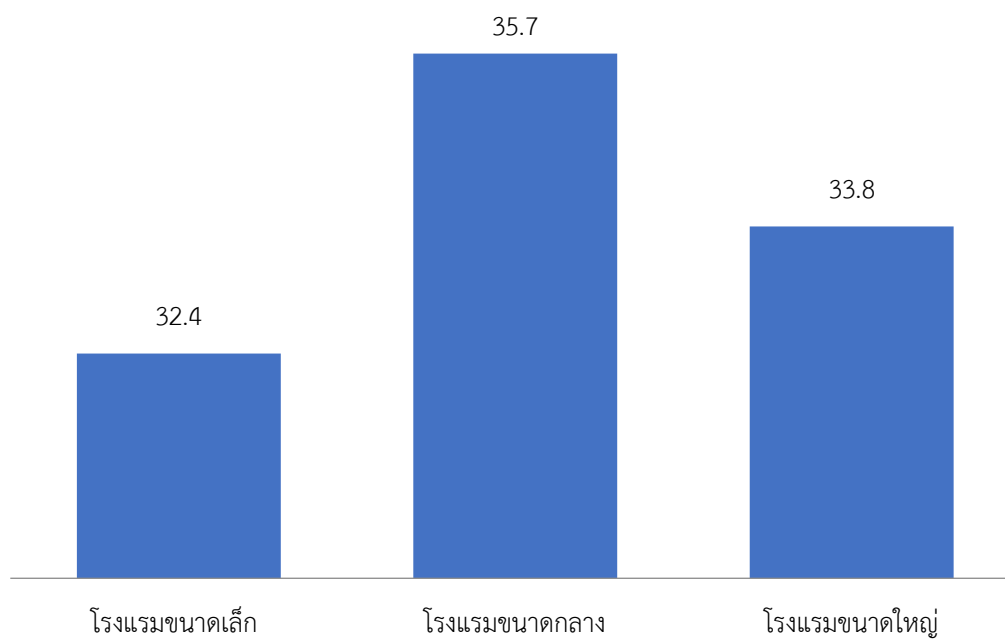
ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ. 2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

รูปที่ 4.6 : ร้อยละของสัดส่วนรายได้ของแรงงานต่อกำไรของสถานประกอบการ

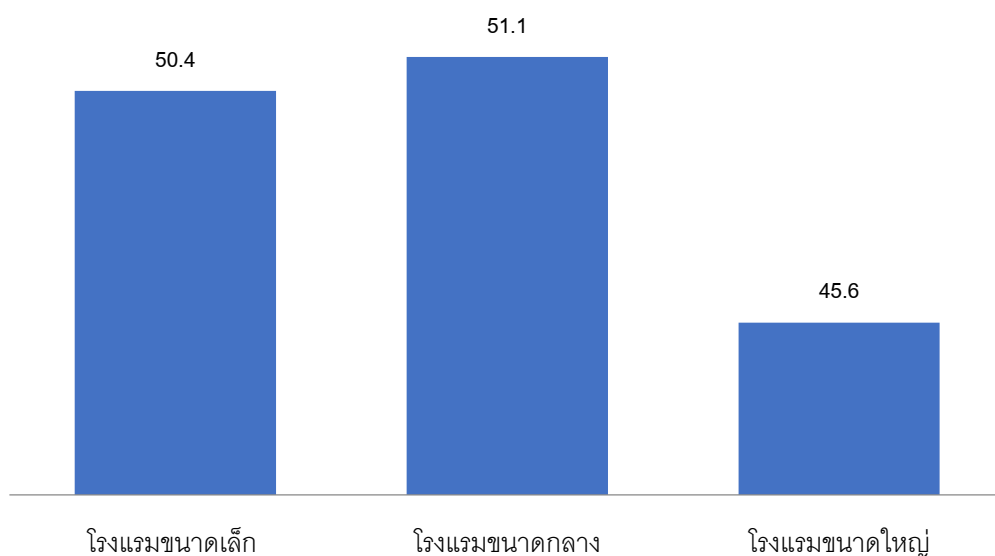
ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ. 2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

รูปที่ 4.7 : ร้อยละของสัดส่วนรายได้ของแรงงานต่อรายได้ของสถานประกอบการ

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ. 2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

รูปที่ 4.8 : ร้อยละของสัดส่วนรายได้ของแรงงานต่อต้นทุนของสถานประกอบการ

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ. 2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อวิเคราะห์โครงสร้างทางด้านรายได้ในตารางที่ 4.4 พบว่ารายได้หลักของอุตสาหกรรมโรงแรมทั้ง 3 ขนาดมาจากการขายห้องพัก รองลงมาคือรายรับจากภัตตาคารและร้านอาหาร โดยที่มาของการขายห้องพักของโรงแรมแต่ละลักษณะ เป็นที่น่าสนใจว่าโรงแรมขนาดเล็กจะมีสัดส่วนของรายได้การขายห้องพักมากกว่าร้อยละ 70 มาจากการขายห้องพักผ่านเว็บไซต์และเป็นสัดส่วนที่มากกว่าโรงแรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ และโรงแรมกลางและขนาดเล็กจะมีการพึ่งพารายได้จากการให้เช่าห้องประชุมสัมมนามากกว่าโรงแรมขนาดใหญ่

ตารางที่ 4.4 : ร้อยละของค่าเฉลี่ยรายได้ของสถานประกอบการจำแนกตามลักษณะโรงแรม

ประเภทของรายได้	ร้อยละของค่าเฉลี่ยรายได้		
	โรงแรมขนาดเล็ก (จำนวนห้องพัก น้อยกว่า 60 ห้อง)	โรงแรมขนาดกลาง (จำนวนห้องพัก 60- 149 ห้อง)	โรงแรมขนาดใหญ่ (จำนวนห้องพัก 150 ห้องขึ้นไป)
1. รายรับจากการขายห้องพัก	30.1	44.9	45.4
- รายรับจากการขายห้องพักผ่านเว็บไซต์	76	32.7	32.1
2. รายรับจากภัตตาคาร/ห้องอาหาร	14.8	16	16.3
3. รายรับจากสถานบันเทิง	8.9	5.1	5.8
4. รายรับจากร้านขายของที่ระลึก	3.4	1.2	0.5
5. รายรับจากการให้เช่าห้องที่ประชุม	6.8	9.2	5.3
6. รายรับอื่นๆ**	8.1	7	9.5
รวม	100	100	100

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ. 2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

**รายรับอื่นๆ ประกอบไปด้วย รายรับจากการให้เช่าที่ดิน รายรับจากการให้เช่าอาคาร อาคารพร้อมที่ดิน ยานพาหนะ ฯลฯ ดอกเบี้ยรับ เงินปันผล กำไรจากการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนฯ และรายได้อื่นๆ

ทางด้านโครงสร้างของรายจ่าย เมื่อนำค่าใช้จ่ายเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายโดยรวมของโรงแรมแต่ละขนาด พบว่า โรงแรมขนาดเล็ก จะมีค่าใช้จ่ายกับการจ่ายดอกเบี้ยและเช่าอาคารหรือเครื่องจักร เครื่องมือเป็นหลัก ในขณะที่โรงแรมขนาดกลางและขนาดใหญ่จะมีค่าใช้จ่ายหลักกับการซื้ออาหารและเครื่องดื่ม และค่าสาธารณูปโภคต่างอย่างใดก็ตาม หากการใช้นั้น เป็นการซื้ออาหารและเครื่องดื่มภายในประเทศ หรือภายในท้องถิ่น ก็จะส่งผลดีต่อการกระจายรายได้ของประเทศและคนในชุมชน ทำให้เกิดการจ้างงานในธุรกิจที่เกี่ยวข้องได้มากขึ้น ดังนั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ทำให้เราคาดคะเนว่า โรงแรมขนาดใหญ่น่าจะมีผลกระทบทางด้านรายได้น้อยกว่าโรงแรมขนาดเล็ก จากการวิเคราะห์สัดส่วนค่าจ้างต่อกำไรและรายได้ และจากการสำรวจไหลของการถือหุ้นต่างชาติ ซึ่งเราจะวิเคราะห์โดยใช้วิธีดูผลกระทบทางด้านรายได้ประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2 ซึ่งเราจะกล่าวถึงในส่วนถัดไป

ตารางที่ 4.5 : ร้อยละของค่าเฉลี่ยรายจ่ายของโรงแรมจำแนกตามขนาด

รูปแบบการใช้จ่าย	โรงแรมขนาดเล็ก	โรงแรมขนาดกลาง	โรงแรมขนาดใหญ่
ค่าซื้อสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่ม	10.8	19.6	27.2
ค่าไฟฟ้า	9	9.9	10.1
ค่าน้ำประปา	2.1	1.6	1.7
ค่าก๊าซ	1.4	1.3	1.5
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	1.5	1.1	0.8
ค่าไปรษณีย์ ค่าโทรศัพท์ ค่าโทรสาร	0.6	0.5	0.3
ค่าเครื่องเขียน แบบพิมพ์ หนังสือพิมพ์และวัสดุสิ้นเปลือง	0.5	1.1	1.5
ค่าทำบัญชี ค่าปรึกษา ค่าทนายความ ค่าตรวจสอบบัญชี	1.6	0.5	0.3
ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม ค่าวิจัย วางแผนและพัฒนาค่าจ้างผู้เชี่ยวชาญในต่างประเทศ	1.4	0.8	0.7
ค่าโฆษณา	1.6	1.8	2.1
ค่าเบี้ยประกันภัย	2.1	0.9	0.7
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการใช้บริการอินเทอร์เน็ต	0.7	0.4	0.4
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการบำรุงรักษาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์	0.5	0.2	0.5
ค่านายหน้า	8.6	7.1	3.3
ค่ารับรอง (ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่ากิจกรรมเพื่อความบันเทิงนันทนาการและค่าที่พัก)	1.6	0.9	0.8
ค่าพาหนะและที่พักที่ใช้เฉพาะเพื่อกิจการ	2.8	0.9	0.7
ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต	0.6	0.6	0.4
ค่าบำรุงการกุศล	0.5	0.2	0.2
ค่าซ่อมแซมอาคารและทรัพย์สินต่างๆ	4.2	3.5	3.4
ค่าเช่าอาคาร อาคารพร้อมที่ดิน ยานพาหนะเครื่องจักรและเครื่องมือ	13	4.9	5

รูปแบบการใช้จ่าย	โรงแรมขนาดเล็ก	โรงแรมขนาดกลาง	โรงแรมขนาดใหญ่
ค่าเช่าที่ดิน	12.6	3.1	2.4
ดอกเบี้ยจ่าย / Interest paid	14.1	9.5	6.6
หนี้สูญ	0.7	1.5	0.5
ค่าเครื่องใช้ที่ทำด้วยผ้า	1.3	2.8	1.9
ค่าผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดต่างๆ	1.3	1.9	0.9
อื่นๆ	4.9	23.5	25.9
รวม	100.0	100.0	100.0

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ. 2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.2 วิเคราะห์ตัวคูณการท่องเที่ยวประเภทที่ 1

ในการวิเคราะห์ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Effect) ในกรณีนี้จะวิเคราะห์ว่า จากรายได้ที่โรงแรมได้รับการเข้าพักของนักท่องเที่ยวทุกๆ 1 บาท จะมีสัดส่วนที่ส่งมาเป็นรายได้ของแรงงานมากน้อยเพียงใด โดยผลกระทบทางอ้อมดังกล่าวจะสามารถนำมาใช้คำนวณตัวคูณทวีการท่องเที่ยวประเภทที่ 1 (Type 1 Tourism Multiplier) ได้

จากข้อมูลการสำรวจโรงแรมและเกสต์เฮาส์ปี พ.ศ.2555 ,พ.ศ.2557 และพ.ศ.2559 พบว่าโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานครมีตัวคูณทวีจากการท่องเที่ยวประเภทที่ 1 มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ โดยทุกๆการใช้จ่าย 1 บาทของนักท่องเที่ยวผ่านอุตสาหกรรมโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานครจะสร้างรายได้ให้แก่แรงงานในสาขานี้เท่ากับ 1.3708 บาท รองลงมา ได้แก่โรงแรมในเขตภาคเหนือ, ภาคกลาง, และภาคใต้ ตามลำดับ ในขณะที่โรงแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าเฉลี่ยตัวคูณทวีการท่องเที่ยวประเภท 1 ต่ำที่สุดคือ 1.2894 ดังตารางที่ 4.6 ในขณะที่ เมื่อพิจารณาจำแนกตามลักษณะของโรงแรมพบว่า โรงแรมแต่ละขนาดมีค่าเฉลี่ยของผลกระทบทางด้านรายได้ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยทุกๆการใช้จ่าย 1 บาทของนักท่องเที่ยวผ่านอุตสาหกรรมโรงแรม จะสร้างรายได้ให้กับแรงงานในพื้นที่นั้นเป็นจำนวนประมาณ 1.3 บาท โรงแรมขนาดใหญ่จะมีผลกระทบทางด้านรายได้ไปสู่แรงงานมากที่สุด รองลงมาคือขนาดกลางและขนาดเล็ก ตามลำดับ (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.6 : ค่าเฉลี่ยผลกระทบทางด้านรายได้

ผลกระทบทางด้านรายได้* (Income multiplier)	ผลกระทบทางอ้อม (Indirect effect)	Type 1 Multipliers
รวม	0.3154	1.3154
กรุงเทพมหานคร	0.3708	1.3708
ภาคกลาง	0.3327	1.3327
ภาคเหนือ	0.3073	1.3073
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0.2984	1.2984
ภาคใต้	0.301	1.301

*ผลกระทบทางด้านรายได้จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ผ่านอุตสาหกรรมโรงแรมทุก 1 บาท

ที่มา : คำนวณโดยผู้เขียน ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ.2555-2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 4.7 : ผลกระทบทางด้านรายได้จำแนกตามขนาดโรงแรม

ภาค และขนาด โรงแรม	จำนวนโรงแรม (แห่ง)	ผลกระทบทางอ้อม (Indirect effect)	Type 1 Multipliers
โรงแรมขนาดเล็ก	6383	0.312	1.312
โรงแรมขนาดกลาง	2116	0.3177	1.3177
โรงแรมขนาดใหญ่	779	0.3364	1.3364

ที่มา : คำนวณโดยผู้เขียน ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ.2555-2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อทำการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ในแต่ละจังหวัดโดยวิธีการหาค่าเฉลี่ยตัวคูณทวีการท่องเที่ยวประเภทที่ 1 ในแต่ละจังหวัดและทำการแบ่งออกเป็น 4 ควอไทล์ โดยควอไทล์ที่ 4 จะมีสื่อน้ำตาลเข้มสุดแทนกลุ่มจังหวัดที่มีผลกระทบทางด้านรายได้ในอุตสาหกรรมโรงแรมมากที่สุดและกลุ่มจังหวัดในควอไทล์ที่ 3 2 และ 1 เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีผลกระทบทางด้านรายได้ในอุตสาหกรรมน้อยลงมาตามลำดับ โดยความเข้มของสีที่มากกว่าแสดงถึงค่าเฉลี่ยผลกระทบทางด้านรายได้ที่สูงกว่าจังหวัดที่มีความเข้มของสีอ่อนกว่า แสดงเป็นแผนที่ประเทศไทยในรูปที่ 4.9 ใน 4 ควอไทล์ประกอบไปด้วย

- ควอไทม์ที่ 1 มีค่าอยู่ระหว่าง 1.19512-1.280968
- ควอไทม์ที่ 2 มีค่าอยู่ระหว่าง 1.2809681-1.309956
- ควอไทม์ที่ 3 มีค่าอยู่ระหว่าง 1.3099561-1.343608
- ควอไทม์ที่ 4 มีค่าอยู่ระหว่าง 1.3436081-1.419355

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า จังหวัดที่มีผลกระทบทางด้านรายได้สูงมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดพะเยา, จังหวัดสิงห์บุรี, และจังหวัดเพชรบุรี ตามลำดับ ในขณะที่จังหวัดที่มีผลกระทบทางด้านรายได้น้อยที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ จังหวัดยะลา, จังหวัดบึงกาฬ, และจังหวัดน่าน ตามลำดับ

โดยทางผู้จัดทำได้มีการแบ่งการวิเคราะห์เป็นจังหวัดหลักและจังหวัดรองตามเกณฑ์ปี พ.ศ. 2559 จังหวัดหลักประกอบด้วย 22 จังหวัดและจังหวัดรองประกอบด้วย 55 จังหวัด ได้แก่ นครศรีธรรมราช อุตรธานี เชียงราย ลพบุรี พิษณุโลก สุพรรณบุรี อุบลราชธานี นครนายก หนองคาย สระแก้ว เลย ตาก ตราด เพชรบูรณ์ จันทบุรี มุกดาหาร นครสวรรค์ ราชบุรี สมุทรสงคราม บุรีรัมย์ ชัยภูมิ พัทลุง ตรัง ศรีสะเกษ ปราจีนบุรี สตูล ชุมพร สุโขทัย สุรินทร์ สกลนคร ลำพูน นครพนม อุดรดิตถ์ ระนอง ลำปาง ร้อยเอ็ด แม่ฮ่องสอน พิจิตร แพร่ ชัยนาถ น่าน อ่างทอง มหาสารคาม กำแพงเพชร อุทัยธานี นราธิวาส ยะลา พะเยา บึงกาฬ กาฬสินธุ์ ยโสธร สิงห์บุรี หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ และปัตตานี (ไทยรัฐออนไลน์, 2560)

- จังหวัดที่อยู่ในควอไทม์ที่ 1 ประกอบด้วย 20 จังหวัดเป็นจังหวัดหลัก 3 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น, ภูเก็ต, และพังงา และเป็นจังหวัดรองทั้งหมด 17 จังหวัด ได้แก่ อ่างทอง, นครนายก, ศรีสะเกษ, ยโสธร, อำนาจเจริญ, บึงกาฬ, หนองคาย, มหาสารคาม, อุดรดิตถ์, น่าน, แม่ฮ่องสอน, อุทัยธานี, กำแพงเพชร, สุโขทัย, พิษณุโลก, พังงา, และปัตตานี
- จังหวัดที่อยู่ในควอไทม์ที่ 2 มีทั้งหมด 19 จังหวัด เป็นจังหวัดหลัก 3 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี,สมุทรสาคร, กระบี่, และเป็นจังหวัดรอง 15 จังหวัด ได้แก่ ปราจีนบุรี, บุรีรัมย์, อุบลราชธานี, ชัยภูมิ, หนองบัวลำภู, อุตรธานี, ร้อยเอ็ด, กาฬสินธุ์, นครพนม, ลำปาง,ตาก, พิจิตร, สมุทรสงคราม, นครศรีธรรมราช, ระนอง, และนราธิวาส
- จังหวัดที่อยู่ในควอไทม์ที่ 3 มีทั้งหมด 19 จังหวัด เป็นจังหวัดหลัก 6 จังหวัด ได้แก่ ปทุมธานี,สระบุรี, ระยอง, ฉะเชิงเทรา, นครราชสีมา, กาญจนบุรี, และเป็นจังหวัด

รอง 13 จังหวัดได้แก่ชัยนาท, จันทบุรี, ตราด, สระแก้ว, สุรินทร์, เลย, สกลนคร, มุกดาหาร, ลำพูน, เชียงราย, นครสวรรค์, ตรัง, และพัทลุง

- จังหวัดที่อยู่ในควอไทล์ที่ 4 มีทั้งหมด 19 จังหวัด เป็นจังหวัดหลัก 10 จังหวัดได้แก่ กรุงเทพมหานคร, สมุทรปราการ, นนทบุรี, พระนครศรีอยุธยา, เชียงใหม่, นครปฐม, เพชรบุรี, ประจวบคีรีขันธ์, สุราษฎร์ธานี, และสงขลา และเป็นจังหวัดรอง 9 จังหวัดได้แก่ ลพบุรี, สิงห์บุรี, แพร่, พะเยา, เพชรบูรณ์, ราชบุรี, สุพรรณบุรี, ชุมพร, สงขลา, และสตูล

จากการวิเคราะห์แผนที่ผลกระทบทางด้านรายในรูปที่ 4.10 จะเห็นได้ว่าจังหวัดส่วนใหญ่ที่มีการกระจายรายได้ดีจะเป็นจังหวัดหลักของการท่องเที่ยวในประเทศไทยอยู่แล้ว และเป็นจังหวัดในภาคกลาง รวมไปถึงในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่จังหวัดรองจะมีการกระจายรายได้ไปสู่แรงงานที่น้อยกว่า ซึ่งสะท้อนว่าภาคการโรงแรมและที่พักยังไม่ส่งเสริมให้เกิดการกระจายรายได้ที่ดีไปสู่แรงงานมากเท่าที่ควร หรืออย่างน้อยก็มีการกระจายโอกาสที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ

นอกจากนี้ เมื่อนำตัวคุณทวิการท่องเที่ยวที่คำนวณได้มาเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์กับผลประกอบการกำไรที่โรงแรมได้รับจากยอดจองห้องพัก (และนำมาหาค่าเฉลี่ยรายจังหวัด) พบว่ามีความสัมพันธ์เป็นลบโดยมีค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) เท่ากับ -0.0580 ซึ่งผลที่พบนี้แสดงว่าถึงการค้าชดเชยกัน (Trade Off) ระหว่างกำไรที่โรงแรมพึงจะได้รับจากการท่องเที่ยวกับรายได้ที่แรงงานในภาคการท่องเที่ยวจะได้รับ โดยถ้าโรงแรมมีกำไรสูงโรงแรมนั้นก็ย่อมที่จะสามารถแข่งขันได้ แต่โรงแรมที่มีกำไรสูงอาจจะมีผลต่อการกระจายรายได้ที่ต่ำ ในขณะที่ถ้าโรงแรมไหนมีการกระจายรายได้ที่สูงโรงแรมนั้นมักจะมีผลกำไรที่ต่ำลง

ในการวิเคราะห์ในมิติของการลดความเหลื่อมล้ำ เราได้นำค่าตัวคุณทวิการท่องเที่ยวมาจำแนกเป็น 4 ควอดแดนต์ โดยใช้ค่าแกนกลาง ทั้งแกนตั้งและแกนนอนเป็นค่าเฉลี่ยของตัวคุณทวิการท่องเที่ยวและค่าเฉลี่ยของกำไร (หน่วยเป็นล้านบาท) ของทั้งประเทศ โดยในภาพรวมแล้ว ประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยกำไรอยู่ที่ 8.82 ล้านบาทต่อโรงแรมต่อปี และมีค่าเฉลี่ยตัวคุณทวิการท่องเที่ยวอยู่ที่ 1.3154 โดยจากการจำแนกได้ผลดังนี้

ควอดแดนต์	จังหวัดหลัก	จังหวัดรอง
ควอดแดนต์ที่หนึ่ง	กรุงเทพมหานคร, ระยอง, เพชรบุรี, เชียงใหม่, สระบุรี, ประจวบคีรีขันธ์, สุราษฎร์ธานี, ปทุมธานี, นนทบุรี	ชุมพร
ควอดแดนต์ที่สอง	จังหวัดภูเก็ต, ชลบุรี, ขอนแก่น, สมุทรสาคร, และจังหวัดกระบี่	จังหวัดปราจีนบุรี, ร้อยเอ็ด, นครนายก, ปัตตานี, นราธิวาส, และเลย
ควอดแดนต์ที่สาม	จังหวัดพังงา	ลำปาง, จันทบุรี, น่าน, สมุทรสงคราม, นครศรีธรรมราช, บุรีรัมย์, อำนาจเจริญ, สุรินทร์, อุบลราชธานี, อ่างทอง, หนองคาย , มหาสารคาม, ระนอง, ศรีสะเกษ, บึงกาฬ , อุตรดิตถ์, อุทัยธานี, สุโขทัย, กาฬสินธุ์, นครพนม, ชัยภูมิ, ยโสธร, กาแพงเพชร, พิจิตร, แม่ฮ่องสอน, หนองบัวลำภู, ตาก, ลำพูน, อุตรดิตถ์, พิษณุโลก, ยะลา
ควอดแดนต์ที่สี่	กาญจนบุรี, สงขลา, นครปฐม, นครราชสีมา, ฉะเชิงเทรา, สมุทรปราการ, อยุธยา,	พัทลุง, สุพรรณบุรี, นครสวรรค์, มุกดาหาร , ชัยนาท, เชียงราย, ลพบุรี, แพร่, สระแก้ว , พะเยา, สตูล, ตรัง, เพชรบูรณ์, ราชบุรี, ตราด, สกลนครและสิงห์บุรี

ที่มา : คำนวณโดยผู้เขียน ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ.2555-2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

โดยควอดแดนต์ที่หนึ่ง - เป็นจังหวัดที่โรงแรมมีกำไรและค่าตัวคุณทวิจากการท่องเที่ยวที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมของประเทศประกอบไปด้วย 10 จังหวัดโรงแรมในกลุ่มจังหวัดเหล่านี้นอกจากจะมีศักยภาพทางการแข่งขันที่สูงกว่าจังหวัดอื่นๆ แล้ว แรงงานที่ทำงานในโรงแรมที่ตั้งในจังหวัดเหล่านี้ยังได้รับรายได้ในสัดส่วนที่สูงกว่าแรงงานที่ทำในจังหวัดอื่นๆ เช่นกัน ดังนั้น จังหวัดเหล่านี้จึงไม่ใช่จังหวัดรัฐที่ภาครัฐจะต้องออกมาดำเนินยุทธศาสตร์อะไรมากมายนัก แต่ควรให้เป็นไปตามกลไกทางตลาด (Market Mechanism) เป็นสำคัญ

ควอดแดนต์ที่สอง - เป็นจังหวัดที่โรงแรมที่ตั้งอยู่มีกำไรโดยเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ แต่โรงแรมเหล่านี้กลับมีค่าตัวคุณทวิการท่องเที่ยวที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม เนื่องจากโรงแรมที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเหล่านี้ล้วนมีศักยภาพสูงอยู่แล้ว ดังนั้นโจทย์ที่สำคัญของภาครัฐ ก็คือจะสามารถระบุนโยบายที่

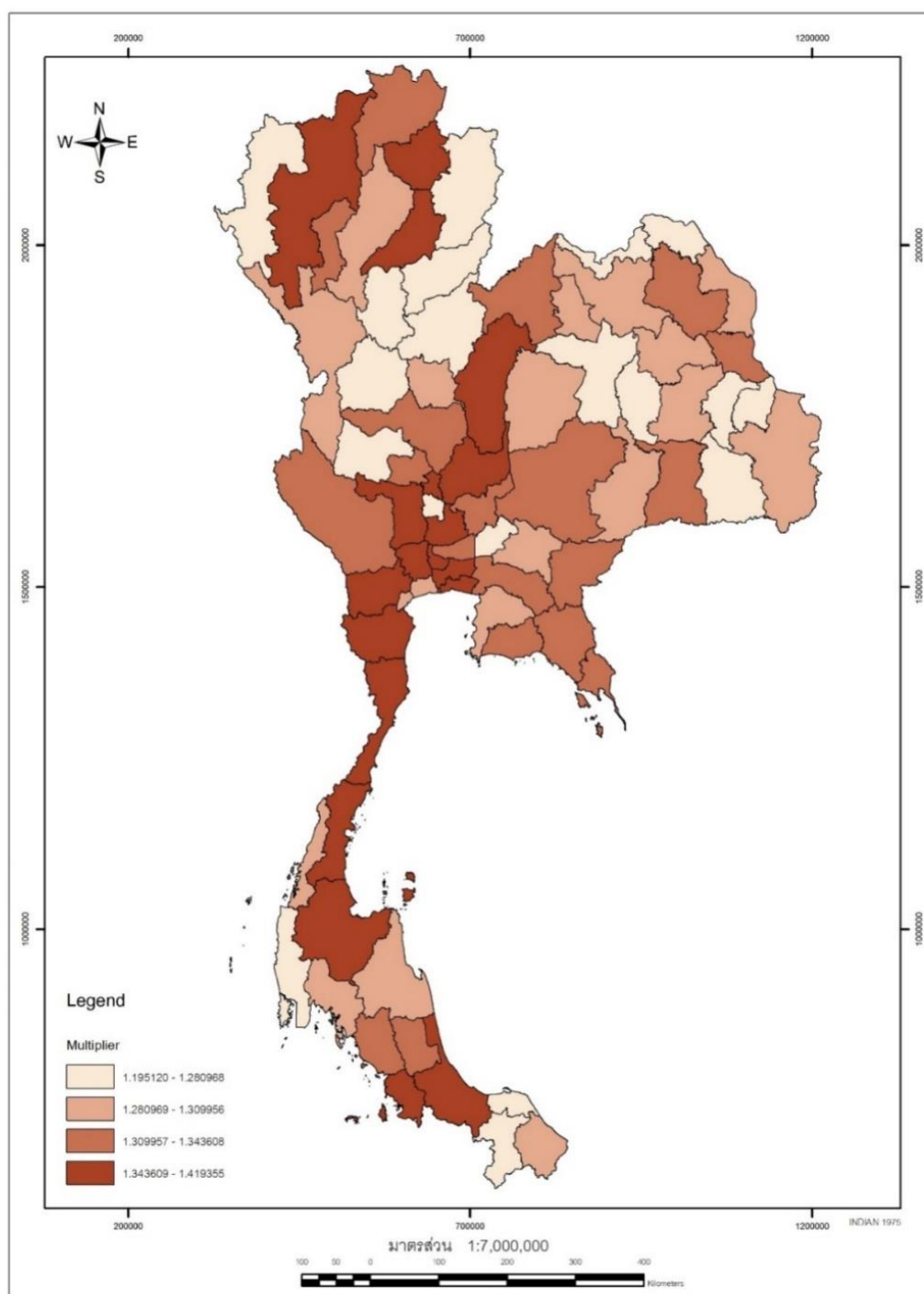
จะส่งเสริมให้โรงแรมในจังหวัดเหล่านี้สร้างโอกาสในการกระจายรายได้ไปสู่แรงงาน (โดยเฉพาะแรงงานในชุมชน) ให้มากขึ้นได้อย่างไร

ควอดแดนซ์ที่สาม - เป็นจังหวัดที่มีค่าเฉลี่ยกำไรของธุรกิจโรงแรมและค่าเฉลี่ยผลกระทบทางด้านรายได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศ หรือกล่าวได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีผลประกอบการของโรงแรมต่ำ และมีแนวโน้มการกระจายรายได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศด้วยเช่นกัน โดยโรงแรมในจังหวัดกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มโรงแรมที่ภาครัฐควรให้ความสำคัญมากที่สุด ทั้งการเพิ่มศักยภาพการดำเนินการและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันแก่ผู้ประกอบการของโรงแรมรวมไปถึงมาตรการการสร้างโอกาสในการกระจายได้ โดยเฉพาะกับแรงงานที่มีฐานะยากจนมากกว่าจังหวัดอื่นๆ

ควอดแดนซ์ที่สี่ - แสดงให้เห็นถึงโรงแรมที่ตั้งในจังหวัดที่มีค่าเฉลี่ยของกำไรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ แต่กลับมีค่าตัวคุณทวิการท่องเที่ยวที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย 23 จังหวัด เป็นจังหวัดหลัก 7 จังหวัด และจังหวัดรอง 17 จังหวัด เนื่องจากโรงแรมที่อยู่ในจังหวัดเหล่านี้มีการกระจายรายได้ที่ดีกว่าค่าเฉลี่ย แต่ยังคงประสบกับการแข่งขันสูงอันส่งผลทำให้กำไรที่ได้รับยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ดังนั้นสิ่งที่ภาครัฐจะสามารถช่วยเหลือได้ก็คือ การเพิ่มศักยภาพการดำเนินการและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันแก่ผู้ประกอบการของโรงแรมในจังหวัดเหล่านี้เป็นสำคัญ

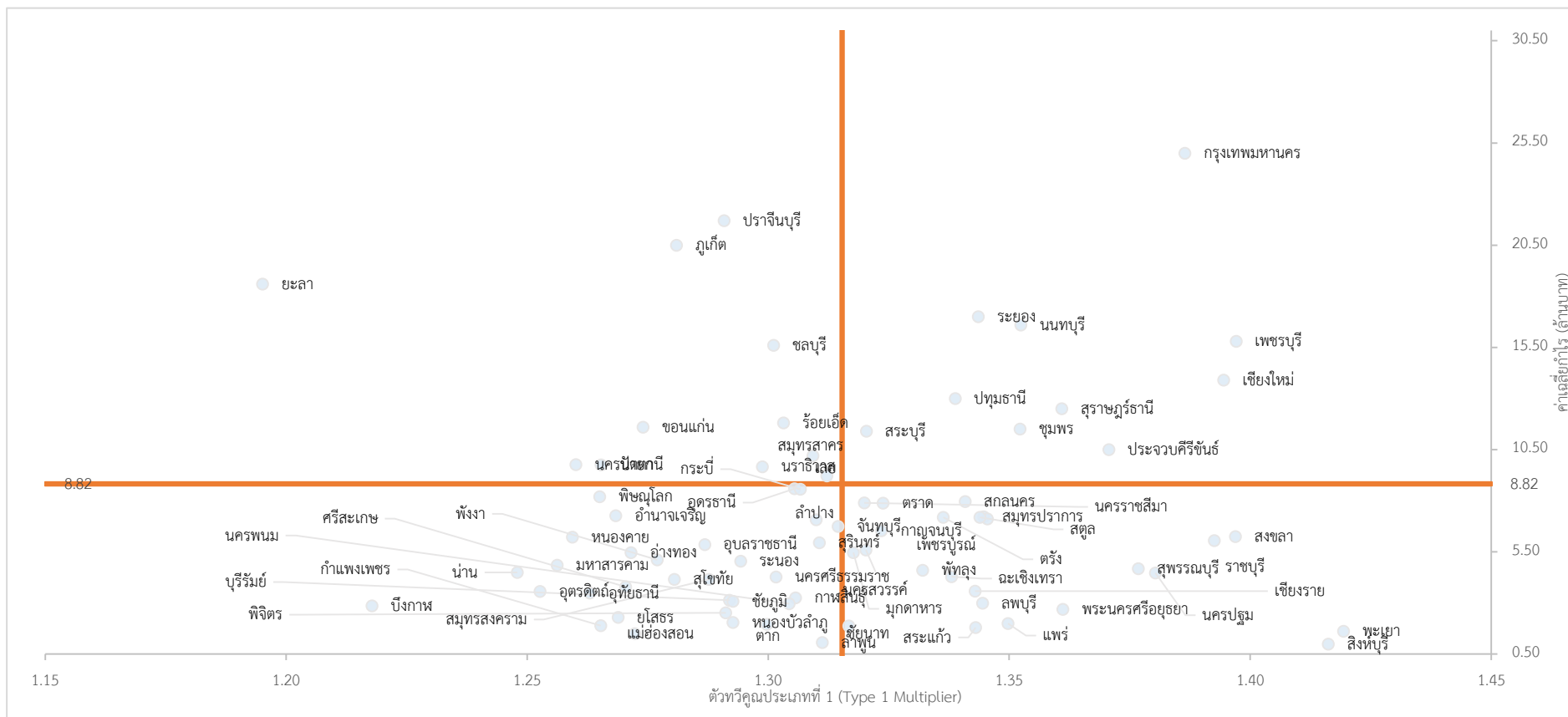
อย่างไรก็ดี การกระจายรายได้ผ่านตัวคุณทวิการท่องเที่ยวนั้นยังขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ของโรงแรม ไม่ว่าจะเป็นขนาดของโรงแรม ประเภทการก่อตั้ง ปีที่ดำเนินการ และสิ่งอำนวยความสะดวก ดังนั้นในส่วนต่อไปจะเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยดังกล่าวโดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐมิติเพื่อทำการควบคุมตัวแปรต่างๆ

รูปที่ 4.9 :ค่าเฉลี่ยของผลกระทบทางด้านรายได้แยกตามจังหวัด

ที่มา :คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ.2555-2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

รูปที่ 4.10 : ความสัมพันธ์ระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวคุณทวิการท่องเที่ยวและกำไรของโรงแรมจำแนกเป็นรายจังหวัด

ที่มา :คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ.2555-2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

4.3 คุณลักษณะของโรงแรมต่อตัวคูณทวีการท่องเที่ยวประเภทที่ 1

การศึกษาในส่วนนี้ใช้วิธีการคำนวณตัวคูณ (Proportion Multiplier Method : PMM) ซึ่งนำมาประยุกต์เป็นตัวคูณทวีของการท่องเที่ยว (Tourism Multiplier) โดยนำมาวิเคราะห์เป็นตัวคูณทางด้านรายได้ของแรงงาน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงการกระจายรายได้จากอุตสาหกรรมโรงแรมไปสู่แรงงานและอุตสาหกรรมอื่นๆ เพื่อประเมินผลกระทบของลักษณะและปัจจัยต่างๆ ของโรงแรมกับการกระจายรายได้ โดยใช้วัดผ่านผลทางด้านเศรษฐกิจ (ดังแสดงในตาราง 5.3)

ทั้งนี้ในการประเมินผลกระทบของคุณลักษณะของโรงแรมต่อตัวคูณทวีการท่องเที่ยวดังกล่าว งานศึกษาจะใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติโดยกำหนดให้ตัวแปรอิสระประกอบด้วย

1. ตัวแปรลักษณะเฉพาะของโรงแรม ได้แก่ ระยะเวลาในการดำเนินกิจการ รูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย การถือหุ้นของต่างประเทศ ลักษณะของโรงแรมจำแนกตามขนาด และสถานที่ตั้งของโรงแรม รวมไปถึงสัดส่วนนักท่องเที่ยวไทยต่อนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเข้าพักทั้งหมด
2. ตัวแปรที่แสดงถึงความแตกต่างของทักษะและเพศของแรงงาน ได้แก่ สัดส่วนแรงงานเพศหญิงในตำแหน่งบริหาร เช่นตำแหน่งผู้จัดการ ตำแหน่งที่ใช้ทักษะชั้นกลางและตำแหน่งที่ไม่ได้ใช้ทักษะ
3. ตัวแปรสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการบริการในโรงแรม เช่น การมีธุรกิจสปาขนาดแผนไทย บริการทัวร์ร้านขายของที่ระลึกศูนย์สุขภาพสรวายน้ำและอินเทอร์เนตเป็นต้น และมีการสร้างตัวแปรหุ่นของปีข้อมูลนั้นๆ เพื่อเป็นตัวแปรควบคุม ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบ Pooled OLS Regression

โดยในรูปแบบสมการที่ 1 เราจะทำการวิเคราะห์เฉพาะตัวแปรลักษณะเฉพาะของโรงแรมเพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะเฉพาะของโรงแรมกับผลกระทบทางด้านรายได้ที่ไปสู่แรงงาน ซึ่งสะท้อนไปสู่การกระจายรายได้ โดยจากการทบทวนวรรณกรรมและการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นทำให้มีสมมติฐานว่า โรงแรมขนาดใหญ่จะมีผลกระทบทางด้านรายได้แก่แรงงานต่ำกว่าโรงแรมขนาดเล็ก เนื่องจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าโรงแรมขนาดใหญ่มีจ้างแรงงานชาวต่างชาติ และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการนำเข้าสินค้าและบริการจากภายนอกซึ่งมีแนวโน้มที่รายได้จะเกิดการรั่วไหลออกจากพื้นที่ได้ง่ายกว่าโรงแรมขนาดเล็ก (Nidal, 2014) ในขณะที่ในสมการที่ 2 วิเคราะห์ตัวแปรในลักษณะเฉพาะของแรงงานและความแตกต่างของทักษะและเพศของแรงงานเพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของแรงงานกับผลกระทบทางด้านรายได้ของแรงงานโดยมีสมมติฐานว่าจำนวนแรงงานที่มากขึ้นจะส่งผลกระทบเชิงบวกต่อรายได้ของอุตสาหกรรมบริการซึ่งรวมถึงธุรกิจโรงแรม (Zalewska & Stromei, 2010) ในขณะที่สมการที่ 3 ได้มีการเพิ่มเติมปัจจัยทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกด้านการบริการต่างๆ เพื่อให้ทราบว่าโรงแรมควรจะนำเสนอการบริการใดที่จะสนับสนุนให้เกิดการกระจายรายได้ที่ดีไปสู่แรงงาน

จากตารางที่ 4.9 ได้แสดงผลการประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธีสมการถดถอย โดยกำหนดให้ค่าตัวคุณทวิการทอ้งเทียวยเป็นตัวแปรตาม ทั้งนี้ สิ่งให้มีความสำคัญอย่างมากตัวแรกก็คือ ตัวแปรความแตกต่างของโรงแรมในแต่ละประเภทดังกล่าว โดยผลจากการประมาณการพบว่า โรงแรมขนาดเล็กจะมีระดับของตัวคุณทวิด้านการทอ้งเทียวยมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่โรงแรมขนาดกลางจะมีตัวคุณทวิด้านการทอ้งเทียวยต่ำที่สุด หรืออาจกล่าวได้ว่า ในแง่ของการกระจายรายได้จากการทอ้งเทียวยมาสู่การกระจายรายได้ การสนับสนุนให้เกิดโรงแรมขนาดเล็กจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการกระจายรายได้ได้ดีที่สุด

นอกจากนี้ในด้านระยะเวลาในการดำเนินพบว่า โรงแรมที่มีการดำเนินกิจการในระยะเวลานานจะเป็นโรงแรมที่มีตัวคุณทวิสูงกว่า หรือกล่าวได้ว่า ระยะเวลาการดำเนินกิจการมีนัยสำคัญเชิงบวกต่อการกระจายรายได้ ในขณะที่การมีต่างประเทศร่วมลงทุนจะส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญในเชิงลบต่อการกระจายรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านรูปแบบการจัดตั้งพบผลที่สอดคล้องกับผลของขนาดของโรงแรม โดยโรงแรมขนาดเล็กที่เป็นลักษณะของธุรกิจส่วนบุคคลจะส่งผลต่อการกระจายรายได้ได้ดีกว่าโรงแรมที่จัดตั้งแบบห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือแบบบริษัทจำกัด/บริษัทมหาชน ซึ่งผลที่พบนี้สะท้อนคล้ายๆ กับผลของขนาดของโรงแรมนั่นก็คือ โรงแรมขนาดเล็ก (ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจส่วนบุคคล) จะเป็นภาคการดำเนินการที่ส่งผลต่อการกระจายรายได้ไปสู่แรงงานที่ดีกว่าโรงแรมขนาดใหญ่ที่มักอยู่ในสถานะของโรงแรมเชนที่มีลักษณะของบริษัทมหาชน

เมื่อพิจารณาลักษณะทางภูมิศาสตร์ของโรงแรมโดยพิจารณาจากภูมิภาคต่างๆ โดยมีตัวแปรฐานคือกรุงเทพมหานครพบว่า โรงแรมที่ตั้งอยู่ใน ภาคกลางภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ล้วนมีแนวโน้มการกระจายรายได้ที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลที่พบนี้อาจเกิดขึ้นเพราะค่าจ้างแรงงานในเขตกรุงเทพมหานครจะสูงกว่าค่าจ้างแรงงานในภาคอื่นๆ โดยเฉพาะ ในขณะที่โรงแรมในกรุงเทพมหานครเองก็มีรายได้ที่สูงกว่าโรงแรมในภาคอื่นๆ มาก จึงส่งผลให้แรงงานที่ทำงานในโรงแรมที่อยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจึงได้รับส่วนแบ่งของรายได้ที่สูงกว่าแรงงานที่ทำงานในภาคอื่นๆ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าภูมิภาคอื่นๆมีการกระจายรายได้ที่ไม่ดีนัก โดยเฉพาะภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีค่าการกระจายรายได้น้อย จึงควรได้รับการแก้ไขและการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาก่อนหน้านี้ที่พบว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจจะเพิ่มความเหลื่อมล้ำในภูมิภาคที่ทำการเกษตรเป็นหลัก (J. Kim, 2004)

ในด้านระดับทักษะของแรงงาน และสัดส่วนของแรงงานเพศหญิงในแต่ละตำแหน่งงานพบว่า หากจ้างพนักงานเพศหญิงที่มีทักษะระดับกลางเพิ่มขึ้นจะทำให้การกระจายรายได้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่การจ้างแรงงานผู้หญิงในตำแหน่งอื่นๆ ไม่ส่งผลต่อการกระจายรายได้แต่อย่างใด

ตัวแปรที่สำคัญอีกตัวแปรหนึ่งที่พบก็คือ สัดส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยส่งผลเชิงบวกต่อการกระจายรายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือกล่าวได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจะส่งผลกระทบต่อเชิงลบต่อตัวคุณทวิการท่องเที่ยวหรือการกระจายรายได้ ในขณะที่นักท่องเที่ยวไทยไม่ส่งผลกระทบต่อในส่วนนี้แต่อย่างใด ผลที่ได้นี้จะเหมือนกับงานวิจัยในหลายๆ ชิ้นที่ว่านักท่องเที่ยวต่างชาติมักเลือกเข้าพักในโรงแรมขนาดใหญ่หรือโรงแรมเซ็กซี่ที่ตนเองเชื่อถือในมาตรฐานสากล (และเป็นสมาชิกในบางโรงแรม) ซึ่งการเข้าพักในโรงแรมขนาดใหญ่หรือภาคธุรกิจขนาดใหญ่เหล่านั้นจะขาดโอกาสส่งเสริมให้เกิดการกระจายรายได้ที่ดี นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวต่างชาติยังนิยมมาท่องเที่ยวผ่านการซื้อแพ็คเกจทัวร์จากต่างประเทศซึ่งมีโอกาสที่รายได้จากการท่องเที่ยวนี้จะเกิดการรั่วไหล (Leakages) ออกไปจากนอกประเทศด้วยเช่นกัน ทั้งนี้งานศึกษาจำนวนหนึ่งยังพบว่า นักท่องเที่ยวในประเทศจะมีโอกาสที่จะสนับสนุนให้เกิดการกระจายรายได้ได้ดีกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติเนื่องจากนักท่องเที่ยวในประเทศมักมีรสนิยมในการเข้าพักโรงแรมท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของส่วนบุคคลและใช้จ่ายใช้สอยผ่านสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นจากท้องถิ่นหรือจากชุมชนนั้นมากกว่านักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ

ในด้านกลุ่มตัวแปรอิสระสิ่งอำนวยความสะดวกการบริการพบว่า การให้บริการนวดแผนไทยส่งผลบวกต่อตัวคุณทวิการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นการส่งเสริมการบริการนวดแผนไทยจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่จะสนับสนุนให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่แรงงานมากขึ้น

ตารางที่ 4.8: คำนิยามและค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ

ชื่อตัวแปรอิสระ	คำนิยาม	จำนวนข้อมูล	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าสหสัมพันธ์ต่อผลกระทบทางด้านรายได้	ตัวแปรฐาน
ลักษณะของโรงแรม							
ระยะเวลาในการดำเนินการ	ระยะเวลาในการดำเนินการ นับตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง (ปี)	10186	1	99	13.78	0.0109	
การมีต่างประเทศร่วมลงทุน (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมที่มีต่างประเทศร่วมลงทุน= 1 และไม่มีต่างประเทศร่วมลงทุน= 0	10186	0	1	0.61	0.079	การไม่มีต่างประเทศร่วมลงทุนในโรงแรม = 0
ห้องประชุม/สัมมนา ห้องจัดเลี้ยง (ตัวแปรหุ่น)	มีห้องสัมมนา ห้องจัดเลี้ยงภายในโรงแรมมีค่า = 1 และไม่มีห้องสัมมนา ห้องจัดเลี้ยงภายในโรงแรมมีค่า = 0	10186	0	1	0.47	-0.0806	ไม่มีห้องสัมมนา ห้องจัดเลี้ยงภายในโรงแรม = 0
ขนาดโรงแรม							
โรงแรมขนาดกลาง (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมหรือเกสต์เฮาส์ที่มีห้องพัก 60 – 149 ห้อง = 1 โรงแรมขนาดเล็ก = 0	10186	0	1	0.21	-0.061	โรงแรมขนาดเล็ก = 0
โรงแรมขนาดใหญ่ (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมหรือเกสต์เฮาส์ที่มีห้องพักมากกว่า 150 ห้องขึ้นไป= 1 โรงแรมขนาดเล็ก = 0	10186	0	1	0.08	0.1586	
นักท่องเที่ยว							

ชื่อตัวแปรอิสระ	คำนิยาม	จำนวน ข้อมูล	ค่า ต่ำสุด	ค่า สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าสหสัมพันธ์ต่อ ผลกระทบทางด้านรายได้	ตัวแปรฐาน
สัดส่วนนักท่องเที่ยวไทย	สัดส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้าพักต่อ จำนวนผู้เข้าพักทั้งหมด(คน/ปี)	9986	0.037	1	0.77	0.0421	
จำนวนแรงงาน(ร้อยละ)							
สัดส่วนผู้บริหารที่เป็นผู้หญิง	ร้อยละจำนวนผู้บริหารและรองผู้บริหารหญิง ต่อจำนวนแรงงานทั้งหมด	1176	11.77	92.31	50.66	-0.064	
สัดส่วนพนักงานผู้ใช้เทคนิค ระดับกลางที่เป็นเพศหญิง	ร้อยละจำนวนพนักงานผู้ใช้เทคนิคระดับกลาง เพศหญิงต่อจำนวนแรงงานทั้งหมด	2746	3.13	96.87	44.21	-0.1355	
สัดส่วนพนักงานที่ไม่ต้องใช้เทคนิคที่ เป็นเพศหญิง (ร้อยละ)	ร้อยละจำนวนพนักงานที่ไม่ต้องใช้เทคนิคเพศ หญิงต่อจำนวนแรงงานทั้งหมด	5981	2.63	95.91	41.04	-0.0379	
รูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย							
ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลหรือห้าง หุ้นส่วนจำกัด	ถ้าโรงแรมจัดตั้งในรูปแบบของห้างหุ้นส่วน สามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด = 1 อื่นๆ = 0	10186	0	1	0.1	0.0317	ส่วนบุคคลห้าง หุ้นส่วนสามัญที่ไม่
บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชน (ตัว แปรหุ่น)	ถ้าโรงแรมจัดตั้งในรูปแบบของบริษัทจำกัด บริษัทมหาชน = 1 อื่นๆ = 0	10186	0	1	0.28	-0.1533	เป็นนิติบุคคล = 0
ภูมิภาค							
ภาคกลาง (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมหรือเกสต์เฮาส์ที่ตั้งอยู่ในภาคกลาง = 1 และภูมิภาคอื่นๆ = 0	10186	0	1	0.31	-0.0328	กรุงเทพฯ = 0

ชื่อตัวแปรอิสระ	คำนิยาม	จำนวน ข้อมูล	ค่า ต่ำสุด	ค่า สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าสหสัมพันธ์ต่อ ผลกระทบทางด้านรายได้	ตัวแปรฐาน
ภาคเหนือ (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมหรือเกสต์เฮาส์ที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือ = 1 และภูมิภาคอื่นๆ = 0	10186	0	1	0.21	0.0089	กรุงเทพฯ = 0
<i>ภูมิภาค</i>							
ภาคเหนือ (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมหรือเกสต์เฮาส์ที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือ = 1 และภูมิภาคอื่นๆ = 0	10186	0	1	0.21	0.0089	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมหรือเกสต์เฮาส์ที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ = 1 และภูมิภาคอื่นๆ = 0	10186	0	1	0.19	-0.0896	กรุงเทพฯ = 0
ภาคใต้ (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมหรือเกสต์เฮาส์ที่ตั้งอยู่ในภาคใต้ = 1 และภูมิภาคอื่นๆ = 0	10186	0	1	0.23	0.0317	
<i>สิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการ</i>							
ภัตตาคาร/ร้านอาหาร (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมและเกสต์เฮาส์ที่มีภัตตาคารหรือร้านอาหารอยู่ภายในมีค่า = 1 และไม่มี = 0	10186	0	1	0.41	-0.0831	ไม่มี = 0
สถานบันเทิง (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมและเกสต์เฮาส์ที่มีสถานบันเทิงอยู่ภายในมีค่า = 1 และไม่มี = 0	10186	0	1	0.11	-0.0352	ไม่มี = 0
สปา (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมและเกสต์เฮาส์ที่มีสปาอยู่ภายในมีค่า = 1	10186	0	1	0.09	-0.1186	ไม่มี = 0

ชื่อตัวแปรอิสระ	คำนิยาม	จำนวน ข้อมูล	ค่า ต่ำสุด	ค่า สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าสหสัมพันธ์ต่อ ผลกระทบทางด้านรายได้	ตัวแปรฐาน
	และไม่มี = 0						
นวดแผนไทย (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมและเกสต์เฮาส์ที่มีนวดแผนไทยอยู่ ภายใน มีค่า = 1 และไม่มี = 0	10186	0	1	0.14	-0.0193	ไม่มี = 0
สิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการ							
บริการนำเที่ยว (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมและเกสต์เฮาส์ที่มีบริการนำเที่ยวอยู่ ภายใน มีค่า = 1 และไม่มี = 0	10186	0	1	0.09	-0.1208	ไม่มี = 0
ร้านขายของที่ระลึก (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมและเกสต์เฮาส์ที่มีร้านขายของที่ระลึก อยู่ภายใน มีค่า = 1 และไม่มี = 0	10186	0	1	0.07	-0.1219	ไม่มี = 0
ศูนย์สุขภาพ (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมและเกสต์เฮาส์ที่มีศูนย์สุขภาพอยู่ ภายในมีค่า = 1 และไม่มี = 0	10186	0	1	0.08	-0.08	ไม่มี = 0
สระว่ายน้ำ (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมและเกสต์เฮาส์ที่มีสระว่ายน้ำอยู่ ภายใน มีค่า = 1 และไม่มี = 0	16416	0	1	0.19	-0.1714	ไม่มี = 0

ชื่อตัวแปรอิสระ	คำนิยาม	จำนวน ข้อมูล	ค่า ต่ำสุด	ค่า สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าสหสัมพันธ์ต่อ ผลกระทบทางด้านรายได้	ตัวแปรฐาน
อินเทอร์เน็ต (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมและเกสต์เฮาส์ที่มีบริการอินเทอร์เน็ต อยู่ภายใน มีค่า = 1 และอื่นๆ = 0	16416	0	1	0.57	-0.1127	ไม่มี = 0
บริการไปรษณีย์ (ตัวแปรหุ่น)	โรงแรมและเกสต์เฮาส์ที่มีบริการไปรษณีย์อยู่ ภายใน มีค่า = 1 และอื่นๆ = 0	16416	0	1	0.15	-0.0517	ไม่มี = 0

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจการประกอบกิจการโรงแรมและเกสต์เฮาส์ พ.ศ.2555-2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

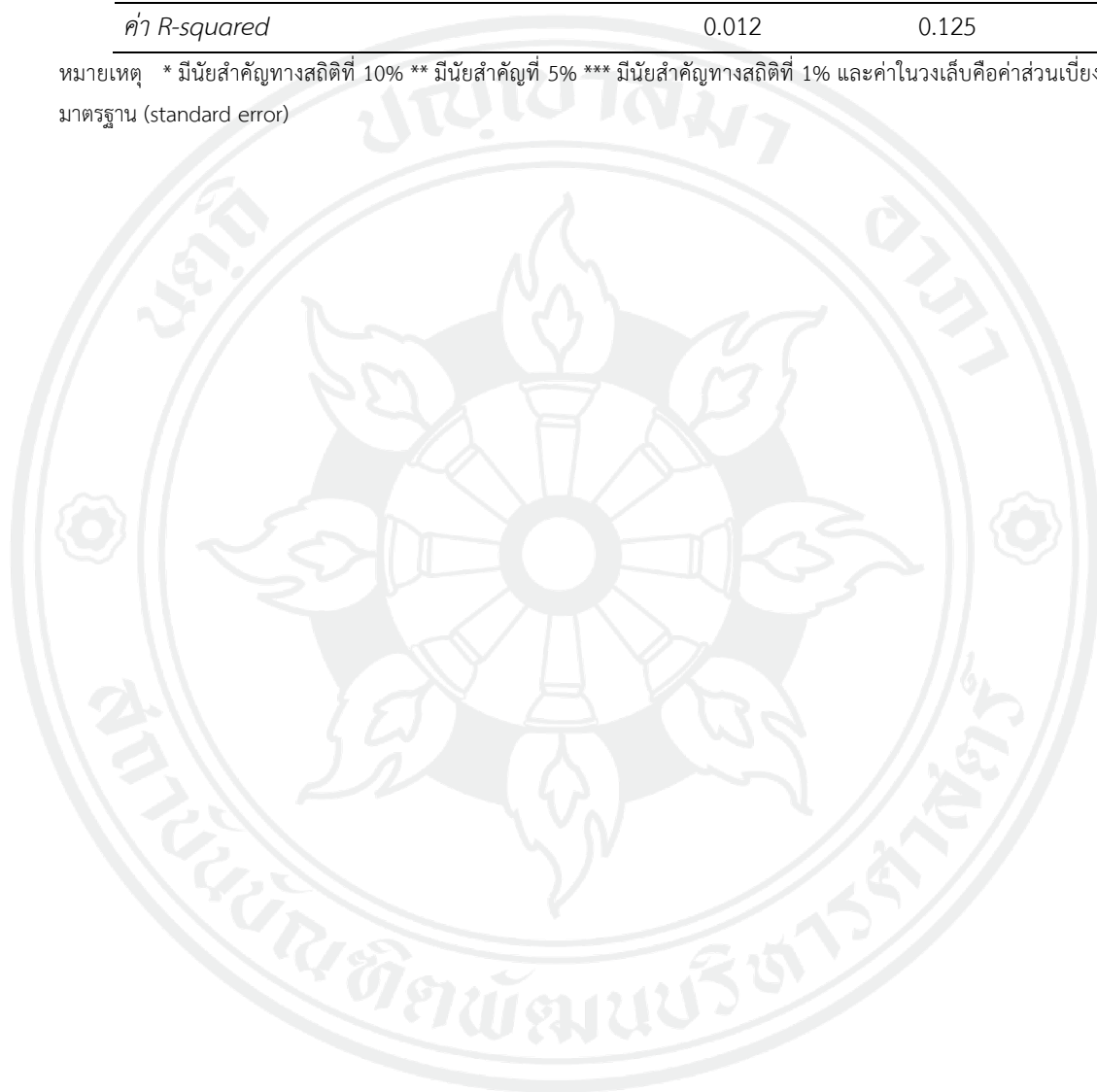
ตารางที่ 4.9 :ผลจากการประมาณผลกระทบต่อตัวคุณทวี

ตัวแปร	รูปแบบ 1	รูปแบบ 2	รูปแบบ3
	ผลกระทบทางด้านรายได้ (บาท)		
ตัวแปรควบคุม			
ปี พ.ศ.2557 (ตัวแปรหุ่น)	0.0245*** (0.00593)	0.0411*** (0.0134)	0.0405*** (0.0134)
ปี พ.ศ.2559 (ตัวแปรหุ่น)	0.0326*** (0.00607)	0.0455*** (0.0149)	0.0496*** (0.0149)
ลักษณะของโรงแรม			
ระยะเวลาในการดำเนินการ (Log-scale)	0.00415 (0.00298)	0.0103 (0.00708)	0.00901 (0.00708)
การมีต่างประเทศร่วมลงทุน (ตัวแปรหุ่น)	-0.0211 (0.0166)	-0.0615*** (0.0225)	-0.0565** (0.0225)
ห้องประชุม/สัมมนาห้องจัดเลี้ยง (ตัวแปรหุ่น)	-0.00156 (0.00659)	-0.00279 (0.0141)	0.00258 (0.0149)
ขนาดโรงแรม			
โรงแรมขนาดกลาง(ตัวแปรหุ่น)	-0.00553 (0.00708)	-0.0588*** (0.0162)	-0.0585*** (0.0161)
โรงแรมขนาดใหญ่ (ตัวแปรหุ่น)	0.00201 (0.0110)	-0.0673*** (0.0182)	-0.0677*** (0.0183)
รูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย			
ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล/ห้างหุ้นส่วนจำกัด (ตัวแปรหุ่น)	0.0227*** (0.00845)	-0.0771*** (0.0252)	-0.0820*** (0.0252)
บริษัทจำกัด/บริษัทมหาชน (ตัวแปรหุ่น)	0.0184*** (0.00707)	-0.0978*** (0.0201)	-0.0920*** (0.0205)
ภูมิภาค			
ภาคกลาง (ตัวแปรหุ่น)	-0.0347*** (0.0123)	-0.0888*** (0.0192)	-0.0864*** (0.0194)
ภาคเหนือ (ตัวแปรหุ่น)	-0.0581*** (0.0130)	-0.0849*** (0.0225)	-0.0797*** (0.0226)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตัวแปรหุ่น)	-0.0705*** (0.0131)	-0.128*** (0.0246)	-0.132*** (0.0247)

ตัวแปร	รูปแบบ 1	รูปแบบ 2	รูปแบบ 3
	ผลกระทบทางด้านรายได้ (บาท)		
ภาคใต้ (ตัวแปรหุ่น)	-0.0642*** (0.0125)	-0.0734*** (0.0194)	-0.0767*** (0.0198)
<i>นักท่องเที่ยว</i>			
สัดส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทย		0.0435** (0.0172)	0.0129 (0.0186)
<i>จำนวนแรงงาน</i>			
สัดส่วนผู้บริหารและรองผู้บริหาร (ร้อยละ)		-0.0000166 (0.000490)	-0.000198 (0.000487)
สัดส่วนพนักงานผู้ใช้เทคนิคระดับกลาง (ร้อยละ)		-0.00144*** (0.000363)	-0.00130*** (0.000369)
สัดส่วนพนักงานผู้ต้องใช้เทคนิค (ร้อยละ)		-0.000120 (0.000363)	4.50e-05 (0.000368)
<i>สิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการ</i>			
ภัตตาคาร/ร้านอาหาร (ตัวแปรหุ่น)			-0.0112 (0.0255)
สถานบันเทิง(ตัวแปรหุ่น)			0.00802 (0.0119)
สปา (ตัวแปรหุ่น)			-0.00838 (0.0136)
นวดแผนไทย (ตัวแปรหุ่น)			0.0289** (0.0127)
บริการนันทิย(ตัวแปรหุ่น)			-0.0215 (0.0136)
ร้านขายของที่ระลึก (ตัวแปรหุ่น)			-0.0139 (0.0136)
ศูนย์สุขภาพ (ตัวแปรหุ่น)			0.0140 (0.0132)
สระว่ายน้ำ (ตัวแปรหุ่น)			-0.0507*** (0.0134)
อินเทอร์เน็ต (ตัวแปรหุ่น)			-0.0320* (0.0169)
บริการไปรษณีย์ (ตัวแปรหุ่น)			-0.00439 (0.0116)

ตัวแปร	รูปแบบ 1	รูปแบบ 2	รูปแบบ 3
	ผลกระทบทางด้านรายได้ (บาท)		
ค่าคงที่	1.337*** (0.0141)	1.561*** (0.0482)	1.631*** (0.0542)
จำนวนตัวอย่าง	9,278	857	857
ค่า <i>R-squared</i>	0.012	0.125	0.159

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 10% ** มีนัยสำคัญที่ 5% *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 1% และค่าในวงเล็บคือค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard error)

บทที่ 5

การวิเคราะห์ข้อมูลรายได้รายจ่ายของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรม

ในการวิเคราะห์ผลกระทบของการท่องเที่ยวผ่านอุตสาหกรรมโรงแรมให้สมบูรณ์ ต้องวิเคราะห์ตัวทวีคูณประเภทสอง (Type 2 Multipliers) เป็นตัวทวีคูณที่ครอบคลุมผลกระทบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ผลกระทบทางตรง (Direct Effect) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Effects) และผลกระทบที่ถูกทำให้เกิดขึ้น (Induced Effect) ดังนั้น ในส่วนนี้จะเป็นการวิเคราะห์ผลกระทบที่ถูกทำให้เกิดขึ้น (Induced Effect) โดยเป็นการวิเคราะห์การใช้จ่ายของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรม ว่ารายได้ที่ตกมาถึงแรงงานเหล่านี้มีการกระจายไปสู่ภาคธุรกิจอื่นๆอย่างไรบ้างผ่านการใช้จ่ายของครัวเรือนโดยใช้ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี

5.1 ตัวทวีคูณการท่องเที่ยวประเภทที่ 2

เพื่อดูการกระจายตัวทางเศรษฐกิจในภาพรวม ผู้จัดทำจึงได้นำผลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติโดยใช้ข้อมูลปีล่าสุด 3 ปีย้อนหลัง ได้แก่ ข้อมูลปี พ.ศ. 2554 ,พ.ศ. 2556 และ พ.ศ.2558 มาศึกษาวิเคราะห์สภาวะความเป็นอยู่ โดยใช้วิธีการสำรวจด้วยตัวอย่าง (Sample Survey Method) แผนสุ่มตัวอย่างแบบ Stratified Two - Stage Sampling โดยมีจังหวัดเป็น สตราตัม (Stratum) ซึ่งมีทั้งสิ้น 77 สตราตัม และในแต่ละสตราตัม (จังหวัด) ได้ทำการแบ่งเป็น 2 สตราตัมย่อยตามลักษณะการปกครอง คือ ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล โดยมีเขตเจนนับ (สำหรับในเขตเทศบาล) และหมู่บ้าน (สำหรับนอกเขตเทศบาล)

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาแบ่งรายได้ครัวเรือนออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุดร้อยละ 20 แรกถูกเรียกตามหลักสถิติว่าครัวเรือนในควินไทล์ที่ 1 กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ในลำดับถัดไปถูกเรียกว่าครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ที่ 3 และ 4 ตามลำดับจนไปถึงกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้สูงที่สุดร้อยละ 20 ซึ่งก็คือครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5

จากการศึกษาพบว่า ครัวเรือนในกลุ่มรายได้น้อยที่สุดร้อยละ 20 แรกเมื่อเปรียบเทียบกับครัวเรือนที่มีกลุ่มรายได้สูงที่สุดในควินไทล์ที่ 5 มีความแตกต่างกันถึง 13.3 เท่าจากข้อมูลการสำรวจทั้ง 3 ปีรวมทั้งสิ้น 99,802 ข้อมูล อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์แยกรายปีพบว่าความเหลื่อมล้ำ

ระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดและกลุ่มคนจนที่สุด มีแนวโน้มลดลงโดยในปี พ.ศ.2554 มีความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ของกลุ่มคนจนที่สุดและรวยที่สุดสูงถึง 14.25 และมีแนวโน้มลดลงเป็น 13.18 และ 12.16 ในปี พ.ศ.2556 และ พ.ศ.2558 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.1 : ความแตกต่างของระดับรายได้ครัวเรือนในประเทศไทย

กลุ่มประชากรตามระดับรายได้	รายได้เฉลี่ยของประชากร (บาท/คน/เดือน)			
	2554	2556	2558	2554 – 2558
กลุ่ม 20 ร้อยละที่ 1 (จนที่สุด)	4,166.67	5,000	5,003.75	4,722.90
กลุ่ม 20 ร้อยละที่ 2	6,250	7,800	8,003.75	7,351.29
กลุ่ม 20 ร้อยละที่ 3	8,916.67	10,800	11,035	10,250.53
กลุ่ม 20 ร้อยละที่ 4	15,400	17,666.67	18,003.75	17,023.75
กลุ่ม 20 ร้อยละที่ 5 (รวยที่สุด)	59,362.50	65,920	63,260	62,827.74
สัดส่วนรายได้ของกลุ่มที่ 5 ต่อกลุ่มที่ 1	14.25	13.18	12.64	13.30
จำนวนข้อมูล (observation)	33339	32631	33832	99802

*คิดเฉพาะค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินจากการทำงานโดยคิดจากค่าจ้าง เงินเดือนรวมกับค่าล่วงเวลา โบนัส ฯลฯ

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลรายได้รายจ่าย พ.ศ.2554 พ.ศ.2556 พ.ศ.2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เมื่อศึกษารายได้ของผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรมพบว่า ครัวเรือนในกลุ่มรายได้น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับครัวเรือนที่มีกลุ่มรายได้สูงที่สุดในควินไทล์ที่ 5 มีความแตกต่างกันเพียง 7.2 เท่าซึ่งน้อยกว่าในภาพรวมทั้งประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำถึง 13.3 เท่าจากข้อมูลการสำรวจทั้ง 3 ปี นอกจากนี้ในกลุ่มควินไทล์ที่ 1 และควินไทล์ที่ 2 ของผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรมยังมีรายได้เฉลี่ยมากกว่าในภาพรวมของทั้งประเทศ แต่ในกลุ่มควินไทล์ที่ 3 , 4 และ 5 ของผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรมมีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่าในภาพรวมของทั้งประเทศ หรืออาจกล่าวได้ว่าแรงงานที่ไร้ทักษะ (Unskilled Labor) ซึ่งมักอยู่ในกลุ่มคนร้อยละ 20 ที่มีรายได้ต่ำสุดจะมีรายได้จากการทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรมสูงกว่ารายได้จากการทำอุตสาหกรรมอื่นๆในภาพรวม แต่รายได้ขั้นสูงซึ่งส่วนใหญ่เป็นรายได้ของแรงงานที่ต้องใช้ทักษะ (Skilled Labor) เช่น ผู้จัดการโรงแรม จะมีรายได้น้อยกว่าในรายได้ของอาชีพอื่นๆของทั้งประเทศ

ตารางที่ 5.2 : ความแตกต่างของระดับรายได้ของผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรม

กลุ่มประชากรตามระดับรายได้	รายได้เฉลี่ยของผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรม (บาท/คน/เดือน)			
	2554	2556	2558	2554 – 2558
กลุ่ม 20ร้อยละที่ 1 (จนที่สุด)	5,000	6,000	7,500	5,973.71
กลุ่ม 20ร้อยละที่ 2	7,000	7,000	9,166.67	7,520.64
กลุ่ม 20ร้อยละที่ 3	9,704	8,336.67	13,000	9,986.03
กลุ่ม 20ร้อยละที่ 4	15,208.33	10,300	17,000	13,808.19
กลุ่ม 20ร้อยละที่ 5 (รวยที่สุด)	59,166.67	25,666.67	43,333.33	42,867.4
สัดส่วนรายได้ของกลุ่มที่ 5 ต่อกลุ่มที่ 1	12	4.3	5.8	7.2
จำนวนข้อมูล (observation)	787	759	797	2,343

*คิดเฉพาะค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินจากการทำงานโดยคิดจากค่าจ้าง เงินเดือนรวมกับค่าล่วงเวลา โบนัส ฯลฯ

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลรายได้รายจ่าย พ.ศ.2554 พ.ศ.2556 พ.ศ.2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.3 : ความแตกต่างระดับรายได้ของผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรมแบ่งตามภูมิภาค

กลุ่มประชากรตามระดับรายได้	รายได้เฉลี่ยของคนทำงานโรงแรม (บาท/คน/เดือน)				
	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออก เชียงใหม่	ภาคใต้
กลุ่ม 20ร้อยละที่ 1 (จนที่สุด)	7,619.50	4,919	4,233	4,208	5,625
กลุ่ม 20ร้อยละที่ 2	9,612.00	6,695	5,482	5,529	7,473
กลุ่ม 20ร้อยละที่ 3	12,090.50	8,859	7,730	7,434	10,180
กลุ่ม 20ร้อยละที่ 4	15,370	11,441	9,515	10,386	14,921
กลุ่ม 20ร้อยละที่ 5 (รวยที่สุด)	89,800	28,001	23,883	25,608	29,000
สัดส่วนรายได้ของกลุ่มที่ 5 ต่อกลุ่มที่ 1	11.79	5.69	5.64	6.09	5.16
จำนวน observation	120	258	141	136	142

*คิดเฉพาะค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินจากการทำงานโดยคิดจากค่าจ้าง เงินเดือนรวมกับค่าล่วงเวลา โบนัส ฯลฯ

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลรายได้รายจ่าย พ.ศ.2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

พิจารณาความแตกต่างของระดับรายได้ของผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรมแบ่งตามภูมิภาคพบว่า ภาคเหนือมีความแตกต่างทางด้านรายได้สูงที่สุด เมื่อคำนวณจากความแตกต่างของรายได้ในกลุ่มควินไทล์ที่ 5 กับกลุ่มควินไทล์ที่ 1 โดยมีความแตกต่างของรายได้ 7.8 เท่า รองลงมาเป็นภาคกลางมีความแตกต่างของรายได้ 7.37 เท่าภาคตะวันออกเชียงใหม่แตกต่างของรายได้ 7.08 เท่า

กรุงเทพฯ มีความแตกต่างของรายได้ 6.95 เท่าและภาคใต้มีความแตกต่างของรายได้น้อยที่สุดอยู่ที่ 6.63 เท่า

เมื่อนำข้อมูลรายรับรายจ่ายปี พ.ศ.2558 มาวิเคราะห์ลักษณะการใช้จ่ายของประชากร พบว่ามีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยหลักอยู่ 4 ประเภท ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางคิดเป็นร้อยละ 24.82 ของค่าใช้จ่ายต่อเดือน รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยคิดเป็นร้อยละ 17.04 ของค่าใช้จ่ายต่อเดือน และอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์เป็นค่าใช้จ่ายหลักลำดับที่สาม คิดเป็นร้อยละ 10.62 ของค่าใช้จ่ายต่อเดือนทั้งหมด

ตารางที่ 5.4 : จำแนกประเภทของค่าใช้จ่ายในภาพรวม (บาท/เดือน)

ประเภทของค่าใช้จ่าย	จำนวนข้อมูล	ค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่าย (บาท/คน/เดือน)	ร้อยละ
ก. ค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภค			
1. ที่อยู่อาศัย	43400	2567.10	17.40
2. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องแต่งบ้าน เครื่องใช้ เบ็ดเตล็ด และการดำเนินการในครัวเรือน	43400	1294.96	8.78
3. ค่าจ้างบุคคลที่ให้บริการครัวเรือน	43400	59.24	0.40
4. ผ้า เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายและรองเท้า	43400	531.91	3.60
6. ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	43400	706.15	4.79
7. ค่าเวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล	43400	276.31	1.87
8. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทาง	43400	3662.45	24.82
9. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสื่อสาร	43400	668.25	4.53
10. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา	43400	284.07	1.93
11. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการอ่าน/บันเทิง/ กิจกรรม ทางศาสนา	43400	528.55	3.58
ข. ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค			
12. ภาษี / ค่าธรรมเนียม / ค่าปรับ	43400	86.11	0.58
13. ค่าสมาชิกกลุ่มอาชีพ	43400	17.55	0.12
14. เงิน / สิ่งของที่ส่งให้บุคคลนอกครัวเรือน	43400	947.91	6.42

ประเภทของค่าใช้จ่าย	จำนวนข้อมูล	ค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่าย (บาท/คน/เดือน)	ร้อยละ
15. บริจาคเงิน / ซื้อสิ่งของให้แก่องค์กรต่าง ๆ	43400	43.95	0.30
16. เงินทำบุญ / เงินช่วยงานอื่น ๆ	43400	280.18	1.90
17. ค่าเบี้ยประกันภัย / ทรัพย์สิน / ประกันชีวิต	43400	614.91	4.17
18. สลากกินแบ่ง/ หวยของรัฐ/ การพนันอื่น ๆ	43400	219.20	1.49
19. ดอกเบี้ยจ่าย ดอกเบี้ยเช่า	43400	311.07	2.11
20. อื่น ๆ	43400	38.40	0.26
ค.ค่าใช้จ่ายอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ			
21. อาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์	43400	1566.95	10.62
22. เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	43400	31.09	0.21
23. ยาสูบ หมากยันทู และผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน	43400	20.52	0.14
รวม	43400	14756.81	100.00

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลรายได้รายจ่าย พ.ศ.2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ในส่วนของการใช้จ่ายซึ่งวิเคราะห์จากกลุ่มบุคคลที่ทำงานอุตสาหกรรมโรงแรมปี พ.ศ.2558 พบตัวเลขเป็นไปในทิศทางเดียวกันกล่าวคือ บุคคลเหล่านี้มีค่าใช้จ่ายหลักคือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทาง รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายทางด้านที่อยู่อาศัย, และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า หากมีการเติบโตของการท่องเที่ยวและโรงแรมเกิดขึ้นในบริเวณใด ก็จะทำให้เกิดความเชื่อมโยงไปยังอุตสาหกรรมอื่นๆ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่พักอาศัย เช่น บ้านเช่า อพาร์ทเมนต์รายเดือน ร้านเกี่ยวกับอุปกรณ์ซ่อมแซมบ้าน รวมไปถึง ร้านที่ขายสินค้าและบริการเกี่ยวกับระบบต่างๆภายในบ้าน เช่น ระบบประปาซึ่งต้องมีค่าแรงช่างในการติดตั้งระบบไฟฟ้าซึ่งรวมถึงค่าไฟฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้าอื่นๆ ทำให้ธุรกิจเหล่านี้เติบโตควบคู่กับธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม

นอกจากนี้รายจ่ายหลักในด้านของค่าเดินทางก็ยังสะท้อนให้เห็นถึงธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ธุรกิจขายยานยนต์ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ส่วนบุคคล รถจักรยานยนต์รวมถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะต่างๆเช่น อะไหล่รถ แบตเตอรี่ยางรถยนต์ ธุรกิจล้างอัดฉีดค่าตรวจสอบบำรุงรักษารวมไปถึงค่าบริการที่จอดรถและหากไม่ได้ใช้รถส่วนตัวก็จะมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องคือ ระบบขนส่งสาธารณะไม่

ว่าจะเป็นเรือรถไฟหรือไฟฟ้าเครื่องบินหรือรถประจำทางในการเดินทางไปทำงานรวมไปถึงปั้มน้ำมันต่าง ๆ

ยิ่งไปกว่านั้น ในส่วนสุดท้ายที่เป็นรายจ่ายหลักคืออาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ซึ่งจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่เกี่ยวข้องที่เป็นรายย่อยจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นร้านขายของสด เช่น ผักผลไม้หรือร้านขายอาหารแปรรูป เช่น ข้าวแกงจนไปถึงร้านสะดวกซื้อต่างๆ เช่น เซเว่น-อีเลฟเว่นที่บริการสินค้าเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มตั้งนั้นอาจกล่าวได้ว่าหากมีการเติบโตของการท่องเที่ยวและมีการจ้างงานผ่านอุตสาหกรรมโรงแรมเพิ่มขึ้นก็จะทำให้รายได้เหล่านี้อาจกระจายไปยังอุตสาหกรรมอื่นๆ ได้จำนวนมากโดยเฉพาะ 4 กลุ่มหลักดังที่ได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น

ตารางที่ 5.5 : จำแนกประเภทของค่าใช้จ่ายของผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรม (บาท/เดือน)

ประเภทของค่าใช้จ่าย	จำนวนข้อมูล	ค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่าย (บาท/คน/เดือน)	ร้อยละ
ก. ค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภค			
1. ที่อยู่อาศัย	798	2523.8	17.20
2. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องแต่งบ้าน เครื่องใช้ เบ็ดเตล็ดและการดำเนินการในครัวเรือน	798	1285.89	8.76
3. ค่าจ้างบุคคลที่ให้บริการครัวเรือน	798	30.79	0.21
4. ผ้า เสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายและรองเท้า	798	503.58	3.43
6. ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล	798	765.24	5.22
7. ค่าเวชภัณฑ์และค่าตรวจรักษาพยาบาล	798	217.1	1.48
8. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทาง	798	3267.92	22.27
9. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสื่อสาร	798	741.99	5.06
10. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา	798	250.87	1.71
11. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการอ่าน/บันเทิง/ กิจกรรมทางศาสนา	798	477.72	3.26
ข. ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค			
12. ภาษี / ค่าธรรมเนียม / ค่าปรับ	798	38.30	0.26
13. ค่าสมาชิกกลุ่มอาชีพ	798	17.22	0.12
14. เงิน / สิ่งของที่ส่งให้บุคคลนอกครัวเรือน	798	1041.52	7.10

ประเภทของค่าใช้จ่าย	จำนวนข้อมูล	ค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่าย (บาท/คน/เดือน)	ร้อยละ
15. บริจาคเงิน / ซื้อสิ่งของให้แก่องค์กรต่าง ๆ	798	31.62	0.22
16. เงินทำบุญ / เงินช่วยงานอื่น ๆ	798	227.73	1.55
17. ค่าเบี้ยประกันภัย / ทรัพย์สิน / ประกันชีวิต	798	951.33	6.48
18. สลากกินแบ่ง/ หวยของรัฐ/ การพนันอื่น ๆ	798	232.52	1.58
19. ดอกเบี้ยจ่าย ดอกเบี้ยเช่า	798	240.72	1.64
20. อื่น ๆ	798	31.61	0.22
ค.ค่าใช้จ่ายอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ			
21. อาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์	798	1735.9	11.83
22. เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	798	33.74	0.23
23. ยาสูบ หมากยันทู และผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน	798	24.09	0.16
รวม	798	14671.21	100.00

ที่มา :คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลรายได้รายจ่าย พ.ศ.2558 ,สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เพื่อให้เห็นความแตกต่างของผลกระทบทางด้านรายได้ในแต่ละจังหวัดทั้งทางด้านการกระจายจากรายได้ของโรงงานสู่แรงงาน และการกระจายรายได้ของแรงงานสู่อุตสาหกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องจากการบริโภคของภาคครัวเรือน การวิเคราะห์ในครั้งนี้จึงได้นำผลวิเคราะห์จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจของสังคมและครัวเรือนในปี พ.ศ.2554, พ.ศ.2556 และพ.ศ.2558 นำข้อมูลมานำเสนอร่วมกับข้อมูลในบทที่ 4 และแสดงในรูปแบบของกราฟดังรูปที่ 5.1

ในภาพรวมผลกระทบทางด้านรายได้ประเภทที่ 1 ของประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.3154 ล้านบาท และมีค่าเฉลี่ยผลกระทบทางด้านรายได้ประเภทที่ 2 อยู่ที่ 1.8817 เมื่อกำหนดให้แกนนอนคือค่าเฉลี่ยผลกระทบทางด้านรายได้ประเภทที่ 1 และแกนตั้งแทนค่าเฉลี่ยผลกระทบทางด้านรายได้ประเภทที่ 2 มาแสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบของกราฟ ดังรูปที่ 5.1 พบว่า

ควอดแดนต์	จังหวัดหลัก	จังหวัดรอง
ควอดแดนต์ที่หนึ่ง	จังหวัดสมุทรปราการ, นนทบุรี, ปทุมธานี, ระยอง	ลพบุรี, สิงห์บุรี, ชัยนาท, ตราด, สระแก้ว, แพร่, เชียงราย, ราชบุรี, ชุมพร, สตูล, ตรัง
ควอดแดนต์ที่สอง		อ่างทอง, จันทบุรี, นครนายก, สุรินทร์, ศรีสะเกษ, ยโสธร, อำนาจเจริญ, บึงกาฬ, หนองบัวลำภู, อุตรดิตถ์, หนองคาย, ร้อยเอ็ด, ลำพูน, ลำปาง, ตาก, พิจิตร, สมุทรสงคราม, ปัตตานี, นราธิวาส
ควอดแดนต์ที่สาม	ชลบุรี, ขอนแก่น, สมุทรสาคร, กระบี่, ภูเก็ต, พังงา	ปราจีนบุรี, บุรีรัมย์, อุบลราชธานี, ชัยภูมิ, เลย, มหาสารคาม, กาฬสินธุ์, นครพนม, อุดรดิตถ์, น่าน, แม่ฮ่องสอน, อุทัยธานี, กำแพงเพชร, สุโขทัย, พิษณุโลก, นครศรีธรรมราช, ระนอง, ยะลา
ควอดแดนต์ที่สี่	กรุงเทพมหานคร, พระนครศรีอยุธยา, สระบุรี, ฉะเชิงเทรา, นครราชสีมา, เชียงใหม่, กาญจนบุรี, นครปฐม, ประจวบคีรีขันธ์, สุราษฎร์ธานี, สงขลา	สกลนคร, มุกดาหาร, พะเยา, นครสวรรค์, เพชรบูรณ์, สุพรรณบุรี, พัทลุง

โดยควอดแดนต์ที่หนึ่ง – เป็นจังหวัดที่มีการกระจายรายได้จากโรงแรมไปสู่แรงงานและมีการใช้จ่ายของแรงงานไปสู่อุตสาหกรรมต่างๆสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม

ควอดแดนต์ที่สอง - เป็นจังหวัดที่มีการกระจายรายได้จากโรงแรมไปสู่แรงงานต่ำกว่าค่าเฉลี่ยแต่มีการใช้จ่ายของแรงงานไปสู่อุตสาหกรรมต่างๆสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม หรือกล่าวได้ว่าในจังหวัดเหล่านี้ควรมีการกำหนดนโยบายในการกระตุ้นการกระจายรายได้ผ่านอุตสาหกรรมโรงแรมให้มากขึ้น

ควอดแดนต์ที่สาม - เป็นจังหวัดที่มีการกระจายรายได้จากโรงแรมไปสู่แรงงานน้อยกว่าค่าเฉลี่ยและมีการใช้จ่ายของแรงงานไปสู่อุตสาหกรรมต่างๆน้อยกว่าค่าเฉลี่ยรวมหรือกล่าวได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีควรเพิ่มรายได้ของแรงงานและกระตุ้นการบริโภคไปพร้อมกัน

ควอดแดนต์ที่สี่ - เป็นจังหวัดที่มีการกระจายรายได้จากโรงแรมไปสู่แรงงานมากกว่าค่าเฉลี่ยแต่มีการใช้จ่ายของแรงงานไปสู่อุตสาหกรรมต่างๆน้อยกว่าค่าเฉลี่ยรวม แสดงให้เห็นถึงจังหวัดที่มีการกระจายรายได้ไปสู่แรงงานที่ดี แต่มีการบริโภคในอัตราที่ต่ำทำให้การกระจายตัวของรายได้ไปสู่อุตสาหกรรมต่างๆน้อยกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม

จากรูปที่ 5.1 เมื่อพิจารณาบริบทของการกระจายรายได้ผ่านแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมไปยังอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยผลกระทบที่ถูกทำให้เกิดขึ้น (Induce Effect) เท่ากับ 1.8817 หรือกล่าวคือหากมีรายได้เข้าสู่แรงงานที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรมในประเทศเพิ่มขึ้นทุก 1 บาท

จะสร้างรายได้ให้กับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับครัวเรือน 1.8817 บาท จังหวัดที่มีการกระจายรายได้ไปสู่แรงงานและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องได้ดี (วัดจากผลกระทบทางด้านรายได้ประเภทที่ 2) คือ จังหวัดที่อยู่ในควอดแรนต์ที่ 1 และ 4 ในขณะที่จังหวัดที่อยู่ในควอดแรนต์ที่ 2 และ 3 เป็นจังหวัดที่มีการกระจายรายได้น้อยกว่าค่าเฉลี่ยรวมของทั้งประเทศ

นอกจากนี้ เมื่อนำตัวคุณทวิการท่องเที่ยวยุทธศาสตร์ที่ 1 ที่คำนวณได้มาเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์กับตัวคุณทวิการท่องเที่ยวยุทธศาสตร์ที่ 2 (และนำมาหาค่าเฉลี่ยรายจังหวัด) พบว่ามีความสัมพันธ์เป็นลบโดยมีค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) เท่ากับ -0.0038 ซึ่งผลที่พบนี้แสดงว่าถึงการชดเชยกัน (Trade Off) ระหว่างรายได้ของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมที่พึงจะได้รับกับการใช้จ่ายโดยถ้าแรงงานมีรายได้สูง อาจมีการใช้จ่ายในสัดส่วนที่ต่ำ แต่แรงงานที่มีรายได้ต่ำอาจจะมีสัดส่วนต่อการกระจายรายได้ที่สูงเพราะมีการใช้จ่ายในสัดส่วนที่มากกว่า

ดังนั้น หากพิจารณาพื้นที่ที่ควรมีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ควรมีนโยบายเพื่อเพิ่มการกระจายรายได้ไปสู่แรงงานในจังหวัดที่อยู่ในควอดแรนต์ที่ 2 และ 3 ส่วนในควอดแรนต์ที่ 3 และ 4 ควรมีการกระตุ้นการบริโภคเพื่อเพิ่มการกระจายรายได้ไปสู่อุตสาหกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้หากเราพิจารณา ในภาพรวมกำไรเฉลี่ยของโรงแรมในประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 8.82 ล้านบาทต่อโรงแรมต่อปี และมีค่าเฉลี่ยผลกระทบทางด้านรายได้ประเภทที่ 2 อยู่ที่ 1.8817 เมื่อกำหนดให้แกนนอนคือกำไรเฉลี่ยของโรงแรมในประเทศไทย และแกนตั้งแทนค่าเฉลี่ยผลกระทบทางด้านรายได้ประเภทที่ 2 มาแสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบของกราฟ ดังรูปที่ 5.2 พบว่า

ควอดแทนซ์	จังหวัดหลัก	จังหวัดรอง
ควอดแทนซ์ที่หนึ่ง	นนทบุรี , ปทุมธานี , ระยอง	นครนายก , ร้อยเอ็ด , ชุมพร , ปัตตานี , นราธิวาส
ควอดแทนซ์ที่สอง	สมุทรปราการ	อ่างทอง , ลพบุรี , สิงห์บุรี , ชัยนาท , จันทบุรี , ตราด , สระแก้ว , สุรินทร์ , ศรีสะเกษ , ยโสธร , อำนาจเจริญ , บึงกาฬ , หนองบัวลำภู , อุตรดิตถ์ , หนองคาย , ลำพูน , ลำปาง , แพร่ , เชียงราย , ตาก , พิจิตร , ราชบุรี , สมุทรสงคราม , สตูล , ตรัง
ควอดแทนซ์ที่สาม	พระนครศรีอยุธยา , ฉะเชิงเทรา , นครราชสีมา , กาญจนบุรี , นครปฐม , กระบี่ , พังงา , สงขลา	บุรีรัมย์ , อุบลราชธานี , ชัยภูมิ , มหาสารคาม , กาฬสินธุ์ , สกลนคร , นครพนม , มุกดาหาร , อุตรดิตถ์ , น่าน , พะเยา , แม่ฮ่องสอน , นครสวรรค์ , อุทัยธานี , กำแพงเพชร , สุโขทัย , พิษณุโลก , เพชรบูรณ์ , สุพรรณบุรี , นครศรีธรรมราช , ระนอง , พัทลุง
ควอดแทนซ์ที่สี่	กรุงเทพมหานคร , สระบุรี , ชลบุรี , ขอนแก่น , เชียงใหม่ , สมุทรสาคร , เพชรบุรี , ประจวบคีรีขันธ์ , ภูเก็ต , สุราษฎร์ธานี	ปราจีนบุรี , เลย , ยะลา

โดยควอดแทนซ์ที่หนึ่ง - เป็นจังหวัดที่กำไรของอุตสาหกรรมโรงแรมดี คือ ค่าเฉลี่ยกำไรของอุตสาหกรรมโรงแรมในจังหวัดนั้นๆสูงกว่าค่าเฉลี่ยกำไรของประเทศและมีการใช้จ่ายของแรงงานไปสู่อุตสาหกรรมต่างๆสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม

ควอดแทนซ์ที่สอง - เป็นจังหวัดที่กำไรของอุตสาหกรรมโรงแรมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยแต่มีการใช้จ่ายของแรงงานไปสู่อุตสาหกรรมต่างๆสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวม หรือกล่าวได้ว่าในจังหวัดเหล่านี้ควรมีการกำหนดนโยบายในการเพิ่มประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมโรงแรมให้มากขึ้น

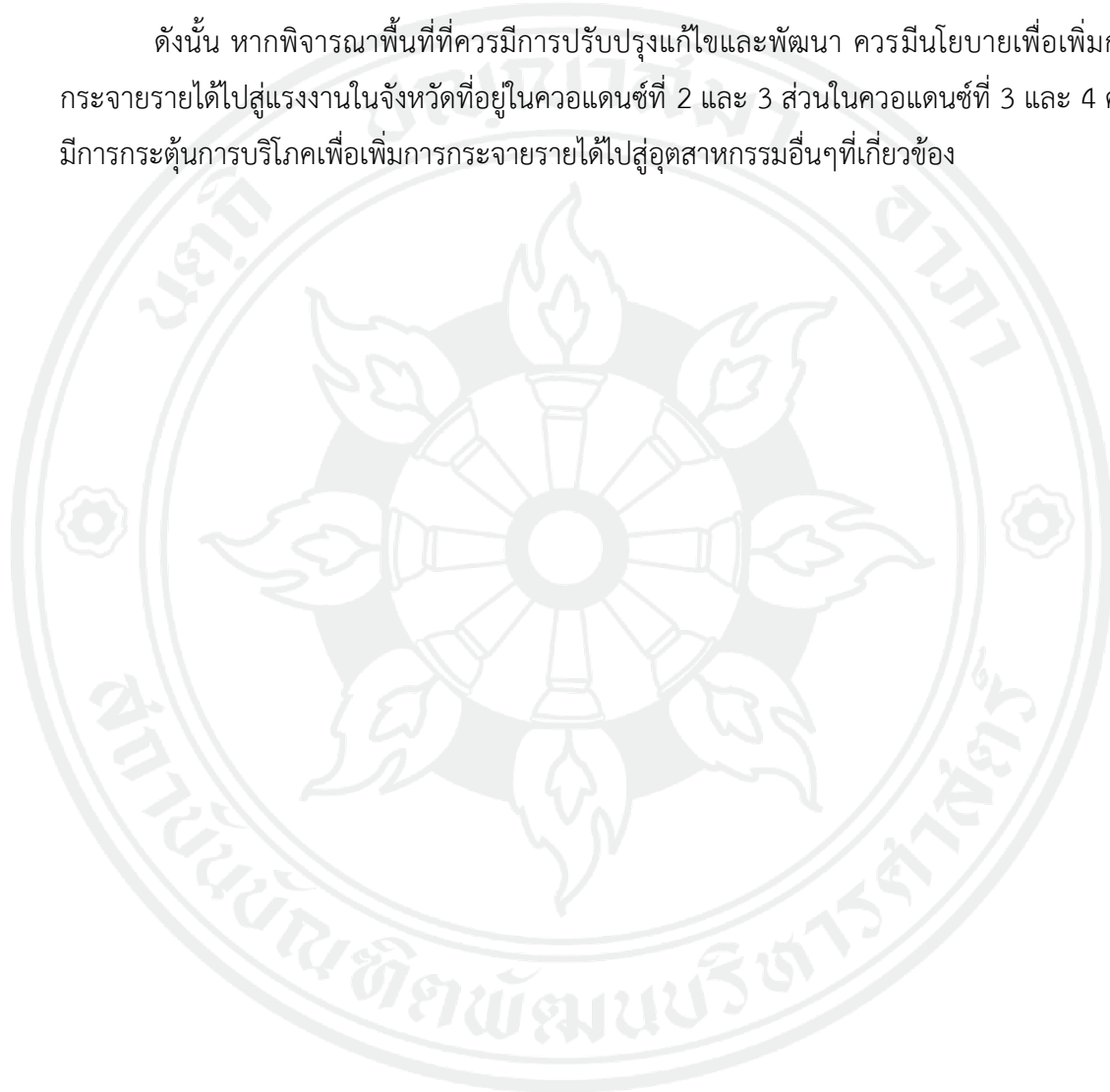
ควอดแทนซ์ที่สาม - เป็นจังหวัดที่มีกำไรของอุตสาหกรรมโรงแรมน้อยกว่าค่าเฉลี่ยและมีการใช้จ่ายของแรงงานไปสู่อุตสาหกรรมต่างๆน้อยกว่าค่าเฉลี่ยรวมหรือกล่าวได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีควรเพิ่มประสิทธิภาพของโรงแรมเพื่อให้เพิ่มกำไรของสถานประกอบการและกระตุ้นการบริโภคไปพร้อมกัน

ควอดแทนซ์ที่สี่ - เป็นจังหวัดที่มีกำไรของอุตสาหกรรมโรงแรมมากกว่าค่าเฉลี่ยแต่มีการใช้จ่ายของแรงงานไปสู่อุตสาหกรรมต่างๆน้อยกว่าค่าเฉลี่ยรวม แสดงให้เห็นถึงจังหวัดที่มีประสิทธิภาพของโรงแรมดี แต่มีการบริโภคในอัตราที่ต่ำทำให้การกระจายตัวของรายได้ไปสู่อุตสาหกรรมต่างๆน้อยกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม

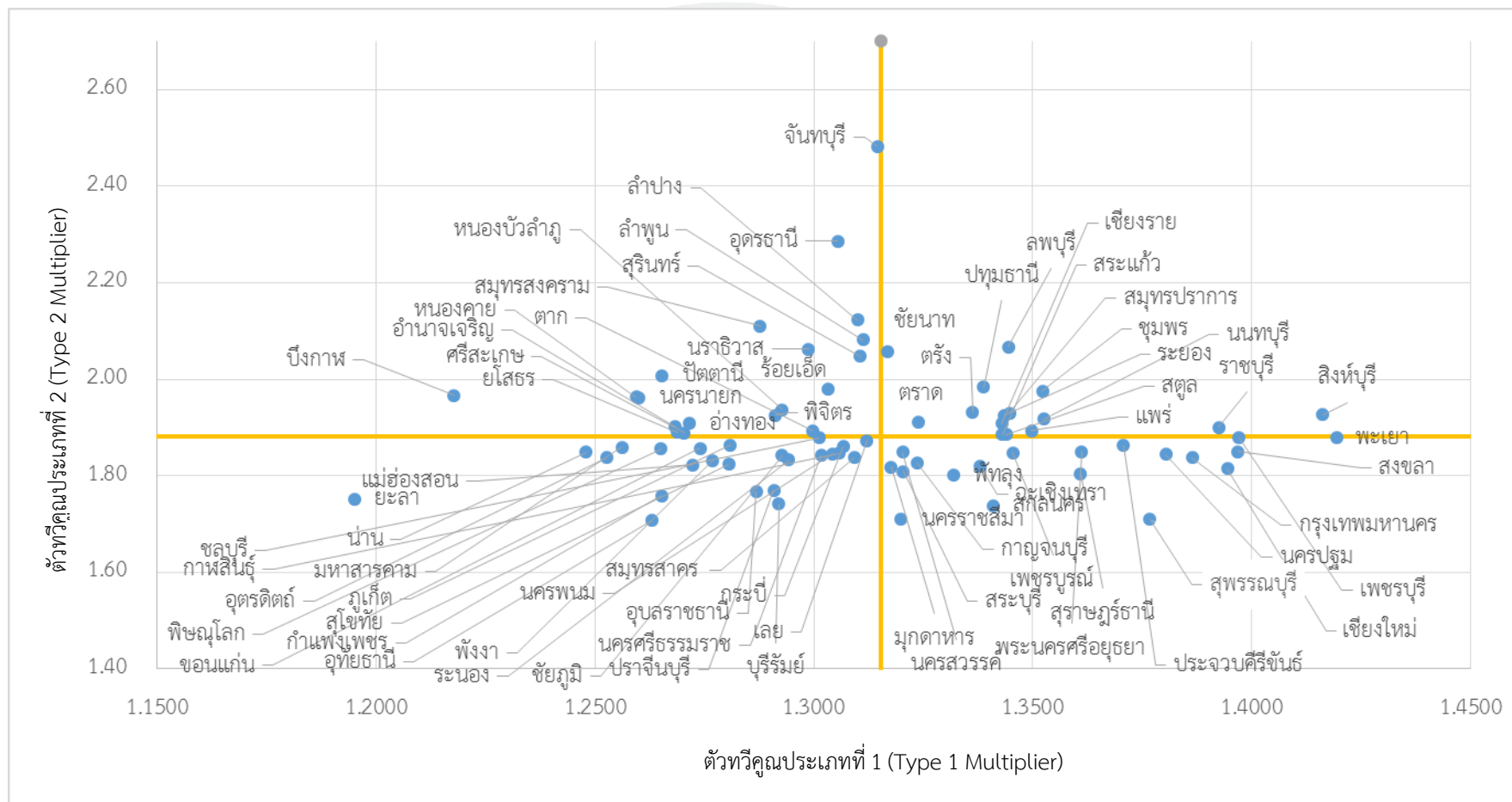
จากรูปที่ 5.2 เมื่อพิจารณาบริบทของการกระจายรายได้ผ่านแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมไปยังอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยผลกระทบที่ถูกทำให้เกิดขึ้น (Induce Effect) เท่ากับ 1.8817

หรือกล่าวคือหากมีรายได้เข้าสู่แรงงานที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรมในประเทศเพิ่มขึ้นทุก 1 บาท จะสร้างรายได้ให้กับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับครัวเรือน 1.8817 บาท จังหวัดที่มีการกระจายรายได้ไปสู่แรงงานและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องได้ดี (วัดจากผลกระทบทางด้านรายได้ประเภทที่ 2) คือ จังหวัดที่อยู่ในควอดแดนต์ที่ 1 และ 4 ในขณะที่จังหวัดที่อยู่ในควอดแดนต์ที่ 2 และ 3 เป็นจังหวัดที่การกระจายรายได้มีน้อยกว่าค่าเฉลี่ยรวมของทั้งประเทศ

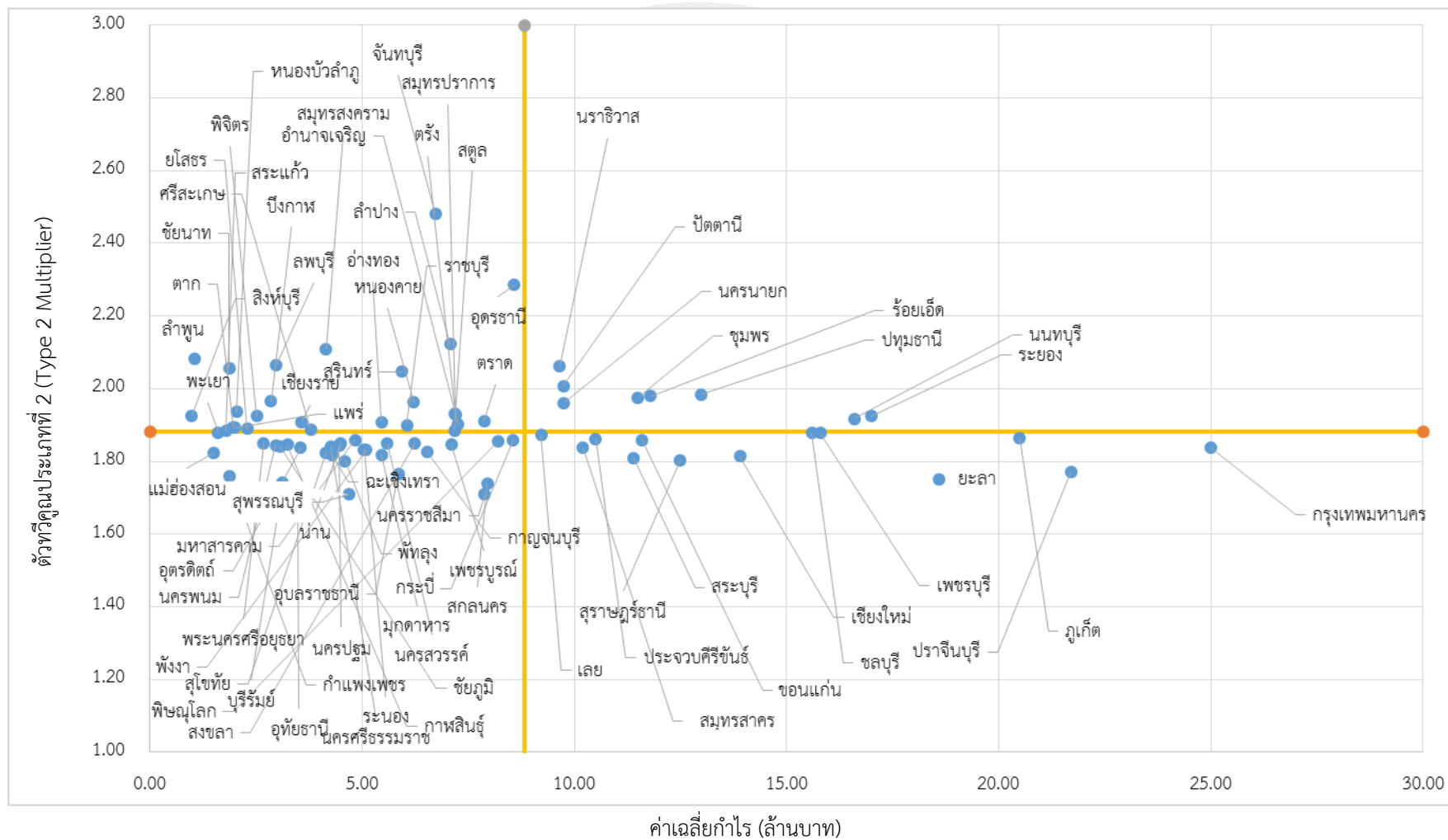
ดังนั้น หากพิจารณาพื้นที่ที่ควรมีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ควรมีนโยบายเพื่อเพิ่มการกระจายรายได้ไปสู่แรงงานในจังหวัดที่อยู่ในควอดแดนต์ที่ 2 และ 3 ส่วนในควอดแดนต์ที่ 3 และ 4 ควรมีการกระตุ้นการบริโภคเพื่อเพิ่มการกระจายรายได้ไปสู่อุตสาหกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

รูปที่ 5.1 : ความสัมพันธ์ของผลกระทบทางด้านรายได้ประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2

รูปที่ 5.2 แผนที่ผลกระทบทางด้านรายได้ประเภทที่ 2 กับกำไรของสถานประกอบการ

เมื่อวิเคราะห์การกระจายตัวทางเศรษฐกิจโดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจกับชั้นทางเศรษฐกิจต่างๆของประเทศไทย โดยใช้ผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนสำนักงานสถิติแห่งชาติปี พ.ศ. 2554 ,พ.ศ.2556 และ พ.ศ.2558 มาศึกษาวิเคราะห์สถานะความเป็นอยู่โดยทำการแบ่งครัวเรือนทั้งประเทศตามรายได้ครัวเรือนออกเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อยที่สุดร้อยละ 20 แรกถูกเรียกตามหลักสถิติว่าครัวเรือนในควินไทล์ที่ 1 กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ในลำดับถัดไปถูกเรียกว่าครัวเรือนในควินไทล์ที่ 2 ที่ 3 และ 4 ตามลำดับและครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 ซึ่งถือเป็นครัวเรือนที่มีรายได้สูงที่สุดร้อยละ 20 หรือถือว่าเป็นกลุ่มครัวเรือนที่รวยที่สุด นำมาดูความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับชั้นทางเศรษฐกิจ โดยชั้นทางเศรษฐกิจในที่นี่ประกอบไปด้วย ผู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจหรือกล่าวคือผู้ที่ไม่ได้ทำงาน เช่น คนที่คอยรับบำเหน็จบำนาญหรือรายได้จากทรัพย์สิน กลุ่มที่สองคือผู้ที่ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ โดยแบ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานทางด้านการเกษตรและที่ไม่ใช่การเกษตร

ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มคนที่มีฐานะยากจนมากส่วนมากอยู่ในกลุ่มของผู้ทำประมง ป่าไม้ ลำสัตว์ หางของป่า และให้บริการทางการเกษตร รองลงมาคือผู้ที่ทำการเกษตรและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ซึ่งที่ดินส่วนใหญ่ที่ถือครองไม่ใช่ของตนเองโดยมีที่ดินน้อยกว่า 5 ไร่และมีที่ดินอยู่ระหว่าง 5-19 ไร่ 399 ตารางวาเป็นกลุ่มที่มีฐานะยากจนมากเป็นกลุ่มที่สอง ในกลุ่มที่สามเป็นผู้ที่ทำการเกษตรและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำซึ่งที่ดินส่วนใหญ่ที่ถือครองเป็นของตนเองโดยถือครองที่ดินอยู่ระหว่าง 2-4 ไร่ 399 ตารางวา, 5-9 ไร่ 399 ตารางวา และ 10-19 ไร่ 399 ตารางวา และกลุ่มสุดท้ายคือผู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจโดยได้รับรายได้จากบำเหน็จ บำนาญ เงินช่วยเหลือและรายได้อื่นๆ

ในทางตรงกันข้ามเมื่อวิเคราะห์กลุ่มคนที่รวยมากที่สุดหรือเป็นกลุ่มครัวเรือนในควินไทล์ที่ 5 พบว่ากลุ่มคนที่มีฐานะรวยมากส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มของผู้ที่ประกอบธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร โดยใช้ทักษะทางด้านการบริหารและทางด้านวิชาชีพแบบมีลูกจ้าง ,ผู้ที่ประกอบธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตรที่ใช้ทักษะด้านอื่นๆที่มีลูกจ้าง รองลงมาเป็นกลุ่มของผู้จัดการ นักวิชาการและผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสนใจว่าผู้ที่ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจเกี่ยวกับการเกษตรนั้น ถึงแม้ว่าส่วนมากจะเป็นคนที่อยู่ในกลุ่มของคนยากจนมากแต่สำหรับผู้ทำการเกษตรที่มีพื้นที่ 40 ไร่ขึ้นไป ร้อยละ 26.06 เป็นกลุ่มคนรวยมาก

โดยแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มของผู้ประกอบธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตรที่ใช้ทักษะด้านอื่นๆที่ไม่มีลูกจ้างและพนักงานบริการและผู้จำหน่ายสินค้าซึ่งส่วนใหญ่มีฐานะอยู่ในกลุ่มฐานะปานกลางและฐานะรวย (ตารางที่ 5.6)

ตารางที่ 5.6 : ฐานะทางเศรษฐกิจกับชั้นทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

ชั้นทางเศรษฐกิจ	ฐานะทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ)					รวม (ครัวเรือน)
	ยากจน มาก	ยากจน	ปาน กลาง	รวย	รวย มาก	
<u>ผู้ไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ</u>						
รายได้บำนาญบำนาญ เงินช่วยเหลือ	49.48	22.06	10.55	9.21	8.69	8,926
รายได้จากทรัพย์สิน	28.62	15.08	19.08	15.08	22.15	325
รายได้อื่นๆ	43.59	17.09	18.52	12.25	8.55	351
<u>ผู้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจ</u>						
- ผู้ทำการเกษตรและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ซึ่งที่ดินส่วนใหญ่ที่ ถือครองเป็นของตนเองโดยมีที่ดิน น้อยกว่า 2 ไร่	27.34	25.78	22.66	13.28	10.94	128
2 - 4 ไร่ 399 ตารางวา	44.44	24.87	16.4	9.79	4.5	378
5 - 9 ไร่ 399 ตารางวา	46.54	24.77	15.27	9.39	4.02	969
10 - 19 ไร่ 399 ตารางวา	39.68	27.36	17.91	10.53	4.52	1,681
20 - 39 ไร่ 399 ตารางวา	27.48	27.62	22.12	13.31	9.47	1,510
40 ไร่ขึ้นไป	13.23	17.46	20.37	22.88	26.06	756
- ผู้ทำการเกษตรและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ซึ่งที่ดินส่วนใหญ่ที่ ถือครองไม่ใช่ของตนเองโดยมีที่ดิน น้อยกว่า 5 ไร่	50.51	22.22	12.12	7.07	8.08	99
5 - 19 ไร่ 399 ตารางวา	51.93	21.85	15.42	7.46	3.34	389
20 ไร่ขึ้นไป	25	21.9	19.89	20.07	13.14	548
- ผู้ทำประมง ป่าไม้ ลำสัตว์ หางของป่า และบริการทาง การเกษตร						
ผู้ทำประมง ป่าไม้ ลำสัตว์ หางของป่า	39.22	21.57	18.3	13.73	7.19	153
ผู้ให้บริการทางการเกษตร	54.29	24.71	12.27	5.38	3.36	595
- ผู้ประกอบธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตร						
ผู้ประกอบธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตรที่ใช้ทักษะด้าน การบริหาร	4.03	7.46	11.9	23.39	53.23	496

ชั้นทางเศรษฐกิจ	ฐานะทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ)					รวม (ครัวเรือน)
	ยากจน มาก	ยากจน	ปาน กลาง	รวย	รวย มาก	
ผู้ประกอบการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตรที่ใช้ทักษะด้านวิชาชีพที่มีลูกจ้าง	0	13.73	1.96	13.73	70.59	51
ผู้ประกอบการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตรที่ใช้ทักษะด้านวิชาชีพที่ไม่มีลูกจ้าง	11.95	8.18	25.16	22.64	32.08	159
ผู้ประกอบการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตรที่ใช้ทักษะด้านอื่นๆที่มีลูกจ้าง	4.84	10.47	18.73	25.51	40.46	1,137
ผู้ประกอบการธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตรที่ใช้ทักษะด้านอื่นๆที่ไม่มีลูกจ้าง	13.07	20.36	25.9	25.32	15.35	6,659
- ผู้จัดการ นักวิชาการและผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ						
ผู้จัดการ	7.51	7.39	8.2	15.47	61.43	866
นักวิชาการและผู้ประกอบวิชาชีพ	1.27	3.69	8.66	18.16	68.22	2,357
เจ้าหน้าที่เทคนิคและผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง	1.78	6.26	14.37	25.87	51.73	1,183
- คนงานเกษตร ป่าไม้ และประมง						
ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือด้านการเกษตร ป่าไม้ และประมง	39.73	27.19	16.77	11.93	4.38	662
ผู้ควบคุมเครื่องจักรโรงงานชนิดเคลื่อนที่ได้ที่ใช้ในด้านการเกษตรและป่าไม้	25.64	33.33	30.77	10.26	0	39
ที่ใช้ในด้านการเกษตรและป่าไม้	39.7	30.71	19.29	9.93	0.37	534
คนงานด้านการเกษตร ป่าไม้ และประมง	26.29	27.04	24.65	17.61	4.4	795
คนงานด้านการขนส่งและงานพื้นฐาน						
เสมียน	4.01	10.63	21.88	30.05	33.44	1,298
พนักงานบริการและผู้จำหน่ายสินค้า	9.59	19.02	21.7	29.68	20.02	2,618
ช่างฝีมือและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง (ยกเว้นที่ดำเนินงานในกระบวนการผลิต ก่อสร้าง และเหมืองแร่)	13.57	24.76	19.05	23.81	18.81	420
ผู้ขายยานยนต์และผู้ควบคุมเครื่องจักรโรงงานชนิดเคลื่อนที่ได้ (ยกเว้นที่ดำเนินงานในด้านการเกษตรและก่อสร้าง)	11.42	20.74	26.45	25.35	16.03	998
คนงานทำความสะอาด ผู้ช่วยประกอบอาหาร ผู้จำหน่ายสินค้าและให้บริการตามถนน	17.16	24.61	23.22	27.56	7.45	577

ชั้นทางเศรษฐกิจ	ฐานะทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ)					รวม (ครัวเรือน)
	ยากจน มาก	ยากจน	ปาน กลาง	รวย	รวย มาก	
ทหารทุกเหล่าทัพ	0.00	11.47	11.47	35.00	42.06	68
- ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต ก่อสร้าง และเหมืองแร่						
ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต	8.93	17.69	24.09	29.62	19.68	3,471
ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการก่อสร้าง	32.66	29.35	21.09	12.97	3.94	2,082
ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการเหมืองแร่	10.26	33.33	30.77	17.95	7.69	39
รวม (ร้อยละ)	20	20.01	19.99	20	20	100
รวม (ครัวเรือน)	8,652	8,653	8,647	8,649	8,650	43,251

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลรายได้รายจ่าย พ.ศ.2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 5.7 พบว่าแรงงานที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรมที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับรายได้อยู่ในร้อยละ 20 แรกหรือกล่าวคือมีระดับรายได้อยู่ในช่วงยากจน ในขณะที่กลุ่มแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและภาคใต้ จะมีฐานะอยู่ในกลุ่มรวยมาก ซึ่งเป็นภูมิภาคหลักของการท่องเที่ยว สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างของรายได้ของแรงงานที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรมในภูมิภาคต่างๆ

ตารางที่ 5.7 : แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับฐานะทางเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาค

ภาค	ฐานะทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ)					รวม (คน)
	ยากจนมาก	ยากจน	ปานกลาง	รวย	รวยมาก	
กรุงเทพมหานคร	1.67	5.83	17.5	47.5	27.5	120
ภาคกลาง	6.2	24.42	25.58	31.01	12.79	258
ภาคเหนือ	15.6	26.95	26.95	21.99	8.51	141
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	11.76	30.15	25.74	25	7.35	136
ภาคใต้	7.04	14.08	28.17	26.06	24.65	142
รวม	66	169	200	239	123	797

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลรายได้รายจ่าย พ.ศ.2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.8 : แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับฐานะทางเศรษฐกิจในแต่ละเขตปกครอง

เขตการปกครอง	ฐานะทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ)					รวม (คน)
	ยากจนมาก	ยากจน	ปานกลาง	รวย	รวยมาก	
ในเขตเทศบาล	5.96	18.77	23.68	33.16	18.42	570
นอกเขตเทศบาล	14.1	27.31	28.63	22.03	7.93	227
รวม	66	169	200	239	123	797

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลรายได้รายจ่าย พ.ศ.2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

อย่างไรก็ตามงานวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรม ดังนั้น ในตารางที่ 5.9 จึงได้มีการวิเคราะห์ระดับการศึกษาของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรม พบว่าอุตสาหกรรมโรงแรมมีการจ้างแรงงานที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.59 รองลงมาคือการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ในขณะที่จ้างแรงงานที่จบในระดับปริญญาตรีมีเพียงร้อยละ 4.89 และจ้างแรงงานที่ไม่ได้รับการศึกษาเพียงร้อยละ 1.76 เท่านั้น

โดยแรงงานส่วนใหญ่ที่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นแรงงานเพศหญิงร้อยละ 50.06 เป็นแรงงานเพศชายร้อยละ 49.94 ในขณะที่แรงงานที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจนกระทั่งสูงกว่าปริญญาตรีและระดับการศึกษาอื่นๆ แรงงานจะเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมจะจ้างแรงงานเพศหญิงที่ไม่ต้องใช้ทักษะสูงหรือระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา โดยในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะนิยมจ้างแรงงานที่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษามากกว่าร้อยละ 50 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ในขณะที่อุตสาหกรรมโรงแรมในภาคใต้ นั้น นิยมจ้างแรงงานที่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญาและระดับปริญญาตรีมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางท่องเที่ยวในภาคใต้มักเป็นชาวต่างชาติ ทำให้แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมจะต้องมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการใช้ภาษา ทักษะการสื่อสาร ดังนั้น แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมในภาคใต้จึงต้องการจ้างแรงงานที่มีทักษะมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการทำงานของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรม แรงงานส่วนใหญ่มีสถานะเป็นลูกจ้างเอกชน รองลงมาคือลูกจ้างรัฐบาลและผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง

คิดเป็นร้อยละ 59.47 , 19.7 และ 16.44 ตามลำดับ โดยแรงงานส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล มากกว่านอกเขตเทศบาล (ตารางที่ 5.10)

แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมส่วนใหญ่อยู่อาศัยในที่พักประเภทบ้านเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 66.27 รองลงมา คือ ห้องแถว ทาวน์เฮาส์ ,ห้องชุดและบ้านแฝด คิดเป็นร้อยละ 21.96 ,5.92 และ 4.76 ตามลำดับ นอกจากนี้แรงงานในกรุงเทพมหานครจะเห็นว่าพักอาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยวเพียงร้อยละ 31.4 ในขณะที่ภูมิภาคอื่นแรงงานพักอาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยวมากกว่าร้อยละ 50 (ตารางที่ 5.11)

ลักษณะของที่อยู่อาศัยจะเป็นลักษณะตึกร้อยละ 58.73 รองลงมาเป็นวัสดุไม้และครึ่งตึกครึ่งไม้ ร้อยละ 20.5 เมื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับลักษณะของการครอบครองที่อยู่อาศัยพบว่า ในเขตกรุงเทพมหานครแรงงานเป็นเจ้าของบ้านและที่ดินเพียงร้อยละ 17.36 ในขณะที่ภูมิภาคอื่นๆแรงงานเป็นเจ้าของบ้านและที่ดินมากกว่าร้อยละ 50 โดยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแรงงานเป็นเจ้าของบ้านและที่ดินมากถึงร้อยละ 82.35 รองลงมาคือภาคเหนือ ร้อยละ 76.6 ภาคใต้และภาคกลางมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันอยู่ที่ร้อยละ 52 และ 50 ตามลำดับ

แรงงานในกรุงเทพมหานครร้อยละ 50.41 อาศัยอยู่ในบ้านเช่าโดยจ่ายค่าเช่าเอง รองลงมา เป็นภาคใต้ร้อยละ 40 ภาคกลางร้อยละ 26.74 ภาคเหนือร้อยละ 12.77 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 6.62 แสดงให้เห็นว่าแรงงานในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ยังต้องอาศัยบ้านเช่าไม่ได้เป็น เจ้าของบ้านและที่ดินอย่างในภูมิภาคอื่นๆ (ตารางที่ 5.13)

ตารางที่ 5.9 : แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาสูงสุด	ประชากร ทั้งหมด (ร้อยละ)	แรงงานใน อุตสาหกรรม โรงแรม (ร้อยละ)	เพศ		เขตการปกครอง		ภาค				
			ชาย (ร้อยละ)	หญิง (ร้อยละ)	ในเขต เทศบาล (ร้อยละ)	นอกเขต เทศบาล (ร้อยละ)	กรุงเทพฯ (ร้อยละ)	กลาง (ร้อยละ)	เหนือ (ร้อยละ)	ตะวันออก เฉียงเหนือ (ร้อยละ)	ใต้ (ร้อยละ)
ไม่ได้รับการศึกษา	15.79	1.76	1.01	2.51	1.75	1.76	1.67	1.16	4.96	0	1.41
ระดับประถมศึกษา	47.11	56.59	51.51	61.65	54.74	61.23	57.5	61.63	58.87	61.76	39.44
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	10.18	18.19	20.35	16.04	17.72	19.38	20	17.44	17.02	13.24	23.94
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	11.55	14.43	16.83	12.03	14.91	13.22	10	12.79	12.77	14.71	22.54
ระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอน ปลาย/อนุปริญญา	3.59	3.76	4.77	2.76	4.04	3.08	5	3.49	3.55	3.68	3.52
ระดับปริญญาตรี	9.65	4.89	4.77	5.01	6.49	0.88	5	3.49	1.42	6.62	9.15
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	1.94	0.25	0.5	0	0.35	0	0.83	0	0.71	0	0
การศึกษาอื่นๆ	0.19	0.13	0.25	0	0	0.44	0	0	0.71	0	0
รวม (ร้อยละ)	100	100	49.94	50.06	71.52	71.52	71.52	71.52	71.52	71.52	71.52
รวม (คน)	43,400	797	398	399	570	227	120	258	141	136	142

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลรายได้รายจ่าย พ.ศ.2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.10 : แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับสถานภาพการทำงาน

สถานภาพการทำงาน	รวม (ร้อยละ)	เขตการปกครอง		ภาค				
		ในเขต เทศบาล (ร้อยละ)	นอกเขต เทศบาล (ร้อยละ)	กรุงเทพฯ (ร้อยละ)	กลาง (ร้อยละ)	เหนือ (ร้อยละ)	ตะวันออก เฉียงเหนือ (ร้อยละ)	ใต้ (ร้อยละ)
นายจ้าง	2.13	2.11	2.2	0.83	1.55	4.26	2.21	2.11
ผู้ประกอบการบางส่วน โดยไม่มีลูกจ้าง	16.44	15.96	17.62	11.67	12.79	15.6	24.26	20.42
ผู้ช่วยธุรกิจในครัวเรือน	0.5	0.18	1.32	0	0	0.71	1.47	0.7
ลูกจ้างรัฐบาล	19.7	17.72	24.67	6.67	19.38	26.24	28.68	16.2
ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ	1.76	2.11	0.88	1.67	1.16	3.55	0.74	2.11
ลูกจ้างเอกชน	59.47	61.93	53.3	79.17	65.12	49.65	42.65	58.45
รวม (ร้อยละ)	100	71.52	28.48	15.06	32.37	17.69	17.06	17.82
รวม (คน)	797	570	227	120	258	141	136	142

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลรายได้รายจ่าย พ.ศ.2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.11 : แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับประเภทที่อยู่อาศัย

ประเภทของที่อยู่อาศัย	รวม (ร้อยละ)	เขตการปกครอง				ภาค		
		ในเขตเทศบาล (ร้อยละ)	นอกเขตเทศบาล (ร้อยละ)	กรุงเทพมหานคร (ร้อยละ)	กลาง (ร้อยละ)	เหนือ (ร้อยละ)	ตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ)	ใต้ (ร้อยละ)
บ้านเดี่ยว	66.27	57.99	86.7	31.4	63.18	83.69	92.65	56
ห้องแถว	21.96	26.21	11.47	33.88	27.13	10.64	4.41	34
ทาวน์เฮาส์หรือบ้านแฝด	4.76	6.32	0.92	9.09	6.59	2.13	1.47	3
ห้องชุด	5.29	7.06	0.92	17.36	2.33	3.55	1.47	6
ห้องภายในบ้าน	1.72	2.42	0	8.26	0.78	0	0	1
ที่อยู่อาศัยชั่วคราว	0	0	0	0	0	0	0	0
อื่น ๆ	0	0	0	0	0	0	0	0
รวม (ร้อยละ)	100	71.16	28.84	16.01	34.13	18.65	17.99	13.23
รวม (คน)	756	538	218	121	258	141	136	100

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลรายได้รายจ่าย พ.ศ.2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.12 : แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับลักษณะที่อยู่อาศัย

ลักษณะของที่อยู่อาศัย	รวม (ร้อยละ)	เขตการปกครอง				ภาค		
		ในเขตเทศบาล (ร้อยละ)	นอกเขตเทศบาล (ร้อยละ)	กรุงเทพมหานคร (ร้อยละ)	กลาง (ร้อยละ)	เหนือ (ร้อยละ)	ตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ)	ใต้ (ร้อยละ)
ตึก	58.73	60.22	55.05	61.98	59.69	46.1	43.38	91
ไม้	20.5	19.7	22.48	27.27	22.09	32.62	11.03	4
ครึ่งตึกครึ่งไม้	20.5	19.89	22.02	10.74	18.22	20.57	44.85	5
วัสดุที่หาได้ตามท้องถิ่น	0.26	0.19	0.46	0	0	0.71	0.74	0
วัสดุใช้แล้ว	0	0	0	0	0	0	0	0
วัสดุอื่น ๆ	0.	0	0	0	0	0	0	0
รวม (ร้อยละ)	100	71.16	28.84	16.01	34.13	18.65	17.99	13.23
รวม (คน)	756	538	218	121	258	141	136	100

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลรายได้รายจ่าย พ.ศ.2558,สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.13 : แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย

ลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย	รวม (ร้อยละ)	เขตการปกครอง		ภาค				
		ในเขต เทศบาล (ร้อยละ)	นอกเขต เทศบาล (ร้อยละ)	กรุงเทพมหานคร (ร้อยละ)	กลาง (ร้อยละ)	เหนือ (ร้อยละ)	ตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ)	ใต้ (ร้อยละ)
เป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน	55.82	49.07	72.48	17.36	50	76.6	82.35	52
เป็นเจ้าของบ้านแต่เช่าที่ดิน	5.16	4.65	6.42	10.74	8.53	1.42	0	2
เป็นเจ้าของบ้านบนที่ดินสาธารณะ	2.25	1.86	3.21	5.79	1.94	1.42	2.21	0
เช่า-ซื้อ	1.06	1.3	0.46	1.65	0.78	0	1.47	2
บ้านเช่า (จ่ายค่าเช่าเอง)	26.06	32.53	10.09	50.41	26.74	12.77	6.62	40
บ้านเช่า (ผู้อื่นจ่ายค่าเช่า)	6.48	6.88	5.5	11.57	7.75	7.09	2.94	1
อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า	3.17	3.72	1.83	2.48	4.26	0.71	4.41	3
อื่นๆ	0	0	0	0	0	0	0	0
รวม (ร้อยละ)	100	71.16	28.84	16.01	34.13	18.65	17.99	13.23
รวม (คน)	756	538	218	121	258	141	136	100

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลรายได้รายจ่าย พ.ศ.2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.14 : แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมกับการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน

การถึงโครงสร้างพื้นฐาน	รวม (ร้อยละ)	เขตการปกครอง		ภาค				
		ในเขตเทศบาล (ร้อยละ)	นอกเขตเทศบาล (ร้อยละ)	กรุงเทพฯ (ร้อยละ)	กลาง (ร้อยละ)	เหนือ (ร้อยละ)	ตะวันออก เฉียงเหนือ (ร้อยละ)	ใต้ (ร้อยละ)
ไฟฟ้าภายในบ้าน								
ไม่มีไฟฟ้าใช้ภายในบ้าน	0	0	0	0	0	0	0	0
มีไฟฟ้าใช้ภายในบ้าน	100	100	100	100	100	100	100	100
รวม (คน)	756	538	218	121	258	141	136	100
น้ำประปาภายในบ้าน								
ไม่มีน้ำประปาใช้ภายในบ้าน	0	0	0	0	0	0	0	0
มีน้ำประปาใช้ภายในบ้าน	100	100	100	100	100	100	100	100
รวม (คน)	756	538	218	121	258	141	136	100
โทรศัพท์เคลื่อนที่								
ไม่มีโทรศัพท์เคลื่อนที่	0.53	0.37	0.92	0	1.16	0.71	0	0

การถึงโครงสร้างพื้นฐาน	รวม (ร้อยละ)	เขตการปกครอง		ภาค				
		ในเขตเทศบาล (ร้อยละ)	นอกเขตเทศบาล (ร้อยละ)	กรุงเทพฯ (ร้อยละ)	กลาง (ร้อยละ)	เหนือ (ร้อยละ)	ตะวันออก เฉียงเหนือ (ร้อยละ)	ใต้ (ร้อยละ)
มีโทรศัพท์เคลื่อนที่	99.47	99.63	99.08	100	98.84	99.29	100	100
รวม (คน)	756	538	218	121	258	141	136	100
คอมพิวเตอร์								
ไม่มีคอมพิวเตอร์	79.23	75.65	88.07	72.73	86.05	73.76	77.21	80
มีคอมพิวเตอร์	20.77	24.35	11.93	27.27	13.95	26.24	22.79	20
รวม (คน)	756	538	218	121	258	141	136	100
คอมพิวเตอร์กับการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต								
ไม่มีอินเทอร์เน็ต	86.24	83.83	92.2	80.99	89.92	82.98	86.76	87
มีอินเทอร์เน็ต	13.76	16.17	7.8	19.01	10.08	17.02	13.24	13
รวม (คน)	756	538	218	121	258	141	136	100

ที่มา :คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลรายได้รายจ่าย พ.ศ.2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

5.2 ลักษณะทั่วไปของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมต่อความยากจน

การศึกษาในส่วนนี้ใช้วิธีการประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธี Pooled OLS Regression โดยกำหนดให้รายได้และรายจ่ายเป็นตัวแปรตาม โดยงานศึกษาจะใช้ข้อมูลรายได้ รายจ่าย 3 ปีย้อนหลัง ได้แก่ ข้อมูลปี พ.ศ.2554 ,พ.ศ.2556 และ พ.ศ.2558 แบบจำลองทางเศรษฐมิติโดยกำหนดให้ตัวแปรอิสระประกอบด้วย ตัวแปรลักษณะทั่วไปของแรงงาน ได้แก่ สถานะภาพทางด้านการทำงาน อายุ เพศ ภูมิภาคที่อยู่อาศัย เขตเทศบาล สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา และใส่ตัวแปรหุ่นเป็นตัวแปรควบคุมปีของข้อมูลนั้นๆ

จากข้อมูลตัวแปรอิสระพบว่า แรงงานส่วนใหญ่ในอุตสาหกรรมโรงแรมมีสถานะภาพเป็นลูกจ้าง อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 47 ปีและส่วนมากอาศัยอยู่ในภาคกลาง นอกเขตเทศบาล มีสถานภาพสมรสแล้ว และส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา (ตารางที่ 5.15)

จากตารางที่ 5.16 ได้แสดงผลการประมาณค่าแบบจำลอง โดยใช้การวิเคราะห์แบบ Pooled OLS Regression แบบจำลองแรกตัวแปรตาม คือ รายได้เฉลี่ยของแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมโรงแรม (บาทต่อคนต่อเดือน) และแบบจำลองที่ 2 ตัวแปรตาม คือ รายได้เฉลี่ยของแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมโรงแรม (บาทต่อคนต่อเดือน) จากการวิเคราะห์ พบว่าแรงงานที่ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมโรงแรมในภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแนวโน้มรายได้และรายจ่ายน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานที่ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ความแตกต่างทางด้านสถานภาพของแรงงานมีนัยสำคัญทางสถิติต่อรายได้และรายจ่าย โดยสถานภาพนายจ้างจะส่งผลเชิงบวกต่อรายได้และรายจ่ายของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมมากกว่าสถานภาพลูกจ้าง ความแตกต่างทางด้านอายุก็เช่นกัน โดยแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมที่มีอายุเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้รายได้และรายจ่ายเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจะมีรายได้และรายจ่ายน้อยกว่าแรงงานที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล และแรงงานที่มีสถานภาพสมรส เป็นหม้าย หย่าและแยกกันอยู่จะมีรายได้และรายจ่ายมากกว่าแรงงานที่มีสถานะโสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในส่วนของปัจจัยทางด้านการศึกษาพบว่า แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมที่มีระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปจะมีรายได้และรายจ่ายมากกว่าแรงงานที่ไม่มีการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่แรงงานที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาและการศึกษาอื่นๆ และความแตกต่างของเพศ ไม่มีนัยสำคัญต่อรายได้และรายจ่ายของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรม

ตารางที่ 5.15 : คำนิยามและค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ

ชื่อตัวแปรอิสระ	คำนิยาม	จำนวน ข้อมูล	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ตัวแปรฐาน
สถานะภาพทางด้านการทำงาน						
นายจ้าง (ตัวแปรหุ่น)	นายจ้าง = 1 และลูกจ้าง = 0	2339	0	1	0.0243694	ลูกจ้าง
อายุ	อายุของแรงงาน (ปี)	2339	15	84	46.82514	
เพศชาย (ตัวแปรหุ่น)	เพศชาย = 1 และเพศหญิง = 0	2339	0	1	0.4766994	เพศหญิง
ภูมิภาค						
ภาคกลาง (ตัวแปรหุ่น)	ภาคกลาง= 1 และกรุงเทพมหานคร= 0	2339	0	1	0.3565626	กรุงเทพฯ
ภาคเหนือ (ตัวแปรหุ่น)	ภาคเหนือ= 1 และกรุงเทพมหานคร= 0	2339	0	1	0.1911073	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตัวแปรหุ่น)	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ= 1 และกรุงเทพมหานคร= 0	2339	0	1	0.1436511	
ภาคใต้ (ตัวแปรหุ่น)	ภาคใต้ = 1 และกรุงเทพมหานคร= 0	2339	0	1	0.1693031	
อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล	อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล = 1 และอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล = 0	2339	0	1	0.7135528	อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล
สถานภาพสมรส						
สมรส (ตัวแปรหุ่น)	สมรส= 1 และโสด= 0	2339	0	1	0.6947413	โสด
หม้าย (ตัวแปรหุ่น)	หม้าย= 1 และโสด= 0	2339	0	1	0.1556221	
หย่า (ตัวแปรหุ่น)	หย่า= 1 และโสด= 0	2339	0	1	0.0487388	

ชื่อตัวแปรอิสระ	คำนิยาม	จำนวน ข้อมูล	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ตัวแปรฐาน
แยกกันอยู่ (ตัวแปรหุ่น)	แยกกันอยู่= 1 และโดด= 0	2339	0	1	0.0538692	โดด
ระดับการศึกษาสูงสุด						
ระดับก่อนประถมศึกษา	ระดับก่อนประถมศึกษา= 1 และไม่มีการศึกษา= 0	2339	0	1	0	ไม่มีการศึกษา
ระดับประถมศึกษา	ระดับประถมศึกษา= 1 และไม่มีการศึกษา= 0	2339	0	1	0.5827277	
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น= 1 และไม่มีการศึกษา= 0	2339	0	1	0.1534844	
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย= 1 และไม่มีการศึกษา= 0	2339	0	1	0.1440787	
ระดับอนุปริญญา	ระดับอนุปริญญา= 1 และไม่มีการศึกษา= 0	2339	0	1	0.0376229	
ปริญญาตรี	ปริญญาตรี= 1 และไม่มีการศึกษา= 0	2339	0	1	0.0483112	
ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป= 1 และไม่มีการศึกษา= 0	2339	0	1	0.0038478	
การศึกษาอื่น	การศึกษาอื่น= 1 และไม่มีการศึกษา= 0	2339	0	1	0.0021377	

ที่มา : คำนวณโดยผู้วิจัย ข้อมูลจากการสำรวจรายได้และรายจ่าย พ.ศ.2554-2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 5.16 : ผลจากการประมาณผลกระทบต่อความยากจน

ตัวแปร	แบบจำลองที่ 1 : รายได้ (บาทต่อคนต่อ เดือน)	แบบจำลองที่ 2 : รายจ่าย (บาทต่อ คนต่อเดือน)
ตัวแปรควบคุม		
ปี 2556 (ตัวแปรหุ่น)	1.467*** (0.368)	0.969*** (0.243)
ปี 2558 (ตัวแปรหุ่น)	1.748*** (0.366)	1.465*** (0.242)
สถานะภาพทางด้านการทำงาน		
นายจ้าง (อ้างอิง : ลูกจ้าง)	16.57*** (0.994)	6.682*** (0.657)
อายุ		
	0.0777*** (0.0153)	0.0265*** (0.0101)
เพศชาย (อ้างอิง : เพศหญิง)		
	-0.0203 (0.349)	-0.0284 (0.231)
ภูมิภาค (อ้างอิง : กรุงเทพมหานคร)		
ภาคกลาง	-2.492*** (0.489)	-1.276*** (0.323)
ภาคเหนือ	-3.992*** (0.539)	-2.628*** (0.356)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-4.460*** (0.568)	-2.750*** (0.376)
ภาคใต้	-2.174*** (0.555)	-1.000*** (0.367)
อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล (อ้างอิง : อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล)		
	0.749** (0.342)	0.640*** (0.226)
สถานภาพสมรส (อ้างอิง : โสด)		
สมรส	0.486 (0.919)	0.699 (0.607)
หม้าย	2.162** (0.979)	1.555** (0.647)

ตัวแปร	แบบจำลองที่ 1 : รายได้ (บาทต่อคนต่อ เดือน)	แบบจำลองที่ 2 : รายจ่าย (บาทต่อ คนต่อเดือน)
หย่า	2.847*** (0.987)	2.292*** (0.653)
แยกกันอยู่	3.766*** (1.185)	2.768*** (0.784)
ระดับการศึกษาสูงสุด (อ้างอิง : ไม่มีการศึกษา)		
ระดับก่อนประถมศึกษา	-	-
ระดับประถมศึกษา	0.486 (0.919)	0.699 (0.607)
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	2.162** (0.979)	1.555** (0.647)
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	2.847*** (0.987)	2.292*** (0.653)
ระดับอนุปริญญา	3.766*** (1.185)	2.768*** (0.784)
ปริญญาตรี	11.35*** (1.144)	7.142*** (0.756)
ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป	24.23*** (2.567)	23.20*** (1.697)
การศึกษาอื่น	0.222 (3.341)	0.0959 (2.209)
ค่าคงที่	4.680*** (1.332)	5.058*** (0.881)
จำนวนตัวอย่าง (คน)	2,339	2,339
R-squared	0.287	0.250

บทที่ 6

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปและอภิปรายผล

อุตสาหกรรมโรงแรมเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและมีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอื่นๆ มากมาย เช่น อุตสาหกรรมการค้าปลีกและก่อให้เกิดการจ้างงาน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีความได้เปรียบทางด้านการแข่งขันในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแต่รายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติดังกล่าวนั้นอาจจะไม่ได้ไหลเข้าสู่ประเทศทั้งหมด เนื่องจากถ้าหากโรงแรมมีชาวต่างชาติถือหุ้นอยู่ด้วย เมื่อมีรายได้และกำไรก็จะต้องส่งผลกำไรออกไปให้ผู้ถือหุ้นต่างชาติ นอกจากนี้ในธุรกิจโรงแรมบางแห่งก็มีการจ้างผู้จัดการตลอดจนพ่อครัวเป็นชาวต่างชาติ และมีการนำเข้าสินค้าและบริการบางอย่างจากต่างประเทศซึ่งเป็นการรั่วไหลของรายได้ อีกทางหนึ่ง ดังนั้น ถึงแม้ว่าจากตัวเลขในภาพรวมจะแสดงถึงการเติบโตในระดับสูงอย่างต่อเนื่องของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แต่สิ่งที่ต้องกังวลคือ การรั่วไหลของรายได้ ซึ่งอาจทำให้ไม่ตกไปสู่คนในท้องถิ่นและการบริหารจัดการผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนและสภาพแวดล้อมอย่างไรให้เติบโตอย่างยั่งยืน และลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในประเทศไทยได้

ดังนั้น โครงการวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะประเมินผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ในระดับของผู้ประกอบการและระดับของแรงงาน รวมไปถึงพยายามศึกษาหาปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อผลกระทบทางด้านรายได้ดังกล่าว โดยผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผลประกอบการกำไรที่โรงแรมได้รับจากยอดจองห้องพักกับตัวคุณทวิการท่องเที่ยว พบว่ามีความสัมพันธ์เป็นลบโดยมีค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) เท่ากับ -0.0580 ซึ่งผลที่พบนี้แสดงถึงการชดเชยกัน (Trade Off) ระหว่างกำไรที่โรงแรมพึงจะได้รับจากการท่องเที่ยวกับรายได้ที่แรงงานในภาคการท่องเที่ยวจะได้รับ โดยถ้าโรงแรมที่มีกำไรสูงอาจจะมีผลต่อการกระจายรายได้ที่ต่ำ หรือถ้าโรงแรมไหนมีการกระจายรายได้ที่สูง โรงแรมนั้นมักจะมียอดกำไรที่ต่ำลง

นอกจากนี้ ในการวิเคราะห์ในมิติของการลดความเหลื่อมล้ำ พบว่า มีจังหวัดที่โรงแรมที่ตั้งอยู่มีกำไรโดยเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ แต่โรงแรมเหล่านั้นกลับมีค่าตัวคุณทวิการท่องเที่ยวที่ต่ำ

กว่าค่าเฉลี่ยรวม ประกอบไปด้วย 11 จังหวัด โดยเป็นจังหวัดหลัก 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต, ชลบุรี, ขอนแก่น, สมุทรสาคร, และจังหวัดกระบี่ นอกนั้นเป็นจังหวัดรอง 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี, ร้อยเอ็ด, นครนายก, ปัตตานี, นราธิวาส, และเลยซึ่งจังหวัดเหล่านี้ล้วนมีศักยภาพสูงอยู่แล้ว ดังนั้นเราควรส่งเสริมให้โรงแรมในจังหวัดเหล่านี้สร้างโอกาสในการกระจายรายได้ไปสู่แรงงาน (โดยเฉพาะแรงงานในชุมชน) ให้มากขึ้น

และบางจังหวัดเป็นจังหวัดที่มีค่าเฉลี่ยกำไรของธุรกิจโรงแรมและค่าเฉลี่ยผลกระทบทางด้านรายได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศ หรือกล่าวได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีผลประโยชน์ของโรงแรมต่ำ และมีแนวโน้มการกระจายรายได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศด้วยเช่นกัน ซึ่งประกอบด้วย 32 จังหวัด เป็นจังหวัดหลัก 1 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพังงา และเป็นจังหวัดรอง 31 จังหวัด ได้แก่ ลำปาง, จันทบุรี, น่าน, สมุทรสงคราม, นครศรีธรรมราช, บุรีรัมย์, อำนาจเจริญ, สุรินทร์, อุบลราชธานี, อ่างทอง, หนองคาย, มหาสารคาม, ระนอง, ศรีสะเกษ, บึงกาฬ, อุตรดิตถ์, อุทัยธานี, สุโขทัย, กาฬสินธุ์, นครพนม, ชัยภูมิ, ยโสธร, กำแพงเพชร, พิจิตร, แม่ฮ่องสอน, หนองบัวลำภู, ตาก, ลำพูน, อุตรธานี, พิษณุโลก, ยะลา โดยโรงแรมในจังหวัดกลุ่มนี้เป็นกลุ่มโรงแรมที่ภาครัฐควรให้ความสำคัญมากที่สุด ทั้งการเพิ่มศักยภาพการดำเนินการและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันแก่ผู้ประกอบการของโรงแรม รวมไปถึงมาตรการการสร้างโอกาสในการกระจายรายได้ โดยเฉพาะกับแรงงานที่มีฐานะยากจนมากกว่าจังหวัดอื่นๆ

และในส่วนสุดท้ายเป็นโรงแรมที่ตั้งในจังหวัดที่มีค่าเฉลี่ยของกำไรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ แต่กลับมีค่าตัวคูณทวีการท่องเที่ยวที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย 23 จังหวัด เป็นจังหวัดหลัก 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี, สงขลา, นครปฐม, นครราชสีมา, ฉะเชิงเทรา, สมุทรปราการ, อุทัย, และเป็นจังหวัดรอง 17 จังหวัด ได้แก่ พัทลุง, สุพรรณบุรี, นครสวรรค์, มุกดาหาร, ชัยนาท, เชียงราย, ลพบุรี, แพร่, สระแก้ว, พะเยา, สตูล, ตรัง, เพชรบูรณ์, ราชบุรี, ตราด, สกลนคร, และสิงห์บุรี ทั้งนี้ เนื่องจากโรงแรมที่อยู่ในจังหวัดเหล่านี้มีการกระจายรายได้ที่ดีกว่าค่าเฉลี่ย แต่ยังคงต้องประสบกับการแข่งขันสูงอันส่งผลทำให้กำไรที่ได้รับยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ดังนั้นสิ่งที่ภาครัฐจะสามารถช่วยเหลือได้ก็คือ การเพิ่มศักยภาพการดำเนินการและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันแก่ผู้ประกอบการของโรงแรมในจังหวัดเหล่านี้เป็นสำคัญ

อย่างไรก็ดี การกระจายรายได้ผ่านตัวคูณทวีการท่องเที่ยวนั้นยังขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ของโรงแรม จากการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะของโรงแรม ที่จะส่งผลต่อผลกระทบทางด้านรายได้ พบว่า โรงแรมขนาดใหญ่มีผลกระทบทางด้านรายได้แก่แรงงานต่ำกว่าโรงแรมขนาดเล็กและการมีต่างประเทศร่วมลงทุนจะส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญในเชิงลบต่อการกระจายรายได้ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nidal (2014) ที่พบว่าโรงแรมขนาดใหญ่มักจ้างแรงงานชาวต่างชาติ และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการนำเข้าสินค้าและบริการจากภายนอกซึ่งมี

แนวโน้มที่รายได้จะเกิดการรั่วไหลออกจากพื้นที่ได้ง่ายกว่าโรงแรมขนาดเล็ก ในด้านรูปแบบการจัดตั้ง พบผลที่สอดคล้องกับผลของขนาดของโรงแรม โดยโรงแรมขนาดเล็กที่เป็นลักษณะของธุรกิจส่วนบุคคลจะส่งผลต่อการกระจายรายได้ได้ดีกว่าโรงแรมที่จัดตั้งแบบห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือแบบบริษัท จำกัด/บริษัทมหาชน ซึ่งผลที่พบนี้สะท้อนคล้ายๆ กับผลของขนาดของโรงแรมนั่นก็คือ โรงแรมขนาดเล็ก (ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจส่วนบุคคล) จะเป็นภาคการดำเนินการที่ส่งผลต่อการกระจายรายได้ไปสู่แรงงานที่ดีกว่าโรงแรมขนาดใหญ่ที่มีก้อยู่ในสถานะของโรงแรมที่เป็นเครือข่าย (Chain Hotel) ที่มีลักษณะของบริษัทมหาชน

นอกจากนี้ในด้านระยะเวลาในการดำเนินพบว่า โรงแรมที่มีการดำเนินกิจการเป็นระยะเวลานานจะเป็นโรงแรมที่มีตัวคุณทวิสูงกว่า หรือกล่าวได้ว่า ระยะเวลาการดำเนินกิจการมีนัยสำคัญเชิงบวกต่อการกระจายรายได้ ซึ่งผลเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ Jordi Meya (2017) ที่พบว่า การดำเนินกิจการเป็นระยะเวลานาน จะส่งผลให้โรงแรมมีรายรับจากการขายห้องพักเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจทำให้โรงแรมที่มีการดำเนินกิจการเป็นระยะเวลานานจะเป็นโรงแรมที่มีตัวคุณทวิสูงกว่าโรงแรมที่เพิ่งเริ่มดำเนินการ

เมื่อพิจารณาลักษณะทางภูมิศาสตร์ของโรงแรมโดยพิจารณาจากภูมิภาคต่างๆ โดยมีตัวแปรฐานคือกรุงเทพมหานครพบว่า โรงแรมที่ตั้งอยู่ใน ภาคกลางภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ล้วนมีแนวโน้มการกระจายรายได้ที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลที่พบนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกับการวิเคราะห์ผลกระทบทางโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานครที่มีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ โดยทุกๆ การใช้จ่าย 1 บาทของนักท่องเที่ยวผ่านอุตสาหกรรมโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานครจะสร้างรายได้ให้แก่แรงงานในสาขานี้เท่ากับ 1.3708 บาท รองลงมา ได้แก่ โรงแรมในเขตภาคเหนือ, ภาคกลาง, และภาคใต้ ตามลำดับ ในขณะที่โรงแรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อการสร้างรายได้ต่ำที่สุดคือ 1.2894 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jongsup Kim (2004) ที่พบว่าจังหวัดที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านความบันเทิงและนันทนาการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น หน่วยโรงแรม สถานประกอบการอาหาร ศิลปะบันเทิงและนันทนาการ เรือสำราญ จะมีรายได้สูงกว่าจังหวัดอื่นๆ ซึ่งกรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางทั้งการคมนาคม ศิลปะและนันทนาการ อีกทั้งมีที่พักจำนวนมาก ดังนั้นจึงทำให้กรุงเทพมหานครมีการกระจายรายได้ไปสู่แรงงานดีกว่าภูมิภาคอื่นๆ

ตัวแปรที่สำคัญอีกตัวแปรหนึ่งที่พบก็คือ จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติจะส่งผลกระทบเชิงลบต่อตัวคุณทวิการท่องเที่ยวหรือการกระจายรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่นักท่องเที่ยวไทยไม่ส่งผลกระทบในส่วนนี้แต่อย่างใด ผลที่ได้นี้สอดคล้องกับแนวคิดของ มิ่งสรรพ ขาวสอาด (2548) ที่ว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติมักเลือกเข้าพักในโรงแรมขนาดใหญ่หรือโรงแรมเชน (Chain Hotel) ที่ตนเองเชื่อถือในมาตรฐานสากล (และเป็นสมาชิกในบางโรงแรม) ซึ่งการเข้าพักในโรงแรมขนาดใหญ่หรือภาค

ธุรกิจขนาดใหญ่เหล่านี้นั้นจะขาดโอกาสส่งเสริมให้เกิดการกระจายรายได้ที่ดี นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวต่างชาติยังนิยมมาท่องเที่ยวผ่านการซื้อแพ็คเกจทัวร์จากต่างประเทศซึ่งมีโอกาสที่รายได้จากการท่องเที่ยวนี้จะเกิดการรั่วไหล (Leakages) ออกไปจากนอกประเทศด้วยเช่นกัน ทั้งนี้งานศึกษาจำนวนหนึ่งยังพบว่า นักท่องเที่ยวในประเทศจะมีโอกาสที่จะสนับสนุนให้เกิดการกระจายรายได้ได้ดีกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติเนื่องจากนักท่องเที่ยวในประเทศมักมีรสนิยมในการเข้าพักโรงแรมท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของส่วนบุคคลและจับจ่ายใช้สอยผ่านสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นจากท้องถิ่นหรือจากชุมชนนั้นมากกว่านักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ

ในด้านกลุ่มตัวแปรอิสระซึ่งอำนวยความสะดวกการบริการพบว่า การให้บริการนวดแผนไทยส่งผลบวกต่อตัวคุณทวิการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นการส่งเสริมการบริการนวดแผนไทยจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่จะสนับสนุนให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่แรงงานมากขึ้น ในขณะที่ตัวคุณทวิการท่องเที่ยวอย่างการบริการนวดไทย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมิงสเวิร์ท ชาวสะอาด (2548) ที่กล่าวว่าธุรกิจบริการนวดไทยในหลายบริษัทได้มีการทำข้อตกลงกับร้านค้าร้านขายของที่ระลึก รวมถึงสถานที่ท่องเที่ยวและที่พักแรมต่างๆทำให้เกิดการกระจุกตัวของรายได้

อย่างไรก็ตามเพื่อดูการกระจายตัวทางเศรษฐกิจในภาพรวม ผู้จัดทำจึงได้นำผลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี พ.ศ. 2554 ,พ.ศ. 2556 และ พ.ศ.2558 มาวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และผลกระทบทางด้านรายได้ของอุตสาหกรรมโรงแรมกับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่าความเหลื่อมล้ำของแรงงานที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรมระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดกับกลุ่มคนที่จนที่สุดแตกต่างกัน 7.2 เท่าซึ่งน้อยกว่าในภาพรวมของประเทศที่รายได้แรงงานทั้งประเทศมีความเหลื่อมล้ำถึง 13.3 เท่า และเมื่อพิจารณากลุ่มคนที่จนที่สุดจะเห็นได้ว่าแรงงานที่ทำงานอาชีพอื่นๆได้รับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 4,722.90 บาท ในขณะที่แรงงานที่ทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรมได้รับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,973.71 บาท ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าแรงงานที่ไร้ทักษะ (Unskilled Labor) ซึ่งมักอยู่ในกลุ่มคนร้อยละ 20 ที่มีรายได้ต่ำสุดจะมีรายได้จากการทำงานในอุตสาหกรรมโรงแรมสูงกว่ารายได้จากการทำอุตสาหกรรมอื่นๆ อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์ถึงระดับการศึกษาสูงสุดของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรม พบว่า แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมมีการศึกษาขั้นต่ำคือระดับประถมศึกษา และไม่มีการจ้างแรงงานที่ไม่มีการศึกษาในอุตสาหกรรมโรงแรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ashley & Maxwell (2001) ที่ว่าคนที่จนที่สุดในสังคมมักจะไม่มีความรู้และประสบการณ์มากพอที่จะได้รับการจ้างงานโดยตรงในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และคนจนโดยส่วนมากจะทำงานเกี่ยวกับภาคการเกษตร ศิลปะ การประมง ตามแต่ละเขตที่อยู่อาศัยของพวกเขา

นอกจากนี้รายจ่ายของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรม มีค่าใช้จ่ายหลักคือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางรองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายทางด้านที่อยู่อาศัย และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ ตามลำดับ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า หากมีการเติบโตของการท่องเที่ยวและโรงแรมเกิดขึ้น

ในบริเวณใด ก็จะทำให้เกิดความเชื่อมโยงไปยังอุตสาหกรรมอื่นๆ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่พักอาศัย เช่น บ้านเช่า อพาร์ทเมนต์รายเดือน ร้านเกี่ยวกับอุปกรณ์ซ่อมแซมบ้านรวมไปถึง ร้านที่ขายสินค้าและบริการเกี่ยวกับระบบต่างๆภายในบ้าน ส่วนรายจ่ายหลักในด้านของค่าเดินทางก็ยังสะท้อนให้เห็นถึงธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ธุรกิจขายยานยนต์ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ส่วนบุคคล รถจักรยานยนต์รวมถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะต่างๆ เช่น อะไหล่รถ แบตเตอรี่ยางรถยนต์ ธุรกิจล้างอัดฉีดค่าตรวจสอบบำรุงรักษารวมไปถึงค่าบริการที่จอดรถและหากไม่ได้ใช้รถส่วนตัวก็จะมีธุรกิจที่เกี่ยวข้อง คือ ระบบขนส่งสาธารณะไม่ว่าจะเป็นเรือรถไฟฟ้ไฟฟ้เครื่องบินหรือรถประจำทางในการเดินทางไปทำงานรวมไปถึงปั้มน้ำมันต่างๆ ดังนั้นหากมีการเติบโตของการท่องเที่ยวและมีการจ้างงานผ่านอุตสาหกรรมโรงแรมเพิ่มขึ้นก็จะทำให้รายได้เหล่านี้กระจายไปยังอุตสาหกรรมอื่นๆได้จำนวนมากโดยเฉพาะ 4 กลุ่มหลักดังที่ได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น จากการวิเคราะห์เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ในความเป็นจริงภาคการท่องเที่ยว ถึงแม้ว่าแรงงานและโรงแรมจะใช้สินค้าที่หลากหลายและมีความเกี่ยวข้องกับคนในชุมชน แต่ส่วนใหญ่แล้วมักเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจที่ไม่ใช่ภาคเกษตรกรรม (non-farm economy) ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มคนที่มีฐานะยากจนมากร้อยละ 53.81 จะเป็นผู้ที่ทำการเกษตรและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยถือครองที่ดินอยู่ระหว่าง 2 - 4 ไร่ 399 ตารางวา

อย่างไรก็ตามงานวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรม ดังนั้น จึงได้มีการวิเคราะห์ระดับการศึกษาของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรม พบว่า แรงงานส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นลูกจ้างเอกชน มีการจ้างแรงงานที่จบในระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.59 รองลงมาคือการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาปลาย ในขณะที่จ้างแรงงานที่จบในระดับปริญญาตรีมีเพียงร้อยละ 4.89 และจ้างแรงงานที่ไม่ได้รับการศึกษาเพียงร้อยละ 1.76 เท่านั้น โดยแรงงานส่วนใหญ่ที่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นแรงงานเพศหญิงร้อยละ 50.06 เป็นแรงงานเพศชายร้อยละ 49.94 ในขณะที่แรงงานที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจนกระทั่งสูงกว่าปริญญาตรีและระดับการศึกษาอื่นๆ แรงงานจะเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมจะจ้างแรงงานเพศหญิงที่ไม่ต้องใช้ทักษะสูงหรือระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mathieson & Wall, (1983) ที่กล่าวว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สนับสนุนการจ้างแรงงานสตรีที่ไม่มีความชำนาญหรือทักษะในระดับสูง โดยแรงงานเพศหญิงที่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในเขตกรุงเทพฯ รองลงมาคือภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ตามลำดับ

นอกจากนี้ เมื่อใช้วิธีการประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธี Pooled OLS Regression โดยกำหนดให้รายได้และรายจ่ายเป็นตัวแปรตาม พบว่า แรงงานส่วนใหญ่ในอุตสาหกรรมโรงแรมมี

สถานะภาพเป็นลูกจ้าง อายุเฉลี่ยอยู่ที่ 47 ปีและส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาคกลาง มีสถานะภาพสมรสแล้ว และส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา แรงงานที่ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมโรงแรมในภาคกลาง ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีแนวโน้มมีรายได้และรายจ่ายน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานที่ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานคร และแรงงานที่มีสถานะภาพสมรส เป็นหม้ายและแยกกันอยู่ จะมีรายได้และรายจ่ายมากกว่าแรงงานที่มีสถานะโสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในส่วนของปัจจัยทางด้านการศึกษาพบว่า แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปมีรายได้และรายจ่ายกว่าแรงงานที่ไม่ได้รับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่แรงงานที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาและการศึกษาอื่นๆ และความแตกต่างของเพศไม่มีนัยสำคัญต่อรายได้และรายจ่ายของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรม

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากส่วนที่ 6.1 จะเห็นได้ว่าแต่ละจังหวัด โรงแรมมีลักษณะของปัญหาที่แตกต่างกันไป บางจังหวัดต้องการการเพิ่มศักยภาพเพื่อเพิ่มผลประกอบการแต่มีการกระจายรายได้ไปสู่แรงงานที่ด้อยอยู่แล้ว และบางจังหวัดต้องการนโยบายในการสนับสนุนการกระจายรายได้เพราะเป็นโรงแรมที่มีศักยภาพในการสร้างรายได้ดีอยู่แล้ว ในขณะที่บางจังหวัด อุตสาหกรรมโรงแรมยังขาดทั้งศักยภาพในการประกอบกิจการและยังมีปัญหาเรื่องของการกระจายรายได้ไปสู่แรงงานด้วย ดังนั้น ข้อเสนอแนะจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพโรงแรม

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระจายรายได้ จะเห็นได้ว่าโรงแรมขนาดเล็กจะมีการกระจายรายได้ที่ดีกว่าโรงแรมขนาดกลางและขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญ นักท่องเที่ยวชาวไทยจะช่วยในการกระจายรายได้สู่แรงงานมากกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติ และโรงแรมที่มีอุตสาหกรรมนวดแผนไทยจะส่งผลให้มีการกระจายรายได้ไปสู่แรงงานที่ดีกว่า โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลลัพธ์ที่ได้ รัฐบาลควรสนับสนุนให้โรงแรมขนาดเล็กที่มีขนาดห้องพักน้อยกว่า 60 ห้อง เนื่องจากโรงแรมขนาดเล็กมีการกระจายรายได้ดีกว่าโรงแรมขนาดใหญ่ โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 จะเห็นได้ว่ารายได้จากการขายห้องพักของโรงแรมขนาดเล็ก ส่วนใหญ่มาจากการขายผ่านเว็บไซต์ ดังนั้น ปัจจัยที่ทำให้การกระจายรายได้สู่แรงงานดีขึ้นคือการสนับสนุนอุตสาหกรรมโรงแรม

ขนาดเล็ก ให้ความรู้เกี่ยวกับการขายห้องพักผ่านเว็บไซต์ต่างๆ เช่น Airbnb ที่ทำให้ผู้ที่สนใจทำโฮมสเตย์ ที่พักจากบ้านหรือห้องเช่าที่เรามีอยู่แล้ว เป็นสถานที่พักผ่อนในท้องถิ่นและทำให้เกิดรายได้ , Cookly ที่เป็นเว็บไซต์สนับสนุนที่พักแบบโฮมสเตย์ และเรียนการทำอาหารท้องถิ่นไปในตัว เป็นต้น เมื่อรายได้ของโรงแรมขนาดเล็กเพิ่มขึ้นก็จะทำให้กระจายรายได้ไปสู่แรงงานได้มากยิ่งขึ้นและสร้างความต้องการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นอีกด้วย

2. เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการในโรงแรม โดยสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทำให้การกระจายรายได้ดีขึ้น ได้แก่ ธุรกิจนวดแผนไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของไทยและหากนวดได้ดีก็จะจะได้รับรายได้เสริม (Tip) อีกด้วย ทำให้รายได้กระจายไปสู่แรงงานเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอแนะข้อนี้ผู้จัดทำไม่ได้หมายความว่าต้องมีแผนกนวดแผนไทยให้บริการโดยเฉพาะ เนื่องจากหลายโรงแรมเป็นโรงแรมขนาดเล็ก มีพื้นที่จำกัด อาจไม่คุ้มทุนในการเพิ่มบริการ แต่เนื่องจากในปัจจุบันมีบริการ outsource หรือในต่างจังหวัด ก็จะมีคนในชุมชนที่รับนวดตามบ้าน โดยคิดค่าใช้จ่ายเป็นชั่วโมง โดยสามารถโทรนัดหรือติดต่อล่วงหน้าได้ ดังนั้นหากเราเพิ่มบริการเหล่านี้เข้าไปในโรงแรม นอกจากจะไม่มีต้นทุนเพิ่มขึ้น ยังเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก สร้างความแตกต่างให้กับสถานประกอบการของเราเพื่อดึงดูดลูกค้าและยังช่วยกระจายรายได้ไปสู่แรงงานในชุมชนเพิ่มขึ้นอีกด้วย

3. สนับสนุนให้คนไทยเที่ยวในประเทศ เนื่องจากปัจจัยที่ทำให้การกระจายรายได้ดีขึ้นคือ การท่องเที่ยวของคนในประเทศ ดังนั้นการที่คนในประเทศเที่ยวภายในประเทศนอกจากจะไม่ทำให้เงินรั่วไหลแล้ว ยังลดโอกาสในการใช้บริการนำเที่ยว ไม่เกิดการกระจุกตัวของรายได้ และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศไทยเพื่อให้เกิดเม็ดเงินหมุนเวียนมากขึ้นอีกด้วย

นอกจากนี้ เพื่อเพิ่มรายได้และผลกำไรอ้างอิงจากงานวิจัยของ Jordi Meya (2017) การเพิ่มรายได้ของโรงแรมจากการขายห้องพัก สามารถทำได้โดย การเพิ่มจำนวนแรงงานซึ่งแรงงานเหล่านี้จะเพิ่มจำนวนลูกค้า โดยช่วยกันขายห้องพักได้

ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่า ผู้เข้าพักที่เป็นคนไทยกับผู้เข้าพักต่างชาติจะมีความต้องการในสิ่งอำนวยความสะดวกที่แตกต่างกัน โดยโรงแรมที่มีร้านอาหาร บริการการท่องเที่ยว และสระว่ายน้ำน่าจะมีแนวโน้มที่นักท่องเที่ยวต่างชาติจะให้ความสนใจมาก ในขณะที่ผลการศึกษาไม่ได้พบผลกระทบทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสำหรับนักท่องเที่ยวไทย ดังนั้นสำหรับโรงแรมที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นชาวต่างชาติควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆในข้างต้นเพื่อดึงดูดลูกค้า และมีการนำเทคโนโลยีต่างๆเข้ามาเพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับตนเองด้วย

นอกจากนี้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการให้บริการที่มีผลกระทบต่อรายได้จากการขายห้องพักอย่างชัดเจนก็คือ บริการอินเทอร์เน็ตเป็นบริการที่สำคัญที่สุดที่โรงแรมควรจัดให้ผู้เข้าพักโดยโรงแรมที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตแก่ผู้เข้าพักมียอดขายห้องพักเพิ่มขึ้นมากกว่าโรงแรมที่ไม่ได้ให้บริการถึงร้อยละ

21.9 เมื่อเปรียบเทียบกับโรงแรมที่ไม่ได้ให้บริการอินเทอร์เน็ต โดยผลการศึกษาเหล่านี้สามารถนำไปหาวิธีลดข้อจำกัดด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงแรมเพื่อให้โรงแรมได้รายได้ทางตรงที่สูงขึ้นจากผู้เข้าพัก โดยต้องพยายามจำแนกความแตกต่างด้านความต้องการของผู้เข้าพักชาวไทยและผู้เข้าพักชาวต่างชาติให้ชัดเจนด้วย

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่จะเพิ่มศักยภาพของอุตสาหกรรมโรงแรมกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระจายรายได้มีความขัดแย้งกัน เช่น หากเราใช้ปัจจัยที่สนับสนุนนักท่องเที่ยวต่างชาติก็จะไม่ส่งผลต่อการกระจายรายได้ไปสู่แรงงาน หรือโรงแรมขนาดเล็ก ที่มีเป็นธุรกิจส่วนบุคคล และเป็นโรงแรมที่ก่อตั้งไม่นานและที่ตั้งอยู่ในภาคที่มีคนยากจนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากอย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคเหนือกลับยังไม่ได้รายได้ในส่วนนี้มากเท่ากับโรงแรมที่มีขนาดใหญ่ดังกล่าว ดังนั้นแต่ละเขตพื้นที่จึงมีความเหมาะสมในการนำข้อเสนอแนะเหล่านี้ไปใช้แตกต่างกัน โดย

- จังหวัดที่โรงแรมที่ตั้งอยู่มีกำไรโดยเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ แต่โรงแรมเหล่านั้นกลับมีค่าตัวคุณทวิการท่องเที่ยวที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม ประกอบไปด้วย 11 จังหวัด โดยเป็นจังหวัดหลัก 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต, ชลบุรี, ขอนแก่น, สมุทรสาคร, และจังหวัดกระบี่ นอกนั้นเป็นจังหวัดรอง 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี, ร้อยเอ็ด, นครนายก, ปัตตานี, นราธิวาส, และเลยซึ่งจังหวัดเหล่านี้ล้วนมีศักยภาพสูงอยู่แล้ว ดังนั้นเราควรใช้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเพิ่มการกระจายรายได้ไปสู่แรงงาน
- จังหวัดเป็นจังหวัดที่มีค่าเฉลี่ยกำไรของธุรกิจโรงแรมและค่าเฉลี่ยผลกระทบทางด้านรายได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศ หรือกล่าวได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีผลประโยชน์ของการของโรงแรมต่ำ และมีแนวโน้มการกระจายรายได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศด้วยเช่นกัน ซึ่งประกอบด้วย 32 จังหวัด เป็นจังหวัดหลัก 1 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพังงา และเป็นจังหวัดรอง 31 จังหวัด ได้แก่ ลำปาง, จันทบุรี, น่าน, สมุทรสงคราม, นครศรีธรรมราช, บุรีรัมย์, อำนาจเจริญ, สุรินทร์, อุบลราชธานี, อ่างทอง, หนองคาย, มหาสารคาม, ระนอง, ศรีสะเกษ, บึงกาฬ, อุดรดิตถ์, อุทัยธานี, สุโขทัย, กาฬสินธุ์, นครพนม, ชัยภูมิ, ยโสธร, กำแพงเพชร, พิจิตร, แม่ฮ่องสอน, หนองบัวลำภู, ตาก, ลำพูน, อุดรธานี, พิษณุโลก, ยะลา โดยโรงแรมในจังหวัดกลุ่มนี้เป็นกลุ่มโรงแรมที่ภาครัฐควรให้ความสำคัญมากที่สุด โดยต้องใช้ข้อเสนอแนะทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านการกระจายรายได้สู่แรงงานและด้านของสถานประกอบการในการบริหารจัดการ
- โรงแรมที่ตั้งในจังหวัดที่มีค่าเฉลี่ยกำไรต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ แต่กลับมีค่าตัวคุณทวิการท่องเที่ยวที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วย 23 จังหวัด เป็นจังหวัดหลัก 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี, สงขลา, นครปฐม, นครราชสีมา, ฉะเชิงเทรา, สมุทรปราการ,

อยุธยา, และเป็นจังหวัดรอง 17 จังหวัด ได้แก่ พัทลุง, สุพรรณบุรี, นครสวรรค์, Mukdahan, ชัยนาท, เชียงราย, ลพบุรี, แพร่, สระแก้ว, พะเยา, สตูล, ตรัง, เพชรบูรณ์, ราชบุรี, ตราด, สกลนคร, และสิงห์บุรี ทั้งนี้ เนื่องจากโรงแรมที่อยู่ในจังหวัดเหล่านี้มีการกระจายรายได้ที่ดีกว่าค่าเฉลี่ย แต่ยังคงประสบกับการแข่งขันสูงอันส่งผลทำให้กำไรที่ได้รับยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ดังนั้นควรใช้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพของสถานประกอบการดังที่ได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น

นอกจากข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้นเราควรสร้างความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมและบริการต่างๆในท้องถิ่นเพราะในความเป็นจริงภาคการท่องเที่ยว ถึงแม้ว่าจะใช้สินค้าที่หลากหลายและมีความเกี่ยวข้องกับคนในชุมชน แต่ส่วนใหญ่แล้วมักเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจที่ไม่ใช่ภาคเกษตรกรรม (non-farm economy) โดยเฉพาะเกษตรภายในท้องถิ่นที่เป็นเกษตรรายย่อย มีพื้นที่น้อยกว่า 20 ไร่ เพราะจากการวิเคราะห์ในบทที่ 5 พบว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่มากกว่า 20 ไร่ขึ้นไปมีฐานะปานกลางถึงรวยมาก ดังนั้น ในส่วนนี้รัฐบาลจะต้องสร้างความเชื่อมโยงให้กับทั้ง 2 อุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการตลาด การเข้าถึงแหล่งซื้อการคมนาคมขนส่ง สร้างความเชื่อมโยงจากอุตสาหกรรมโรงแรมไปยังชนชั้นทางเศรษฐกิจที่มีรายได้ต่ำ โดยเริ่มตั้งแต่เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมโรงแรม ของที่ระลึก สินค้าวัตถุดิบ เช่น ผักอินทรีย์ เป็นต้น หากสามารถเพิ่มความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมในท้องถิ่นควบคู่ไปกับการเพิ่มศักยภาพและการกระจายรายได้สู่แรงงานในชุมชนแล้ว การเติบโตของท้องถิ่นก็จะสามารถลดความเหลื่อมล้ำและเติบโตอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเพิ่มการกระจายรายได้ไปสู่แรงงาน

จากแนวคิดของ Ashley and Maxwell (2001) ที่กล่าวว่าคนที่จนที่สุดในสังคมมักจะไม่มีความทักษะและประสบการณ์มากพอที่จะได้รับการจ้างงานโดยตรงในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมจะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมโรงแรมจ้างแรงงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ระดับการศึกษาขั้นต่ำประถมศึกษา คือ สามารถอ่านออก เขียนได้และสื่อสารได้ ซึ่งถือเป็นข้อดีที่ทำให้แรงงานเพศหญิงมีตัวเลือกในการประกอบอาชีพที่ปลอดภัยและมั่นคงมากขึ้น ดังนั้น ประการแรกคือ เราต้องเตรียมความพร้อมของประชากรในพื้นที่เพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยทำให้แรงงานตระหนักรู้ สร้างความเชื่อมโยงระหว่างแรงงานและผู้ประกอบการเกี่ยวกับทักษะที่อุตสาหกรรมโรงแรมต้องการ ทำให้แรงงานมีการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่อุตสาหกรรม

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมโรงแรมไม่ได้ต้องการแรงงานที่มีทักษะสูง จะมีการจ้างแรงงานทักษะสูงเพียงไม่กี่คนในตำแหน่งของการบริหาร ดังนั้น รัฐบาลควรเข้ามาส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรหรือการอบรมเพื่อไปประกอบวิชาชีพเกี่ยวกับการทำงานในโรงแรมเพื่อ

เพิ่มโอกาสให้กับผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา เช่น ฝึกอบรมทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทักษะการวางแผนไทยและทักษะอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้วจึงให้ใบประกาศเพื่อเป็นการรับรองถึงทักษะเหล่านี้ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ประกอบการในการที่จะรับแรงงานเหล่านี้ เข้าทำงานในสถานประกอบการของตนเอง

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเพิ่มการกระจายรายได้ไปยังอุตสาหกรรมอื่นๆ (กระตุ้นการใช้จ่าย)

จากการวิเคราะห์ในบทที่ 5 พบว่า แรงงานที่ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมโรงแรมในภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีแนวโน้มรายได้และรายจ่ายน้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับแรงงานที่ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจะมีรายได้และรายจ่ายน้อยกว่าแรงงานที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ดังนั้นเราควรกระตุ้นการใช้จ่ายในภูมิภาคเหล่านี้ โดยเฉพาะในเขตเทศบาล และสนับสนุนการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมที่ค่อนข้างมีอายุและประสบการณ์เพิ่มขึ้น เนื่องจากจะช่วยทำให้รายได้และรายจ่ายเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในส่วนของปัจจัยทางด้านการศึกษาพบว่า แรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมที่มีระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปจะมีรายได้และรายจ่ายมากกว่าแรงงานที่ไม่มีการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่แรงงานที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาและการศึกษาอื่นๆ และความแตกต่างของเพศ ไม่มีนัยสำคัญต่อรายได้และรายจ่ายของแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรม ดังนั้น งานศึกษานี้จึงแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษากับรายได้และรายจ่ายในอุตสาหกรรมโรงแรม โดยการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมต้นขึ้นไป จะทำให้รายได้และรายจ่ายของแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเทียบกับแรงงานที่ไม่ได้รับการศึกษา การเพิ่มระดับของการศึกษาจึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สามารถเพิ่มรายได้และทำให้เกิดการใช้จ่ายได้

4. หากมีการนำงานศึกษานี้ไปทำการศึกษาต่อยอด ผู้ศึกษามีข้อเสนอ ดังนี้

4.1 ทำการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของแรงงานและลักษณะของอุตสาหกรรมโรงแรมให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น รายได้ของแรงงานในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน เพื่อศึกษาทักษะของแรงงาน ตำแหน่งของแรงงานกับรายได้ ลักษณะที่อยู่อาศัยไปจนถึงปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเข้าใจถึงโครงสร้างของแรงงานอุตสาหกรรมโรงแรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำได้ดียิ่งขึ้น และยังเป็นฐานข้อมูลที่เป็นประโยชน์เชื่อมโยงระหว่างแรงงานและอุตสาหกรรมโรงแรมให้ตลาดแรงงานและตลาดนายจ้างมีคุณภาพที่ดีขึ้นอีกด้วย (Matching)

4.2 หากข้อมูลมีการเก็บรายได้และรายจ่ายในทุกปี ไม่เก็บเฉพาะปีพุทธศักราชคู่ก็จะทำให้สามารถรวมกับข้อมูลการสำรวจของโรงแรมและเกสเฮ้าส์ได้ และทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ในการวิเคราะห์ยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กมล รัตนวิระกุล. (2551). *Why Hotels Fail? ทำไมโรงแรม จึงล้มเหลว*. กรุงเทพมหานคร: แอดวานซ์
ฮอสพิทาลิตี้ คอนซัลแตนท์.
- มิ่งสรรพ ขาวสอาด, นุกูล เครือฟูและอักรพงศ์ อันทอง. (2548). อุตสาหกรรมโรงแรมของประเทศไทย.
เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิริยะ ผลพิรุฬห์และศิวัช เทียมทัต. (2559). การค้าภาคบริการและการท่องเที่ยวเพื่อลดความยากจน
(pp. 273–295). กรุงเทพฯ: บริษัท ทรีปีการพิมพ์และตรายาง จำกัด.
- TMB Analytics. (2559). ท่องเที่ยวไทยยังไม่สิ้นหวัง. Retrieved from www.tmbbank.com/en/analytics/commentaries/view/BTN-Tourism.html

ภาษาอังกฤษ

- Ashley, C., & Maxwell, S. (2001). Rethinking rural development. *Development Policy Review*, 19(4), 395–425. <https://doi.org/10.1111/1467-7679.00141>
- Băltescu, C. A., & Boşcor, D. (2014). the Assessment of Hotel Services in Poiana Braşov Resort. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov Series V: Economic Sciences @BULLET*, 7(2).
- Banerjee, O., & Cicowiez, M. (2015). A quantitative framework for assessing public investment in tourism e An application to Haiti *, 51.
- Domínguez, J. M., & Pholphirul, P. (2018). Service Facilities and Hotel Performance: Empirical Evidence from Hotel-Level Data in Thailand. *Development Economic Review*, 12.
- George, B. P., Miller, M. M., & Henthorne, T. L. (2008). The Competitiveness of the Cuban Tourism Industry in the Twenty-First Century : A Strategic Re-Evaluation. *Journal of Travel Research*, 46(February), 268–278.
- Horwath Tourism and Leisure Consulting. (1981). *Tourism Multipliers Explained*. Conjunction with The World Tourism Organization.
- Kim, H., & Kim, B.-G. (2015). Economic impacts of the hotel industry: an input-output analysis. *Tourism Review*, 70(2), 132–149.
- Kim, J. (2004). Growth of regional economy and income inequality : county-level

- evidence from Florida , USA Growth of regional economy and income inequality : county-level evidence from. *Applied Economics*, 36(2).
- Lacher, R. G., & Nepal, S. K. (2010). Dependency and development in northern Thailand. *Annals of Tourism Research*, 37(4), 947–968.
- León-darder, F., Villar-garcía, C., & Pla-barber, J. (2011). Entry mode choice in the internationalisation of the hotel industry : a holistic approach, 2069. <https://doi.org/10.1080/02642069.2010.485198>
- Mahadevan, R., Amir, H., & Nugroho, A. (2016). Regional impacts of tourism-led growth on poverty and income inequality: A dynamic general equilibrium analysis for IndonesiaTitle. *Tourism Economics*, 23(3), 614–631.
- Mathieson, A., & Wall, G. (1983). Tourism: Economic, Physical, and Social Impacts. *Journal of Travel Research*, 22(1).
- Nidal, A. (2014). Assessment of the effect of sustainability practices on financial leakage in the hotel industry in Jordan a dissertation presented to the graduate school of Clemson university in partial fulfillment of the requirements for the degree doctor of philosophy, (December), 1–140.
- Oukil, A., Channouf, N., & Al-Zaidi, A. (2016). Performance evaluation of the hotel industry in an emerging tourism destination: The case of Oman. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 29(December 2016), 60–68.
- Rusu, S. (2011). Tourism multiplier effect. *Journal of Economics and Business Research*, 17(1), 70–76.
- Supradist, N. (2004). Economic leakage in tourism sector. *Institute for Industrial Environmental Economics, Lund, ...*, (October).
- World Tourism Organization UNWTO. (2017). Why tourism? Retrieved from <http://www2.unwto.org/content/why-tourism>
- Zalewska, A., & Stromei, L. K. (2010). Factors affecting hospitality industry ' s economic performance Norwegian school of hotel management.

ภาคผนวก

ตารางแสดงข้อมูลตัวทวีคูณประเภทที่ 1 และตัวทวีคูณประเภทที่ 2

จังหวัด	จำนวนข้อมูล (Observation)	รายได้เฉลี่ยของ อุตสาหกรรมโรงแรม (ล้านบาท)	กำไรเฉลี่ยของ อุตสาหกรรมโรงแรม (ล้านบาท)	ตัวทวีคูณ ประเภทที่ 1 (Type 1 Multiplier)	จำนวนข้อมูล (Observation)	รายได้เฉลี่ยของแรงงานใน อุตสาหกรรมโรงแรม (บาท/เดือน)	ตัวทวีคูณ ประเภทที่ 2 (Type 2 Multiplier)
กรุงเทพมหานคร*	128	85.80	25	1.39	326	11,526.66	1.84
สมุทรปราการ*	18	13.20	7.21	1.34	48	7,727.46	1.93
นนทบุรี*	21	27	16.60	1.35	44	9,823.05	1.92
ปทุมธานี*	23	22.50	13	1.34	45	8,226.56	1.98
พระนครศรีอยุธยา*	37	4.72	2.68	1.36	44	7,339.91	1.85
อ่างทอง	13	9.11	5.45	1.27	24	8,598.63	1.91
ลพบุรี	46	4.34	2.99	1.34	35	6,426.80	2.07
สิงห์บุรี	19	1.44	0.98	1.42	31	6,305.94	1.93
ชัยนาท	37	3.58	1.87	1.32	18	5,999.72	2.06
สระบุรี*	76	19.40	11.40	1.32	50	7,786.54	1.81
ชลบุรี*	193	27.30	15.60	1.30	76	8,619.78	1.88
ระยอง*	74	33.10	17	1.34	49	9,085.35	1.93

จังหวัด	จำนวนข้อมูล (Observation)	รายได้เฉลี่ยของ อุตสาหกรรมโรงแรม (ล้านบาท)	กำไรเฉลี่ยของ อุตสาหกรรมโรงแรม (ล้านบาท)	ตัวทวีคูณ ประเภทที่ 1 (Type 1 Multiplier)	จำนวนข้อมูล (Observation)	รายได้เฉลี่ยของแรงงานใน อุตสาหกรรมโรงแรม (บาท/เดือน)	ตัวทวีคูณ ประเภทที่ 2 (Type 2 Multiplier)
จันทบุรี	66	11.80	6.74	1.31	17	6,809.94	2.48
ตราด	217	14.20	7.87	1.32	15	7,820.87	1.91
ฉะเชิงเทรา*	37	7.25	4.29	1.34	29	8,873.97	1.82
ปราจีนบุรี	56	33.20	21.70	1.29	19	14,264.00	1.77
นครนายก	162	21.20	9.76	1.26	15	9,475.27	1.96
สระแก้ว	47	3.37	1.80	1.34	26	10,797.58	1.88
นครราชสีมา*	121	12.80	7.89	1.32	19	7,070.58	1.71
บุรีรัมย์	87	5.60	3.13	1.29	9	4,108.22	1.74
สุรินทร์	57	11.30	5.95	1.31	15	6,619.87	2.05
ศรีสะเกษ	39	6.01	3.78	1.27	17	7,368.59	1.89
อุบลราชธานี	151	11.20	5.86	1.29	26	6,494.12	1.77
ยโสธร	44	4.12	2.30	1.27	19	5,907.37	1.89
ชัยภูมิ	58	5.20	3.07	1.29	21	7,840.29	1.84
อำนาจเจริญ	34	10.40	7.26	1.27	14	6,624.50	1.90

จังหวัด	จำนวนข้อมูล (Observation)	รายได้เฉลี่ยของ อุตสาหกรรมโรงแรม (ล้านบาท)	กำไรเฉลี่ยของ อุตสาหกรรมโรงแรม (ล้านบาท)	ตัวทวีคูณ ประเภทที่ 1 (Type 1 Multiplier)	จำนวนข้อมูล (Observation)	รายได้เฉลี่ยของแรงงานใน อุตสาหกรรมโรงแรม (บาท/เดือน)	ตัวทวีคูณ ประเภทที่ 2 (Type 2 Multiplier)
บึงกาฬ	42	4.84	2.85	1.22	12	9,945.25	1.97
หนองบัวลำภู	38	4.15	2.05	1.29	7	4,050.14	1.94
ขอนแก่น*	91	17.80	11.60	1.27	29	8,370.03	1.86
อุดรธานี	97	15.90	8.59	1.31	13	6,983.00	2.29
เลย	59	13.10	9.22	1.31	15	4,554.00	1.87
หนองคาย	58	11.40	6.22	1.26	18	6,036.61	1.96
มหาสารคาม	42	8.20	4.84	1.26	25	10,852.28	1.86
ร้อยเอ็ด	66	19.40	11.80	1.30	14	6,716.14	1.98
กาฬสินธุ์	37	5.96	3.24	1.31	15	7,577.40	1.85
สกลนคร	100	12.70	7.96	1.34	17	7,163.88	1.74
นครพนม	46	5.29	2.97	1.30	16	5,972.06	1.85
มุกดาหาร	49	7.88	5.45	1.32	15	10,103.13	1.82
เชียงใหม่*	127	26.60	13.90	1.39	58	7,967.28	1.81
ลำพูน	42	1.65	1.06	1.31	20	5,842.15	2.08

จังหวัด	จำนวนข้อมูล (Observation)	รายได้เฉลี่ยของ อุตสาหกรรมโรงแรม (ล้านบาท)	กำไรเฉลี่ยของ อุตสาหกรรมโรงแรม (ล้านบาท)	ตัวทวีคูณ ประเภทที่ 1 (Type 1 Multiplier)	จำนวนข้อมูล (Observation)	รายได้เฉลี่ยของแรงงานใน อุตสาหกรรมโรงแรม (บาท/เดือน)	ตัวทวีคูณ ประเภทที่ 2 (Type 2 Multiplier)
ลำปาง	47	16	7.07	1.31	36	7,117.67	2.12
อุดรดิตถ์	43	6.22	3.56	1.25	20	8,865.10	1.84
แพร่	42	3.47	1.99	1.35	23	5,541.65	1.89
น่าน	52	7	4.50	1.25	23	5,851.35	1.85
พะเยา	48	2.94	1.61	1.42	17	9,884.82	1.88
เชียงราย	264	5.51	3.58	1.34	23	8,476.52	1.91
แม่ฮ่องสอน	81	2.34	1.49	1.27	27	10,484.22	1.82
นครสวรรค์	72	9.38	5.59	1.32	45	8,654.84	1.85
อุทัยธานี	32	7.14	3.48	1.26	14	8,432.86	1.71
กำแพงเพชร	45	3.29	1.88	1.27	18	7,682.94	1.76
ตาก	76	3.81	1.95	1.30	30	5,889.47	1.89
สุโขทัย	62	7.92	4.15	1.28	23	5,988.57	1.82
พิษณุโลก	83	14.30	8.20	1.27	40	8,043.68	1.86
พิจิตร	32	5.84	2.52	1.29	19	6,736.79	1.93

จังหวัด	จำนวนข้อมูล (Observation)	รายได้เฉลี่ยของ อุตสาหกรรมโรงแรม (ล้านบาท)	กำไรเฉลี่ยของ อุตสาหกรรมโรงแรม (ล้านบาท)	ตัวทวีคูณ ประเภทที่ 1 (Type 1 Multiplier)	จำนวนข้อมูล (Observation)	รายได้เฉลี่ยของแรงงานใน อุตสาหกรรมโรงแรม (บาท/เดือน)	ตัวทวีคูณ ประเภทที่ 2 (Type 2 Multiplier)
เพชรบูรณ์	90	9.50	7.10	1.35	11	6,229.00	1.85
ราชบุรี	64	13.10	6.05	1.39	23	6,366.13	1.90
กาญจนบุรี*	80	13	6.53	1.32	21	8,484.05	1.83
สุพรรณบุรี	48	7.16	4.68	1.38	11	5,919.64	1.71
นครปฐม*	31	9.33	4.46	1.38	29	7,472.28	1.84
สมุทรสาคร*	35	18.40	10.20	1.31	25	7,517.80	1.84
สมุทรสงคราม	38	7.81	4.15	1.29	26	8,754.31	2.11
เพชรบุรี*	67	22.90	15.80	1.40	48	7,791.23	1.88
ประจวบคีรีขันธ์*	127	16.50	10.50	1.37	66	11,752.56	1.86
นครศรีธรรมราช	83	8.41	4.27	1.30	20	8,221.10	1.84
กระบี่*	64	13.80	8.55	1.31	25	10,266.80	1.86
พังงา*	66	11.30	5.10	1.28	26	6,981.27	1.83
ภูเก็ต*	208	39	20.50	1.28	115	11,638.85	1.86
สุราษฎร์ธานี*	115	21.00	12.50	1.36	56	12,062.57	1.80

จังหวัด	จำนวนข้อมูล (Observation)	รายได้เฉลี่ยของ อุตสาหกรรมโรงแรม (ล้านบาท)	กำไรเฉลี่ยของ อุตสาหกรรมโรงแรม (ล้านบาท)	ตัวทวีคูณ ประเภทที่ 1 (Type 1 Multiplier)	จำนวนข้อมูล (Observation)	รายได้เฉลี่ยของแรงงานใน อุตสาหกรรมโรงแรม (บาท/เดือน)	ตัวทวีคูณ ประเภทที่ 2 (Type 2 Multiplier)
ระนอง	56	9	5.04	1.29	17	7,724.06	1.83
ชุมพร	89	20.30	11.50	1.35	21	7,263.10	1.98
สงขลา*	106	11.10	6.24	1.40	31	9,615.68	1.85
สตูล	32	13.40	7.18	1.34	12	6,782.25	1.88
ตรัง	53	12.20	7.19	1.34	25	7,303.72	1.93
พัทลุง	43	8.05	4.60	1.33	10	7,632.80	1.80
ปัตตานี	16	16.20	9.75	1.27	9	5,912.22	2.01
ยะลา	43	34.10	18.60	1.20	16	8,428.31	1.75
นราธิวาส	58	17.30	9.66	1.30	13	6,244.62	2.06

*จังหวัดหลักของการท่องเที่ยว

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

ศุภระวรรณ เศวตะพุกกะ

ประวัติการศึกษา

เศรษฐศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสบการณ์การทำงาน

